

Opusculum epistolarum familia-

rum & artis earundem scribendi maxime in generibus uiginti.

Ad quę tamen singule quibus nunc utimur species deducunt.

Suntq; genera ista uidelicet.

Epistola cōmendatitia.

Epistola petitoria.

Epistola munifica.

Epistola demonstratiua siue laudatiua & uituperatiua.

Epistola eucharistica siue regratiatoria.

Epistola amatoria.

Epistola lamentatoria.

Epistola consolatoria.

Epistola expositiua.

Epistola gratulatoria.

Epistola exhortatoria.

Epistola dissuasoria.

Epistola inuectiua.

Epistola expurgatiua.

Epistola domestica.

Epistola cōmunis.

Epistola iocosa.

Epistola cōmissiua.

Epistola regia.

Epistola mixta.

¶ Horum autē generum quodlibet suas habet species ut locis
suis in sequentibus studiosis horum patebit lucidissime.

Opusculum scribendi Episto-

las Francisci Nigri Incipit foeliciter.
Franciscus Niger: Venetus: Doctor: Clarissimo uiro Iacobo
geroldo: Styro Cnuteleldensi: Patauini Gymnasii Moderatori
excellentissimo: Ac utriusq; uirtutis cultori Foelicitatem.

n

Vma Pōpilius: qui post Romulū secun-
dus: Romani regni Monarchiā Regi-
osq; fasces foelici sydere cōsecutus est: li-
cet cum in sabinis esset solitudinē tantū:
uniusq; egenē suę: ceteris spretis: cōfabu-
lationē delegisset: nec unq̃ populari se in-
stituto miscere uoluisset: ad sumū tñ re-
gni apicem deuectus: qd unicuiq; gētis suę ordini necessarium
foret: sūma semp uigilātia exequi curauit. Vnde & romani mo-
ris & uetustatis īstaurator ē appellat⁹ & post mortē diuino (ut
creditur) stēmate donatus. Hoc tu cōsiderans: Iacobe gerolde
uir clarissime: licet superioribus annis: dum priuatā uitā ageres.
tuę tantū utilitati primū insudās ut stoicum uirū decebat: bona-
rum oīum artū studio indulgeres: nec alienis in negociis impe-
ditū esse delectaret: ne odiosus uidereris aliorū censor fieri uelle.
Cum tamē ad honoratā istam moderationē tuā primū ascēdi-
sti in qua nō tantū uidebas: tibi iuris utriusq; moderamina susci-
pienda esse: quo te duce facilius ad eius apicem possent uiri stu-
diosi pertingere. Sed cū etiā multi occurrerēt: qui hoc in humili
dicēdi genere: quod familiare dicimus: tanq̃ arduū quoddā mu-
nus aggressuri: difficiles uidebātur posse proficere. Tu sane illo-
rum laborē miseratus: quibus maxime necessariū fore uidebas:
si adiuris tam diuini q̃ humani anfractus contēderēt: nō solum
oratoriā illā sublimēq; facundiā haurire: sed hanc quoq; inferio-
rem: ex cuius uestigio ad illā facilior sit cōsensus. Me rogasti: ut
qui hoc in gymnasio tuo publicas humanitatis lectiōes profite

rer: humanū etiā hoc negociū tuo amore suscipere: quo & tibi gratificarer: & ad hoc familiare scribēdi genus aspirātibus meo labore prodessem. Ego autē: qui tuis in me plurimis maximisq; beneficiis: tibi adeo deuinctus sum: ut si uitam etiam pro tua dignitate effundam: uel minimam adhuc non uideat meritorum tuorum partem assecutus: ut tuę morem gererem uoluntati studiosisq; iuuenibus: meo labore aliquid emolumēti afferrem familiarem quandam scribendi artem repperire conatus sum: longe quidem ab illa forensi & graui semotam. Quam cum in unū corpus redegissem: ad te uir integerrime bonis auibus mittere decreui: qui cum semper bonarum artium studiosus extiteris: quibus nō minus ipse splendoris reddere studuisti: q̄ ille tibi: cunq; semper doctos uiros adeo excolueris: ac pientissime cōplexus sis: ut te utriusq; uirtutis parentem omnis merito academia iam appellare nō dubitet: mihi dignus uisus es: cui opusculum hoc nostrū cōmēdaretur: ut illud a maiuorū moribus tue reris. Ad te igitur uenientem suscipe libellum: & inter reliquos codices tuos: quos & plurimos & doctissimos in celeberrimā bibliothecā tuam undiq; collegisti: hunc quoq; nostrum: tanq̄ illorum seruulū collocato. Nō enim indignum erit: inter tot sapientissimos uiros: quorum monumēta splendidiſſimo pluteo tuo seruantur: famulantē quoq; nostrum accedere codicillum: cui scio utramq; foelicem seruitutem futuram. Opus autē ipsum facile consequemur: si primo epistolarū genera declarabimus: ad quę singulę quibus nunc potissimum utimur: species deducuntur. Secundo si clausularum ad tales epistolas facientium: elegantiam breuiter exponemus. Postremo si unicuiq; uirorum ordini accōmodatos titulos: unico tanq̄ axiōmate absoluemus. Sed iam bonis auibus susceptę prouincię: nostriq; instituti sumatur exordium.

Francisci nigri ueneti doctoris: pro nouitiorum adolescentiū
ad pedestre oronem aspirantiū utilitate: Clarissimo uiro Iaco-
bo geroldo: Styro: Cnitelfeldensi patauini gymnasii moderato-
ri excellentissimo: ac utriusq; uirtutis cultori: schnos dicendi mo-
dos: piētissime sacratus: inchoat.

Prefatio.

Scribendarū epistolarū initiū licet mul-
ti uariis causis ascribāt: illud ego tamē
uerius existimauerim quod in turpilia-
nis fabulis uetustissimis memoriē tra-
ditū accipimus non alia. s. de causa epi-
stolā fuisse reperiā: nisi ut absentes ami-
cos hoc tantū remedio præsentes red-
deremus: eorūq; litteras intuentes: in-
teruallo locorū ac tēporū interpolatā aliquantisper amicitia in-
stauraremus: quę cum potissimū in diuturna consuetudine fun-
damenta facere soleat: ea pretermittam non parum quidem labe-
factari uidetur. Diuinam igitur nō immerito epistolam appel-
lauerim: quę diuino fungens officio: diuinum quoq; in nobis
opus efficiat.

Epistolę diffinitio: genera: ac species: cū suis regulis & exēplis.

Libellus primus.

Epistola ē oratio pedestris: quę absentes amicos prę-
sentes facit: tam ad uoluptatē q̃ ad utilitatem tum pu-
blicam tum priuatā: diuinit⁹ excogitata. Epistolarū
aut genera sunt uiginti: primū. s. cōmēdatitiū. secundū petitoriū
tertium munificū: quartū demonstratiuū. quintum eucharisticū
sextū amatoriū. septimū lamētatoriū. octauum consolatoriū.
nonum expositiū. decimum gratulatorium. undecimū exhor-
tatoriū. duodecimū dissuasoriū. tertiumdecimū inuectiū. quar-
tumdecimū expurgatiū. quintumdecimū domesticū. sextum
decimū cōmune. decimūseptimū iocosum. decimūoctauū cō-
missiū. decimūnonū regium. uigesimū & ultimū mixtum.

Cōmēdatitiū genus.

Caput primum.

Commendatitiū genus ē illud: quod sit in alicuius certe persone cōmendationē ad demonstratiuā uel iudicialē causam accōmodatū: huius aut generis species sunt due. Vna. s. epentica. Altera uero diceanica.

Commendatitia.

Epentica.

Diceanica.

Ciuis

Criminalis.

Epentica epistola cōmēdatitia est illa: quę scribitur in alicuius certe persone cōmendationē: pro aliqua dignitate consequēda Cuius epistolę talis est regula. Regula.

Si cōmēdatitiā epistolā: quę epentica dicitur scribere uoluerimus: illā in partes quattuor diuidemus. In quarum prima ab ea persona beniuolētiā captabimus: ad quā scribimus laudātes illā uel a liberalitate siue munificentia: qua in oēs utitur: unde nobis maxima exoriatur fiducia ad ip̄am ueniendi: cū spe id facile obtinendi quod cupimus: uel etiā ab alia uirtute: & maxime ab illa: cuius est is plenus: quem cōmēdare uolumus: dicentes eam personā semper fuisse assuetam talibus uiris fauere: cum ipsa ex eorum numero sit. In secunda uero beniuolētiā captabimus ab eius p̄sona quā cōmēdare intēdimus: ip̄am maxime laudātes: dicentes quoq; ip̄am p̄pter uirtutes suas oībus esse gratissimā: & nobis p̄cipue: qui eius cōsuetudine diutius usi fuerimus. In tertia aut rem ip̄am exponemus: quā ip̄petrare cupimus: illā esse iustam honestā & facile arguentes: & ex qua maximū sit honorē cōsecuturus ille: ad quē scribimus: si uoluerit illi amico n̄ro: fauere: quē cōmēdamus. In ultima uero pte uel aliqd premiū pollicemur: uel potius perpetuā seruitutē n̄ram offeremus: si qd petimus cōsequi poterimus: dicētes qd qd in ip̄m amicū factū fuerit tanq̄ in nos ip̄os factū existimabimus. Propositio.

Cōmēdetur Cēsar semp̄onius: pro equestri dignitate cōsequenda. Exemplum. Pars. i.

Nō auderē inuictissime cēsar tā familiariter ad maiestātē tuā scribere: ne temeritatis uitio notād⁹ essem: nisi te oīum hūanissi-

mū oīumq; adeo benignissimū esse pspicerē: ut eos etiam: quos
nūq̄ uideris nō cesses in dies tua tibi bñficētia deuincire: unde fit:
ut ego quoq; ad te uenire nō dubitē: cū sūma spe id obtinēdi: qđ
a te potissimū ipetrare cupio. ii. ¶ Sempronio nāq; uiro strenu-
issimo multos ānos uitor ualde familiariter: q & suo splēdore: &
utriusq; uirtutis isignibus: oī pplō mō adeo gratus ē: ut quē illi p-
ferāt: hēant pfecto neminē. iii. ¶ Is enī cū annis exactis: hac in ex-
peditiōe tua pānoniē multa qđē atq; pclara de se strategemata
pstitit qbus apud oēs milites tuos maximā sibi gloriā cōpara-
uit: emeritus nūc miles in patriā quietē reuerti cupiēs: uellet me-
ritā militiē suē laureā cōsequi: proinde me exorauit: ut eū tuē ma-
iestati cōmēdare. iiii. ¶ Ego igit: q̄uis petitionē iustā esse & ho-
nestā uideo: ut is. s. digno laborū suorū p̄mio cōdoneat: quo reli-
qui magis ad uirtutē accendāt: tuē illum inuictissime maiestati
summopere cōmendo: ut cū eum militari stēmate decoraueris
& meā intelligat cōmendationē nō fuisse uulgarē: & tibi imor-
talem grām sit habiturus. Vale. ¶ Diceanica ciuilis.

¶ Diceanica eplā cōmēdatitia ē illa: quē scribit in alicuius certē
psone cōmendationē: pro aliquo negotio expediendo. ¶ Huius
autē eplē species sunt duę: una. s. ciuilis: & altera criminalis.

¶ Diceanica eplā cōmēdatitia: quē ciuilis dī: ē illa. quē scribit in
alicuius certē psone cōmēdationē p aliqua forēsi causā expediē-
da: cuius eplē talis est regula. ¶ Regula.

¶ Si cōmēdatitiā eplā diceanicā q̄ ciuil' dī: scribere uoluerim⁹
illā silr in ptes q̄ttuor diuidem⁹. In quarū prima beniuolētiā ca-
ptabimus ab ea psone: ad quā scribimus. laudātes ipam a sūma
iusticia & eq̄tate dicētesq; inde nobis maximā spem fuisse exor-
tam: q̄ amici nři cām cōmendatā suscipiet. In secūda uero beni-
uolētiā captabim⁹ ab ea psone: quā cōmēdare uolum⁹: laudātes
ipam ab oī uirtute: quā ei poterim⁹ tribuere: & dicētes: q̄ ppter
tales uirtutes suas nō solū nobis: sed etiā oī pplō sit gratissimus.
In tertia aut beniuolētiā captabim⁹ ab ipa re: de qua scripturi su-
mus: laudātes ipam a iusticia & eq̄tate: a facilitate & amplitudinē
& ab utilitate: dicentes maximū iudici futurū honorē: si eā susce-

perit expediēda. In ultima uero pte petemus qđ ipetrare intēdi
mus: dicētes pmo amicū nrm maximā spem hēre. qđ ppter amo
rē nrm sit ei cōmēdat⁹. deinde rogabim⁹: ut hęc spes eū nō sal
lat: p mittētes aliqd pmiū: ut i pcedēti eplā tactū ē. **Propositio.**

¶ Cōmendet iudici pomponius: pro forēsi negotio suo expe
diendo. **Exemplum.** **pars. i.**

¶ Tāta ē iusticia & eqtas tua excellētissime iudex quē nō mihi
solū: sed oībus etiā ciuibus istis notissima ē: ut sine alterius patro
cinio uiri: possit qsq; itrepidus ad te cōfugere: cū sūma ac certissi
ma spe: etiā cōtra acerrimos aduersarios suos uictoriā obtinēdi
Vnde ppter amorē ac beniuolētiā illā: qua iter nos uterq; nrm de
uinctus ē: nō mediocris etiā mihi fiducia suggerit qđ si aliquē tibi
lris meis cōmēda uero q iniuste ab aduersario opprimat: equissi
mū illi fauorē tuū pstabis. ii. ¶ Cū igit pōponio uiro optimo p
multos ānos utar familiarissime q singulari uirtute sua: oībus q
gratissimus ē: cuius uirtus nō obscuro nec uario sermone: sed &
clarissima: & una oīum uoce pdicat. Cūq; is magna quēdā ne
gotia & ampla & expedita hēat corā excellētia tua pagēda: &
ex qbus magnū posset & honorē & decus cōsequi: me rogauit
ut eius tibi hęc negocia uellē p lras cōmendare. Confidēs se lris
istis apud te gratiosum fore. iii. ¶ Ego igit: q talē uirū maxime
diligo: tū ppter eius uirtutē: tū maximā pbitatē eius causas tibi
sūm opere cōmendo: rogoq; ut oībus in rebus eū ita tractes. ut
intelligat amicitia nram inter nos aliquid ualuisse: cui ipse perpe
tua erit seruitute deuinctus. Vale. ¶ **Diceanica criminalis.**

¶ **Diceanica eplā cōmendatitia:** q criminalis dī: ē illa quē scribit
in alicuius certē psonę cōmēdationē pro aliqua criminali causa
expediēda: cuius epistole talis est regula. **Regula.**

¶ Si cōmēdatitiā eplām diceanicā quē criminalis dī: scribere uo
luerimus: illā sūm in ptes quattuor diuidem⁹. In quarū prima non
āpli⁹ apte: sed occulte beniuolētiā captabim⁹ p insinuationē: lau
dātes primo psonā illā ad quā scribim⁹: dicentesq; illam penitus
abhorrere ab illo uitio: cuius fuerit notat⁹ ille: quē cōmēdare
uolumus. deinde dicentes: nobis etiā sūm opere displicere qđ

tali uiro obiicit: aggrauates illū quantū poterimus. In secūda ue-
ro dicemus q̄ licet sup̄ hac re deliberauissēmus: nihil penitus scri-
bere: tamē cōsiderātes bonū aliquod uel utilitatē publicā seu pri-
uatā: quē posset ex tali uiro procedere: cū excepto hoc uitio: cui-
us insimulatus ē: alias sit bonus & honestus: conabimur ipsum
paulatim laudare: cōcludentes: q̄ hō nō res sit inspiciēda. Inter-
tia autē ei omnibus uiribus nr̄is talē uirū cōmēdabimus: exponē-
tes quāta sit inde utilitas secutura. In ultima uero offeremus ip̄m
nō amplius esse talia facturū: sed potius semper uirtutibus & bo-
nis operibus uacaturū: offerētes similiter & operā nr̄am & talis
uiri nunq̄ illi: ad quē scribimus esse defuturā

Propositio.

¶ Cōmendet̄ Cēsari Milo: q̄ quis Clodium interemit a capitis
tamen multa liberetur.

Exemplum.

Pars. i.

¶ Noui Cēsar inuictissime: quantum semp ab ineunte etate ab
omni penitus scelesto facinore fueris alienus: ita ut nullū nūq̄uo
lueris flagitiosum uirū in hac tua ciuitate coalescere: & illū preci-
pue: q̄ ab omni pietate semotus: in proprios cōciues suos parri-
cidii cōmittere ausus fuerit. ii. ¶ Vnde & ego quoq̄ nō solū ho-
micidas a me penitus alienos feci: sed eos tāto magis abhorui:
q̄to crudeliores sunt in pturbanda hominū societate: que semp
ab omnibus mirifice tutāda est. Hinc effectum erat ut nullo pa-
cto uellē: etiā rogatus: in Milonis fauorē ad tuā maiestātē scribe-
re: nisi me ceterę eius uirtutes coegissent: quę tot & tante sunt: ut
eas uix numerare audeā. iii. ¶ Is enim excepto hoc facinore: qd̄
etiā inuitus patrauit: tāta semper fide in rēpu. nr̄am usus est: ut se-
pissime p̄ eius salute seruāda nō opes solū: sed & ppriū sanguinē
exponere non dubitarit. iiii. ¶ Quod cū mecū ip̄e cōsidero: nō
mihi uidetur hoc casuale facinus tantarū uirtutū prēmia abolere
debere. Tuam proinde maiestātē exoro: ut nō rem sed hominē
ipsum inspiciēs: tanto uiro dignetur ueniā prēbere: qui & nunq̄
deinceps in tale facinus est lapsurus: & p̄ te: ut semp antea fecit:
animā ip̄am: si opus fuerit: est libētissime expositurus.

Vale.

Petitoriū genus.

Caput. ii.

Petitoriu genus ē illud qđ sit p alicuius certę rei impe-
tratiōe: quę uel i aliq grā cōsequēda: uel in aliquo mu-
nere obtinēdo cōstituta ē. huius igit generis spēs sūt
duę. Vna. s. grē. altera uero rei. Petitoria.

Gratię.

Rei.

Petitoria eplā grē ē illa quę ad aliquē amicū scribit p alicuius
rei icorporeę ipetratiōe: cuius eplę talis est regula. Regula.

Si petitoria eplā grē ad amicū scribere uoluerimus: uel i do-
ctrina: uel i cōsilio seu in aliquo pōcinio ipetrādo: in qnq ptes ta-
lē eplā diuidere debemus: in qru pma oportebit nos dantis fa-
cultatē declarare: ne forte se excusare possit qđ si gret: id faceret. in
scda uero petitiōis nrę honestatē et iustitiā ostendemus: ne forte
si excusans amicus ille ad quē scribimus: diceret se facturū si equū
eēt. In tertia aut rei petite modū: & facilitatē aperiemus: ut eo li-
bētius eā cōsequimur: quo facilius fieri poterit. In qrtā uero pmiū
pollicemur: ul in aliquo pōcio cōstitutū si mercenaria fuerit per-
sona: uel potius in seruitute perpetua offerēda: ut bonum uirum
deceat. Propositio aut quę qnta pars ē: his superioribus partibus
interiiciet ubi aptior esse uidebit. Propositio.

Petā a Cicerone pōciniū: in causa ualerii: quam corā iudici-
bus acturus est. Exemplum. Pars. i.

Incredibilis illa faciūdia tua. Marce tullii: quę in omniū oculis
mirifice elucescit: ita ut nullū pter te: cēseat ciuitas nrā oratorē ha-
bere: q & in forēlibus causis sapiētia: iustitia: & equitate utat: &
in ceteris rebus pagendis: nō minus sibi apud oēs splendoris &
glię adiiciat: me nūc potissimū ad te uenire cōpellit: cū summa fi-
ducia id cōsequēdi: quod animus meus exoptat. ii. **E**st namq
mihī cū aduersario meo iustissima quēdā controuersia: qđ cū ab
eo hereditate spoliatus sim: peto ut in eā uolētē sic iusticia redu-
car: ille aut neqssimo i me aīo pturbatus suis studet cauillatiōib⁹
me ab illa remouere. iii. **T**uam igit in hoc casu sapiām regro:
qđ i senatu corā iudicib⁹ orōnē habitura: nō solū me ab his aduer-
sariū calliditatib⁹ absoluat: sed etiā i optatā hereditatē iducat. iiii.

¶ Qd pfecto tibi facile futurū ē: si ad p̄is mei testamētū aduerte
ris q̄pter oēs me unicū sibi heredē legauit q̄uis patru mei calidi
tate urgēte uidear ab hac penit⁹ hereditate alienus. v. **¶** Qd si fe
ceris: ut spero: & opto: post legitimā mercedē tuā quē tibi a me li
beraliter exponet: me semp habebis: cui tanq̄ minimo seruo pos
ses in oib⁹ tuis uotis ac desideriis iubere. Vale. Petitoria rei.

¶ Petitoria eplā rei ē illa. quē ad aliquē amicū scribit p̄ alicui⁹ rei
corporee ipetratiōe: cui⁹ eplē talis est regula. Regula.

¶ Si petitoriā eplā rei ad amicū aliquē scribere uoluerim⁹: p̄
aliquo munere ipetrādo: istā similiter eplā in partes quinq; di
uidemus. In quarū prima beniuolētiā captabimus ab ea p̄sona
ad quā scribimus: laudantes ip̄am prius a liberalitate: deinde po
tissimū ab auctoritate illius rei cōcedēde: quā petim⁹. In secūda
uero demonstrabimus petitionis nr̄e honestatē una cū summa
ip̄ius rei petite necessitate sine q̄ uix facere possimus. In tertia au
tē ostēdemus tali uiro facile esse nobis illud tribuere: qd petim⁹:
& in hoc loco aperiemus ip̄ius uiri facultatē: nō solū in tali re: sed
etiā in maiore multo erogāda. In quarta p̄terea premiū aliquod
pollicebimur: uel in p̄cio constitutū: uel potius in aliq̄ seruitute: q̄
animū nostrū gratū ostēdat. Ipsam demū p̄positionē inter par
tes istas: prout nobis melius uidebit: interponemus: sicut in supe
riore preceptum est. Propositio.

¶ Petamus a titio digestorum opus quod nobis maxime affe
ctamus. Exemplum.

¶ Noui sp̄ Titi eam esse ingenii tui cōditionē: ut ad uirtutē aspi
rantib⁹ uiris nō opibus solū: sed etiā sanguine ip̄so: si opus foret
benignissime subuenires. Hacq; de causā nō mediocre tibi apd
oēs nomē cōparasse: nec minorē quoq; a diis gratiā constitutā:
q̄ te tot tantisq; opibus stipauerūt: ut facile etiā: p̄ter hanc bñfice
tiā tuā: possis oib⁹ suppetias ferre. ii. **¶** Hinc est q̄ cū iam p̄ mul
tos annos iuri cesareo operā prestē ac nō possim p̄pter librorū
inopiā ad eius apicē puenire: statuerim ad tuā opē cōfugere: sine
qua aut nihil penitus hoc in gymnasio cōsequi potero: aut tādē

inceptā puinciā deferere cogar.iii. ¶ Cū igit̃ tibi bonis uiris & adiuturē anhelatib⁹ tā facile sit opē subministrare: quēlle & posse: cū p̃sertim etiā multos tuę fidei cōmendatos e limo (ut ita dixerim) ad celū usq; sustuleris.iiii. ¶ Tuā p̃inde bñficiā exorā tā uelim: ut mihi digestū unū digne elargiri quo inceptū studiū p̃ficere possim: & tibi non mediocrē gloriā adiungere.v. ¶ Qd si feceris ut spero & opto: tāti in me bñficii tui memoriā nulla unquā delebit obliuio: sed tibi potius si debitas gr̃as agre uel referre non potero: sum tamen immortales habiturus. Vale.

¶ Munificum genus.

Caput.iii.

Munificū gen⁹ est illud: quod sit p̃ alicuius certę rei eroga-
tiōe: quę uel in aliq̃ gr̃a elargiēda: uel in aliquo munere cōdonādo: cōstituta est. Huius igit̃ generis species similiter sunt duę. una. s. gratię. altera uero rei.

Munifica.

Gratię.

Rei.

¶ Munifica epl̃a gr̃e est illa: quę ad aliquē amicū scribit̃ p̃ alicui⁹ rei incorporeę eroga-
tiōe: cui⁹ epl̃e talis ē regula. **Regula.**

¶ Si munificā epl̃am gr̃e ad amicū aliquē scribere uoluerim⁹: uel in doctrina uel cōsilio: seu ī aliquo patrociniō erogādo: illā ī tres ptes diuidem⁹. In quarū p̃ma captabim⁹ beniuolentiā ab ea p̃sona ad quā scribim⁹: demonstrantes: q̃ p̃pter amorē & beniuolentiā: qua in eā sumus affecti: deliberauim⁹ talē gr̃am ei cōferre: q̃lē ipse p̃ litteras suas petiuerit: uel qualē nos scimus ipsi esse necessariā. In secūda uero exponemus munus nr̃m: qd ipsi amico uolumus errogare: ip̃m q̃to honestius poterim⁹ laudātes: ad hoc ut ipsi gratū sit ut ab ipsa re uideamur beniuolentiā nobis cōstituere. In tertia aut̃ et ultima offeramus eidē amico operā nr̃am: in ceteris rebus q̃libētissime accōmodatā: dūmodo possim⁹ ei rē grātā facere: declarātes hoc eē amici officiū: ut in rebus oib⁹ debeat alteri amico operā suā p̃bere. **Propositio.**

¶ Polliceatur Cicero patrociniū suū ualerio: in causa forensi: quam coram iudicibus acturus est.

Exemplum.

pars.i.

¶ Accepi tuas litteras Valericharissime: ex quibus intellexi quāto desiderio afficeris: ut tibi in controuersia tua patrociniū meū prestare uelim: qđ pfecto me facere: cogit nō solū causę tuę iusticia & equitas quę oīum uirorū bonorū fauorē merito consequi debet: sed etiā amor ille & beniuolētia singularis: qua semp ab ineunte etate in omnes tuos: in teq; precipue affectus sum. ii.

¶ Tibi proinde nō solū patrociniū meū in hac tua causa polliceor: uerū etiā oēm offero fauorē: quē amicissimus quisq; alteri debet amico cōicere: ita ut nullū penitus laborē recusaturus sum: dum tibi gratificari possim: quod adeo libēter exequi conabor ut si res mea propria ageretur: sed hoc melius fieri: q̄ scribi aut dici uolo. iii. ¶ In ceteris aut rebus: quę per me tua gratia effici poterunt: offero me tibi in oībus adeo deuotum: ut scias me nihil gratius exequi posse q̄ quod tuę sensero gratum esse uoluntati cui oēm operam meā: in oībus optatis tuis q̄libentissime parata offero. Vale.

Munifica rei.

¶ Munifica eplā rei est illa quę ad aliquē amicū scribit: pro alicuius rei corporeę erogatiōe. cuius eplę talis ē regula. Regula.

¶ Si munificā epistolā rei ad amicum aliquem scribere uoluerimus: pro aliquo munere erogando: istā similiter epistolā in partes tres diuidemus. In quarū prima captabimus sili beniuolētiā ab ea psona ad quā scribimus declarātes: qđ ppter amorē & beniuolentiā: qua in ip̄am simus affecti: deliberauerimus ei tale munus facere: quale ip̄e a nobis per lras petiuerit: quia maxime scimus ip̄m tale donū non solū ei gratissimū futurū: sed etiā maxime accōmodatū. In secūda uero conabimur oībus uiribus nris ip̄m munus nostrū cōmēdare: cū omni tñ modestia & sapiā: ne uideamur ip̄m laudātes: de nobis iactāter loqui: & sili in hoc loco conabimur ostendere qđ hoc tantum fecerimus ea de causa: quia sumus ualde inclinati ad omnia faciēda: quę scimus tali amico nostro esse utilia & grata. In tertia uero & ultima offeremus similiter in ceteris rebus omnem operam nostram amico

accomodatam: dūmodo sciamus illi gratificari: & aliquid emo-
lumentū afferre.

Propositio.

¶ Mittat titius digestorū opus arcadio: quod ipse ab eo per lit-
teras exposuerat.

Exemplum.

Pars. i.

¶ Litterę tuę: q̄s proximis diebus accepi: me adeo oblectarunt
arcadi charissime: ut inter ceteras molestias meas: hec mihi ma-
xima p̄fecto cōsolatio fuerit. Cū p̄cipue nihil aliud affectē: q̄ut
tibi me gratificari sentiā: & maxime cum uideo iamdiu te litteris
& bonarū artū studio adeo deditū esse: ut quę tibi p̄ferā: habeā
p̄fecto neminē: quod mihi tāto gratius est: q̄to maior est amor
& beniuolētia: qua in te afficior: quę te etiā indies exoptat in ma-
iorē uirū euadere. ii. ¶ Quapropter cū a me per litteras easdem
petieris digestorū opus: ut eo facilius possis inceptū studiū p̄fice-
re: quo maior tibi dabit̄ cōmoditas studendi: deliberaui equidē
desiderio tuo satisfacere. Vnde expedito subito hoc nuncio: cui
ad te litteras istas dedi: misi libētissime tibi opus: quod tanto pe-
re cupiebas: ut eo in tuis studiis adeo familiariter uti possis: q̄ &
tibi utilitatē maximā: & mihi nō minorē leticiā adiungat: nā pro-
fecto q̄nto magis te diligo: tāto maiore afficior cupiditate: te ali-
quādo i huiusmodi artū nrarū palestra uictorē uidēdi. iii. ¶ Si
qd est p̄terea: qd tibi gratū efficere possim & piucundū: tuū est p̄-
cipere: meū aut ex hilari frōte mādata tua exeq: cui etiā oēm ope-
rā meā offero: in oībus optatis tuis q̄libētissime accōmodatam.

Vale.

Demonstratiū genus. Caput. iij.

d Emōstratiū genus ē illud: qd fit in alicui⁹ certę p̄sonę
laudē uel uituperiū. hui⁹ igit̄ generis species sunt due:
una scilicet laudis. altera uero uituperii.

Demonstratiua.

Laudis.

Vituperii.

¶ Demōstratiua eplā laudis ē illa: q̄ad aliquē amicū scribit̄: p̄ ali-
cui⁹ p̄sonę cōmēdatiōe: cuius eplę talis ē regula.

Regula.

¶ Si demonstratiuam epistolā laudis ad aliquē amicū scribere
uoluerimus: uel i eius laudē: ad quē scribim⁹ uel alterius p̄sonę de

qua mentionē facere uolumus: illā in partes tres diuidemus. In quarum prima declarabimus: q̄ licet uires nostrę nō sint sufficientes ad laudandū tantū uirum: quia eius conditiones superant omnem modū scribendi: tamen ut faciamus officiū nostrū non possumus non aliquid scribere: & in hoc loco accipiemus illam excusationē: circa talem audaciā scribendi: quę nobis uidebitur esse conuenientior. In secūda uero incipiemus ipsam personam laudare ab aliqua uirtute uel disciplina: quę laudabilior sit in tali uiro: quē laudamus & etiā uniuersalibus clausulis utemur: dicendo eius cōditiones tales & tātas esse: q̄ non facile possumus tali stilo scribēdi illas cōplecti. In tertia aut̄ & ultima dicem⁹: nos uoluisse hęc pauca dicere: quę quasi nulla sunt: respectu illorū: quę dici p̄nt: simulq; declarabimus: omnia hęc dixisse: nō assentationis: sed ueritatis causa incitatos: & ut aliquantulū gratū animū ostenderemus erga talē uirum: quem cōmendauimus: offerendo similiter omnem operam nostram: ipsi amico penitus in omnibus suis optatis paratam.

Propositio.

¶ Laudetur Callimachus uates: apud illustrissimum dominū. ac senatum uenetum.

Exemplum.

pars.i

¶ Licet honus longe meis uiribus impar hodie susceperim Serenissime princeps: uosq; nobilissimi patricii: ut p litteras meas uobis callimachi ur̄i laudes exponerem: quę tot & tantę sunt: ut profecto nesciā a quibus potissimū initium suscepturus sim: quę ue facile omnē dicendi scribendiq; facultatē superant. Est tamē officiū meum: qui eiusdē militię disciplina teneor: hunc strennuissimū sapientissimūq; militem summis laudibus extollere: qui etiam imbecillę huic epistolę meę facile poterit cōueniens argumentū prestare. ii. ¶ Est profecto tale tantūq; Callimachi mei ingenium: talis doctrina: ac rerū pene omniū experiētia: ut pares ad modū sibi paucos nr̄a uiderit etas: qui tā in publicis: q̄ priuatis lectionibus suis tāte est huic gymnasio uestro utilitati: tāto splendori & ornamento: ut facile eo instituēte cetera italię gymnasia quę humanā disciplinā profiteantur: & superet & excellat.

Sed nollē: diu in tanti uiri laudibus exponēdis in morando: epistolē modū nescius excedere: proinde in aliud tēpus reliqua nō scribenda: sed potius dicenda reseruabo: quo & fidei & ueritati inseruiam: & uobis tantū uirū melius intelligendū noscendūq; praestem: cui etiam ut ceteris laude dignis facere soletis: & gratiam & fauorē uestrum benignissime tribuatis. Vale.

Demonstratiua uituperii.

¶ Demonstratiua epistola uituperii est illa quę ad aliquem amicum scribitur: pro alicuius certę persone uituperatione. Cuius epistolę talis est regula.

Regula.

¶ Si demonstratiuā epistolā uituperii ad aliquem amicū scribere uoluerimus: in alicuius certę persone uituperationē illā sibi in tres partes diuidemus. In quarū prima beniuolentiam captabimus a persona nostra: demonstrātes: qđ nō uelimus scribere cōtra talem psonā: eo qđ naturaliter delectemur aliis detrahere: sed assignabimus aliquā rationabilē cām: ppter quā scimus incitati ad talia scribēda. In secūda uero uituperabimus ipsam psonā: cōtra quā scribere intendimus: cū omni modestia & honestate: ita ut non uideamur hoc facere ppter odiū uel malignitatē: sed potius propter ueritatē tutandā: uel quia ipsa dū in superbiā eleuat: et neminē uult apud se pati: potius digna est tali uituperatiōe: ut deinceps desistat ab ista superbia. In tertia aut & ultima excusationem capiemus cū ea psona ad quam scribimus: si fortasse cū tali scriptura aures suas offenderimus: dicentes nos ideo hęc ad eā scripsisse: quia intelligimus eius integritatē: & ideo uolumus sup his omnibus eā iudicē constituere: offerēdo nos ipsos & oīa nostra ipsi amico accomodate.

Propositio.

¶ Vituperetur Catilina apud Ciceronem: quia ipse in patriam coniurauerit.

Exemplum.

Pars. i.

¶ Non est cōsuetudinis meę Cicero charissime: ut aliis detrahendo: quod pleriq; facere cōsueuerūt: mihi famā gloriāq; comparare studeā: & his p̄cipue: quorū scelestā facinora mihi minus nocere possunt: immo & sepius ab amicis meis laceffit: ad ul-

timū usq; perpeſſus ſum. Sed cū uideam ſceleſtiſſimū Catilinā: q
ſibi oēs ciues noſtros perpetua quadā ſeruitute deuinctos exiſti
mat: non ſolū in priuatū bouū: ſed etiam in publicū ſceleſtiſſime
cōiuraſſe: non poſſum me penitus cōtinere: quin eius tibi ſcelera
aperiā: ne fortasſe diu occulta magis nocerent. ii. ¶ Scias proin
de Cicero chariſſime p̄ter reliqua huiusce nebulonis uitia: que
omnib⁹ proſecto notiſſima ſunt: hoc quoq; deterrimū adiungi
q̄ dieq; noctuq; ſceleſtiſſimus iſte carnifex omnes nefarios ui
ros ambit: ut eos in bonorū uiroꝝ perniciem iucat. hoc enim
omnibus ciuib⁹ noſtris adeo manifeſtū eſt: ut ſole clari⁹ ellu
ceſcat: cum p̄ſertim etiā publicis minis multos affecerit: qui eum
tanq̄ uenenoſum ſerpentē effugiūt proinde eradicandū eēt hoc
malū mi Cicero: ne graui⁹ inualeſcēs offenderet. iii. ¶ Nō ſcri
pli hec p̄fecto: ut aliquo in eū odio uel maliuolentię mee ſatiffa
cerē: quā penitus ſemper abhorruī: ſed ut te his rebus tanq̄ ſeue
rum iudicē conſtituens: inducerē tandem ad peſtē iſtam ex nra
ciuitate tollendā: tibi in omnibus etiam operam meam offerēs
q̄libentiſſime paratā. Vale. ¶ Eucharistiꝝ gen⁹. Cap. v.

Vcharistiꝝ genus eſt illud: quod ſcribitur ad aliquē
amicū: in gratiarū actionibus referendis: pro aliquo
beneficio ſuſcepto: & huius generis ſpecies ſunt duę.
Vna. ſ. pro munere. altera uero pro beneficio.
Eucharistica.

pro munere.

pro bñficio.

¶ Eucharistica epiſtola p̄ munere eſt illa: quę ad aliquē amicū
ſcribitur in gratiarū actionibus: p̄ aliqua re corporea elargita.
Cuius epiſtole talis eſt regula. Regula.

¶ Si eucharistiꝝ epiſtolā pro munere ad aliquē amicū ſcribere
uo' uerimus: ut ei gratias meritas agamus: illā in partes tres pri
cipaliter diuidemus. In quarū prima beniuolentiā captabimus a
re ipſa: quam ab amico ſuſceperimus: dicentes ipſam eſſe tanti
preꝑii: q̄ non facile poſſimus ei debitas gratias agere. In ſecū
da uero beniuolentiam ſimiliter conſtituemus a perſona noſtra

declarantes: quod vires nostrae non sint sufficere ad correspondendum humanitati eius viri: ad quem scribere intendimus cum ipsa super omnem modum dicendi siue scribendi. In tertia autem & ultima tales gratias referemus: quales poterunt vires nostrae: offerentes scilicet omnem operam nostram tali amico in omnibus suis votis parata

Propositio.

¶ Gratias agat titio arcadius pro digestorum opere: tibi ab eo elargito.

Exemplum.

Pars. i.

¶ Cum tui in me muneris magnificentiam & liberalitatem considero. Titi charissime uideo quantae sint a me tibi gratiae non solum agende: uerum etiam referende. Sed non potest exiguae ingenioli mei vires hoc opus perficere: quod non ipsas exuperat: sed etiam facile omnem dicendi scribendive materiam uincit. Unde quid mihi potissimum faciendum sit: penitus ignoro. si enim a tali gratiarum actione discedam: in gratitudinem mihi maxime ascribendum erit: si uero gratias agere tentauero: nec mentem uerba sequentur: non minori uitio fortasse tribuendum. quod non possit animus meus sui gratitudinem preferre. ii.

¶ Cum igitur id assequi nequeam: quod cupio: ne ab officio meo penitus discessisse uidear: illud saltem ad animi mei gratitudinem demonstrandum: ingenue profitebor: me non habere: quo pacto pro tanto in me beneficio tuo: tibi meritas gratias agam. iii. Dabo tamen operam: ut si qua in re tibi prodesse possim: nunquam laboribus uel uigiliis parcam: sed potius tanto libentius omnem tibi seruitutem meam deuoueam: quanto in me fueris beneficentior. Vale.

¶ Eucharistica pro beneficio.

¶ Eucharistica epistola pro beneficio est illa: quae ad aliquem amicum scribitur: in gratiarum actionibus: pro aliqua re incorporea elargita. Cuius epistolae talis est regula.

Regula.

¶ Si eucharistica epistolam pro beneficio ad aliquem amicum scribere uoluerimus ut ei meritas gratias agamus: uel pro consilio: aut doctrina: seu patrocinio dato: illam scilicet in partes tres diuidemus. In quarum prima beniuolentiam captabimus a nobis ipsis: demonstrantes quod nesciamus a quibus uerbis potissimum debeamus incipere: ut pro tanto suscepto beneficio gratias agamus: quia in

geniū nostrū uires nō sint sufficiētes ad id peragendū. In secunda uero beniuolentiā cōstituemus ab ip̄a re: laudātes eā quantū poterimus & dicentes ip̄am nobis maxime fuisse necessariam: & ideo accidisse gratissimā. In tertia autē gratias agemus: quales poterimus: demōstrantes animū nostrū ualde esse inclinatum ad omnē gratitudinē demōstrandā: & in hoc loco similiter offeremus omnē operam nostram huic tali amico q̄libentissime ac cōmodatam.

Propositio.

¶ Gratias agat Ciceroni ualerius: pro patrociniō impenso in eius causa coram iudicibus.

Exemplum. pars. i.

¶ Incertū est mihi profecto Cicero: a quibus potissimū uerbis tibi gr̄as agam: pro tanto in me beneficio tuo: qui nō solū causam meā benignissime tutandā suscepisti: sed etiam illā facillima quidē atq; citissima uictoria expediuisti: cū enī hoc tuum in me meritū cōsidero: deficiūt sanē uires: quę se uidēt a tāta beneficentia tua superari. ii. ¶ Sicut enī mihi necessariū erat hoc officium tuū: quod me a multis quidē curis liberauit: ita & gratissimū accidit: & periucundū: unde efficiť: ut maxime cupiam: pares tibi gr̄as referre. Sed cū hoc nostrū nō sit opis: cuius perexiguū est ingenium: illud tamē ad animi gratitudinē aperiendā absoluā. iii. Quod cum īmortale sit futurū in me hoc beneficiū tuū: īmortales quoq; tibi gratias me coget habere. Nam profecto nō solū referre sed nec agere quidem audeo satis dignas: dedamq; tibi pręterea omnē facultatē meam: omnē operam: meq; ip̄m totū: cuius seruitutem uolo tibi perpetuo esse dicatam. Vale.

¶ Amatorium genus.

Caput. vi.

a Matorium genus est illud: quod fit in amoris nostri demonstratione: ad aliquem amicum: quem amare cogamur: & hui⁹ generis species sunt duę: una. s. honesta: altera uero turpis.

Amatoria.

Honesta.

Turpis.

¶ Amatoria eplā: quę honesta dicit̄ ē illa: quę ad aliquē amicum

scribit: pro amoris nri declaratione: quo honeste in ipm fuerim⁹
affectu: cuius epistole talis est regula. Regula.

¶ Si amatoria eplam: que honesta nuncupat: ad aliquam perso-
nam scribere uoluerim⁹: illam principaliter in tres ptes diuidem⁹.
In quarum prima beniuolentiam captabimus ab ea persona: ad quam
scribimus: laudantes uirtute ul' probitate sua: ppter quam dicem⁹
oēs esse inclinatos: ad illum non solum amandum: sed etiam obserua-
dum. In secunda uero declarabimus: qd etiam nos propter tale
istius uiri uirtute: & optimas condiciones sumus incitati ad ipm
diligendum. In tertia autem quanto apertius poterimus: expo-
nemus amorem & beniuolentiam nostram erga talem uirum: &
sibi in hoc loco ei offeremus omnem animum nrm: in oibus suis uo-
tis qlibentissime paratum. Rogabimusq; ut ipse etiam uelit esse
talis animi erga nos: quia nos statuerimus penitus amicitiam istam
perpetuam fore: quam etiam uolumus assidua consuetudine: &
meritorum alternatione confirmari. Propositio.

¶ Exponat Curio amore suum erga Cicerone: que summo pe-
re diligit. Exemplum. pars. i.

¶ Tot & tante sunt uirtutes tue Marce tull: que passim clarissi-
ma oium uoce pdicant: ut oium iudicio: tanq; fulgentissimum sidus:
inter nre ibecillitatis tenebras mirabiliter elucescas. Nam ut cetera
omittam: que in oium oculis pploru te mirabile efficiunt: nullus est
qui nesciat: quanta eloquentia quantaq; dicendi facundia ualeas:
ita ut pares admodum tibi paucos nostris temporib⁹ consecutus sis.
Taceo sententiarum grauitate: illamq; incredibilem animi tui sapie-
tiam: que tibi immortalitate iam debitam comparauit. Taceo philoso-
phia utraq; que nomen tuum adeo celebre reddidit ut nullus sit: q
Cicerone: utriusq; uirtutis florib⁹ uallatum: non amet: non ueneret
non obseruet. ii. ¶ Inde effectum est: ut ego quoq; qui ab ineunte
etate uirtuti semper inuigilaui: sum maxime ad te amandum incitat⁹ & li-
cet tanti uiri amicitiam habere adhuc minime pmerit⁹ sum: cupio ta-
men hoc mihi a diis immortalibus potissimum prestari: ut que oēs
amant: colunt: admirantur: illius ego tale beniuolentiam acquiram;

qualē si mihi euenire sensero: habebo profecto non mediocres
īpīs superis gratias. iii. ¶ Tibi igitur primū cordis huius ardo,
rem offero: quem tu in oībus optatis tuis senties profecto para
tissimū: offero amicitiam: quē nostra faciente consuetudine sit
perpetuis tēpibus conseruanda: ac mutuorū beneficiorū alterna
tione confirmāda: quā si tu (ut spero) benigno corde susceperis
dabo sane operam: ut minime ingrata tibi sentias. Vale.

¶ Amatoria turpis.

¶ Amatoria eplā: quē turpis appellat: est illa quē ad aliquā ami
cam uel pulchrā puellā scribit ab amatore suo: pro amoris sui
declaratione: cuius eplē talis est regula. Regula.

¶ Si amatoriā eplā quē turpis dicit ad aliquā puellā scri
bere uoluerim: illam potissimū in ptes quattuor diuidem. In
quarū prima beniuolentiā captabimus ab ea psona: ad quā scri
bimus: laudātes īpā triplici laude. primo. scilicet a uirtute uel morali
uel litterali: si lris fuerit ibuta: secūdo a genere si fuerit generosa:
uel a fortuna & diuitiis: si ex humili genere nata fuerit. tertio a
pulchritudine: quē maiore habet cōmendationē & efficaciam in
amore. In secūda uero beniuolentiā captabimus a persona nra:
demonstrātes primo sine aliqua arrogantiā: conditionē nrā
propter quā etiā ipsa puella incitetur ad amorē nostrū: deinde ei
quantū honeste poterimus declarātes amorē & beniuolentiā:
qua in īpā afficiamur. In tertia aut rogabimus īpā ut penit
uelit acquiescere precib⁹ nrīs: & nos sibi amare quē admodū eā
amamus: laudātes hūc amorē: & dicentes: īpā esse rem potius
diuinā q̄ humanā: simulq; adducētes aliqd exēplū aliarū puella
rū: quē in amore posite foelicē uitā sunt cōsecutę. In q̄rta uero &
ultima: adducemus īpā puellā in timorē alicuius dāni: si nolue
rit talē amorē seq: & simul cōfirmabimus p exēpla aliquarū foe
minarū: quē nolētes amori adherere: crudeliter uitā finierūt: de
ducētes īpā amicā nrā in talē timorē: & cōclusiue inducētes
īpā ad amorē: ne aliqd mali ei cōtingat: cui etiā offerem⁹ oēm
operā nrā: cū omni honestate ei paratam. Propositio.

Scribat ad tyrbē pyramus: pro amoris sui declaratione: ut illā
in amorem inducat. Exemplum. pars. i.

Non sine causa effectū est suauissima Tyrbē: ut oēs in te ppli
nri cōiunctos oculos habeāt: te ament: te mirent: te obseruent.
Cū enī ex una parte cōsiderāt duplicē illā uirtutē tuā: quē te sem-
per adeo illustrauit: ut nullus sit: quē pstantiorē doctrinā pteat
nec suauiores morū institutiōes prē se ferat. Cū diuitias secundā
q̄ semp ac facilem fortunā admirant: quē tibi & generis nobili-
tatē: & nobilitatis ornāmēta subiecit. Ex altera subito pte occur-
rit singularis illa & diuina potius q̄ humana formositas quē te
merito nō in hoc seculo natam: sed de cēlo prolapsam testatur.
Cōspiciunt enī faciē illam tuam serenissimā: quē etiā nubilosum
posset illustrare cēlum. Cōspiciūt sidereos illos oculos tuos: q̄
cōm penitus intiendo possunt amouere dolorē: ac luctuosos
animos in summū gaudiū traducere. Cōspiciūt deniq; candi-
da colla: paruos lapillos facile superātia: mirant castigatā frontē
purpureū iuuentē lumen: flauos crines: oīaq; penitus mēbra de-
cora quē cōspiciēdo: nō pnt nō laudare. laudādo nō amare: amā-
do deniq; nō obseruare. ii. **E**t hinc ego iter cēteros equales me-
os satis fortunat⁹ adolescens: & fortasse etiā fortunatissimus fu-
turus: si amorē tuū conseq̄ meritus fuero: cū tales cōditiōes tuas
animo cōplector: nō solū ad te amandā: colendā: & obseruan-
dā ipellor: sed pro te etiā emori cogor: nec uigilās nec dormiēs
quiescere possum: ita ut cū ex una pte me socii foelicem appellēt
quia cū satis honesta uirtute: nō mediocris quoq; accessit & for-
tuna. Ego tamē potius me in foelicē existimē: cū tibi placere nō
possim: in qua solū oēs spes meas cōstitutas esse uolui. iii. **V**er-
te igit aliquātulū benignissimos in me ocellos tuos uirgo pūdi-
cissima: & hunc tibi seruulū ab ineunte etate dicatum pietissima
suscipias. non. n. humana res sed diuina potius est amor: nec tibi
parū uideat amorī parere: cui non solū humani principes: sed &
diuina quoq; colla subiecere. Et caue ne fortasse amorē despici-
ens: tui mali causa sis: memēto daphnes: memento siringis: q̄rū

altera phoebii: altera uero panis amorē spernēs crudeliter uitā finire. Tu autē tales fugiēs: penelopē imitare: quę amoris sui cōstantiā uiro seruās foelicissimos dies uixit mihiq; adhereas quę tibi senties in oib⁹ q̄libētissime patū: quę ad honorē & pudicitia tuā facere uideant: dū fuerit hęc mihi uita supstes. Vale.

Lamentatorium genus.

Caput. vii.

I Amētatoriū genus est illud: quod fit pro alicuius mali nostri demonstratiōe: apud aliquē amicum: apud quem lamentantes speramus recipere consolationē & huius generis species sunt tres. Vna. s. pro iniuria. altera pro perdita. tertia uero pro exilio.

Lamentatoria.

Pro iniuria.

Pro exilio.

Pro re perdita.

¶ Lamentatoria epistola pro iniuria suscepta est illa: quę ad aliquem amicum scribitur: apud quem lamentamur de contumelia nobis illata: ut ipse sit iudex: uel forte remedium inueniat: cuius epistolę talis est regula.

Regula.

¶ Si lamentatoriā eplā pro iniuria suscepta ad aliquē amicū scribere uoluerimus a quo remediū speramus illā in tres partes diuidemus. In quarū prima beniuolētiā captabim⁹ ab ea psona: ad quā scribimus: cōmemorātes amicitia & beniuolentiā nrām ppter quā simus incitati de reb⁹ nostris tam p̄speris q̄ aduersis ipm facere certiores: sperantes: q̄ fm ueri amici officium ipse existimabit fortunā nrām sibi esse cōem. In secūda uero beniuolentiā nobis cōstituemus a persona aduersarii: deducendo ipm quantum possumus in odium illius ad quē scribimus: & narrādo primo quanta & quot beneficia in ipm intulerimus: & tamē recitando ipius ingratitudinē erga nos: simulq; explicādo illam iniuriā: qua a tali inimico fuimus affecti. In tertia autē aut petemus auxilium uel consiliū super tali re: ab ea psona ad quā scribimus: aut ipam cōstituemus iudicē super ingratitudine inimici nostri: querendo ab ea responsionē consolatoriā: ut talē iniuriā

equo animo ferre possimus: simulq; offeremus illi oēm operā
namq; libentissime paratam.

Propositio.

¶ Lamentetur Appius apud Cēsam: q; a Cicerone fuerit in-
iuria affectus.

Exemplum.

pars. i.

¶ Amor & beniuolentia singularis: qua in me afficeris Cēsar
amantissime: hoc potissimū tēpore ad te ut scribam me impellit
pro aliqua consolatione captanda in his potissimū rebus: quib;
aduersam mihi sentio esse fortunam: nam amici officiū esse
scio: ut tā in p̄speris q̄ aduersis: semp cōmunē iudicet esse casum.
Cum igitur diebus istis a Ciceroni graui fuerim cōtumelia affe-
ctus: statui rem oēm ad te scribere: ut per litteras tuas hūc dolo-
rē aliquātulū leuare possis. ii. ¶ Scis Cēsar charissime: q̄tū semp
superiorib; t̄pibus elaborauerim: ut huic nebuloni nō solū hono-
rem: sed etiā utilitatē afferre: cū p̄cipue me faciente: ad p̄eturā
primū: deinde cū summo suorū ornamento ad consulatum eue-
ctus fuerit. Sed neq; bonorū istorū memor ingrāt; homo: nec
boni uiri officium sectatus: cum mihi esset causa forensis in con-
trouersia coram senatu populoq; romano ut iniquitatē suā oī-
bus aperiret: non solū mihi operā suam negauit quā solet oībus
etiam ignotis ipartiri: sed acriter in me inuectus est pro aduersa-
rio meo dicēs ita ut deducta re in persuasionē: a causa penitus de-
ciderim. Hęc ego passus sum mi Cēsar: tanq̄ laborū meorū pre-
mia: quos pro ingratissimo uiro isto dieq; noctuq; suscepi. iii.
¶ Sed quia adhuc inest animus: ab ista sentētia iniqua & iniusta
appellare: hęc ideo ad te scripsi: ut p̄ter litterarū tuarū cōsolati-
onē quam expecto: ip̄m etiā Ciceronē moneas: ut si mihi operā
suam p̄stare non intendit: quis id facere debitus sit: mihi tamē
nolit esse impedimēto: quod facile faciet si tibi id placere senserit
cui me totum trado & dedo.

Vale.

¶ Lamentatoria pro re perditā.

¶ Lamentatoria epistola: pro re perditā est illa: quę ad aliquem
amicū scribitur: apud quem lamentari uolumus: uel de amissi-
one substantię: uel de amissione alicuius personę quę mortua sit

uel de pditione honoris aut dignitatis: Cuius eplę talis ę regula.

¶ Si lamentatorię eplę pre amissā ad aliquę Regula
amicū scribere uoluerim⁹: cui narrare intēdimus: uel amissionē
substātię aut dignitatis nrę ad hoc ut ab eo aliquod auxiliū reci-
piamus: uel perditionē alicuius psonę quę fuerit extincta ut per
lras amici cōsolationē recipiamus: ipsam eplę similiter in par-
tes tres diuidemus. In quarū prima beniuolētiā captabimus ab
ea psona ad quā scribimus: declarātes: q̄ propter amorē & beni-
uolentiā eius in nos: uelimus ei narrare casum fortune nrę: ut pos-
simus ab ea uel auxiliū: uel cōsolationē recipere. In secūda expo-
nemus aduersitatē nostrā quę nobis acciderit deducēdo quātū
possumus rem ipsam in cōmiserationē. In tertia uero & ultima:
petemus uel auxiliū: uel cōsolationē reb⁹ nrīs: dicentes nos mul-
tum sperare in ipso amico: & rogantes: q̄ talis spes non decipi-
at nos: simulq; offerētes eidem amico omnem operā nostram
libenter accomodatam.

Propositio.

¶ Lamentetur Cicero apud Seruium sulphitium de morte Tul-
lię filię suę. Exemplum. Pars. i.

¶ Vellem serui charissime: ut in tam acerbo ac graui casu: q̄ me
diebus istis afflixit: tu etiā inter ceteros amicos mihi affuisses: sū
enim certissimus: q̄ nō solū ęque doluisses: sed etiā in leuādo do-
lore meo non modicū pfuisses. Quod quia locorū ac tēporū
interuallo impediēte: effici non potuit: dabo tamen operā: ut sal-
tem p litteras illud tibi significare possim: quod me diebus istis
male habet: in eo amore atq; beniuolētiā nrā cōfidens: quę a te-
neris annis una cū etate creuit: q̄ sortē istā meam: ut bonū amicū
debet tibi iudicabis esse cōmunē. ii. **¶** Scis serui amantissime: in
hac rei publicę nostrę oppressiōe: quot & q̄tis calamitatib⁹ fue-
rimus affecti: ita ut p beatos illos existimare soliti sim⁹: q̄ sine ali-
quo magno malo: uitā cum morte cōmutauere: sed tñ in oībus
his miseriis: unā tātū cōsolationē capiebā: quę mihi relicta erat: fi-
lię. s. meę dulcissimę cōfabulationē: q̄ facile oēs a me curas penit⁹
amouebat: sed nūc eo magis in lachrymis & luctu tabesco: quo

crudelior in me fuit inuida mors: quę tali me oblectatiōe p̄uauit
mortua ē spes mea: cōsolatio mea uita mea: ī qua oēs alios moe
rores facile deponebā: nec scio quā debeā in hoc miserando casu
cōsolationē recipere: nisi ad te cōfugiā: q̄ omniū dolorū meorū
leuamē existis. **iii.** ¶ Hęc igit̄ ad te scribo: nō tantū ut mecū dole
as: quod bonū amicū decet: sed ut per litteras studeas hunc do
lorē meum si nō penitus tollere: aliquantulum saltē leuare: cum
p̄cipue hoc te solum expectem qui etiam ceteras calamitates
meas tua soles prudentia remouere: cui ego me totum trado
& dedo. Vale.

¶ Lamentoria pro exilio.

¶ Lamentoria epistola pro exilio est illa: quę ad aliquem amicū
scribitur: apud quem lamentari uolumus de exilio nostro. Cui⁹
epistolę talis est regula.

Regula.

¶ Si lamentoriā epistolā p̄ exilio ad aliquē amicū scribere uolu
erimus: a quo speremus cōsequi aut auxiliū in restitutiōe nr̄a: aut
cōsiliū: uel cōsolationē: ip̄am epistolā similiter in p̄tes tres diuide
mus. In quarū prima eodē modo beniuolētiā captabim⁹ ab ea
p̄sona ad quā scribimus: demonstrātes q̄ maxime cōfidamus in
amare ac beniuolētia sua: q̄ omnem istā fortunā existimabit sibi
esse cōmunē. In secūda uero primū demōstrabimus b̄nficia quę
intulerimus in patriā: uel bonitatē nostrā: sine arrogantia: ut intel
ligat amicus: nō nostra culpa uenisse in exiliū. Ostendemus dein
de cuius culpa factū sit: ut tale exilium patiamur: deducēdo rem
omnē in aliquos aduersarios: quos in odiū conabimur adduce
re: demonstrantes eorum ingratitudinem & iniquitatē. Demū
ostendemus: nos in iusticia & equitate confidere: q̄ aliquando
etiam in patriā restituemur: fracta nequitia aduersariorū nostro
rum. In tertia autē & ultima petemus illud auxilium: uel cōsiliū
aut cōsolationem: quā petere intendimus: cōmendantes nos
metip̄os ipsi amico ad quē scribimus: cui etiā nos & omnia bo
na nostra q̄libentissime offeremus.

Propositio.

¶ Lamentē Cicero apud Lentulū de exilio suo: quod propter
odium Clodii patitur.

Exemplum.

Pars. i.

¶ In omnibus calamitatibus meis semper solitus sum mihi Lentule ad amicos meos confugere: quorum uel opera uel consolatione subleuatus: possim aliquantulum respirare. Quod cum te non amicum mihi solum existimem: sed etiam amicissimum: qui se putramque fortunam meam tibi iudicasti esse comm: statui per has ad te litteras: quod mihi diebus istis euenerit: scribere: ut consilio & opera tua adiutus: & consolatione & remedium etiam in tantis malis inueniam. ii. **¶** Scis Lentule charissime: quantum semper pro reipublica dignitate seruanda elaborauerim: ita ut non opes solum libenter exposuerim: sed & sanguinem ipsum: dum ei possem aliquid utilitatis afferre: nec minus etiam ab ea sum adiutus: eleuatus conservatus. Sed maliuolorum nequitia quae nullum potest bonum sustinere me adeo impetruit: ut quicquid in reipublica contulerim: illud totum unico die perdiderim: Insurrexit in me Clodius uir iniquissimus: qui licet multa a me quondam beneficia suscepit: ingratitude tamen cecus meritorum oblitus: ut me penitus pessumdaret plurima est signumeta machinatus: quae apud populum per contione deducens: illisque deductis nefariis quibusdam testibus fide faciens me miserum atque innocentem ciuem ex patria pepulit: quod me tanto dolore affecit: ut penitus uitam mihi acerbam putem. iii. **¶** Et profecto dolori succumbi cogerer: nisi haec una spes me solaret: quia spero quandoque futurum ut infringatur malorum iniquitas: & ego a tantis tandem malis emergere possim. Quod ut facilius et citius eueniat: peto a te consilium: auxilium & opem. Tu enim potes mihi adeo opitulari: ut mihi nihil sit praeterea requirendum cui ego omnia mea bona donum: familiam: meque impunis ipsum commendo: trado & dedo. Vale.

¶ Consolatorium genus.

Caput. viii.

¶ Consolatorium genus est illud: quod fit pro alicuius mali solamine: quod cum ab amico per litteras uel per nuntium intellexerimus: cupimus ipsum consolari: & huius generis species sunt tres. Vna scilicet pro iniuria. altera pro re perditam. tertia uero pro exilio.

Consolatoria.

Pro iniuria. Pro re perditam. Pro exilio.

¶ Consolatoria epistola pro iniuria suscepta est illa: quę ad aliquem amicum scribitur: quem consolari uolumus pro iniuria: quam ab aliquo passus sit: deducentes ipsam in uindictę uel remedii spem. & huius epistolę talis est regula.

Regula.

¶ Si consolatoriam epistolam pro iniuria suscepta: ad aliquem amicum scribere uoluerimus: quem consolari intendimus: pro ea iniuria qua fuerit ab aliquo affectus: ipsam in partes tres diuidemus. In quarum prima quę solet a nobis epistasis appellari: declarabimus quantum nobis molestum fuerit intellexisse iniuriam illam: qua iste amicus noster fuerit grauatus & simul declarabimus amorem & beniuolentiam: qua in illum afficiamur: propter quam simus coacti: ad omnem fortunam communem existimandam. In secunda uero: quę a nobis catastrophe dicitur: demonstrabimus quod propter hoc non sit dolendum: cum precipue ipse fuerit offensus ab homine nullius precii: & in hoc loco beniuolentiam captabimus a persona aduersarii: deducendo ipsum in odium: & demonstrando iniquitatē eius: & dicēdo quod huiusmodi uiro-
rum iniurię non sint existimandę: quia de facili postea superatur: & simul demonstrabimus in hoc loco: quantum sit sperandum: quod fracta istius aduersarii nequitia: tandē ipse amicus: ad quem scribimus: sit pristinam dignitatem consecuturus. In tertia autē & ultima: conabimur ipsum amicum consolari: promittentes ei: operā nrām nūq̃ de futurā: dum ipse possit omnē dignitatē suam uendicare.

Propositio.

¶ Consoletur appium Cęsar: pro iniuria: qua fuit in senatu affectus a Cicerone.

Exemplum.

Pars. i.

¶ Accepi tuas litteras Appi charissime: quę mihi profecto tantā moesticiā attulere quā tā requirebat amor singularis: & beniuolētia illa qua ab ineunte etate in te affectus sum: ex iis enim intellexi quod neq̃ter fueris a Cicerone impetitus: ita ut in causa tua fore si que tibi erat cum aduersario corā senatu agenda: contra omnē iusticiam & equitatē: uictoriam amiseris: quod cū primū sentire nō

poteram hoc mihi psuadere: quia semper intellexeram: te multa beneficia in Cicerone contulisse: ex quibus ipse tibi omnium iudicio debitus erat: unde non cadebat in alicuius opinionem: ut te offendere posset. Sed postquam eius iniquitatem ex tuis litteris percepi: non potui non summo opere dolere: tua presertim causa: cuius ego existimo omnem mihi fortunam esse comm. ii. ¶ Cum autem considero eius: qui te offendit malignitatem: que illi potius: quam tibi: tandem & decori & damno futura est: non mediocre in hoc dolore capio consolationem: ille enim cum primum tanta in te cognitus fuerit usus ingratitude in omnium conspectu populorum erit fabula nota. tu autem pro tua equitate & iusticia: que diu oppressa esse non potest: cum victoria gloriosum triumphum acquires. iii. ¶ Que cum citius consequi possis: dabo primum operam: ut in tuum si potero fauorem illum deducam. sin minus fiet. non tibi opibus: studio: fauore: mente denique unquam deero: ut possis optatum tuum quam foelicissime consequi. cui me etiam ipsum totum trado: commendo & dedo. Vale.

¶ Consolatoria pro re perdit.

¶ Consolatoria epistola pro re perdit est illa: que ad aliquem amicum scribitur: quem consolari volumus aut pro amissione substantie: aut pro amissione alicuius persone que mortua sit: uel pro perditione dignitatis: cuius epistolę talis est regula.

Regula.

¶ Si consolatoria epistola pro re perdit: ad aliquem amicum scribere uouerimus: qui uel substantiam suam amiserit: uel aliquam personam perdidit: que mortua sit: aut forte dignitatem suam propter malivolorum inuidiam amiserit: illam similiter in tres partes diuidemus. In quarum prima que similiter epitaphis appellatur declarabimus quantum dolorem perpepsi fuerimus: cum tale fortunam uel casum ipsius amici intellexerimus: quem nostrum proprium existimauius propter amorem & beniuolentiam quam ipsum afficimur: & in hoc loco conabimur ipsum dolorem augere quantum possumus. In secunda uero: que sicut catastrophe est appellata: conuertemus omnem orationem nostram ad consolationem: ostendendo duas: tres: aut plures rationes: propter quas probemus non esse

dolendū: & sic concludemus ipsum amicū debere omnē moesti-
ciā relinquere: & cōsolationē ex hac re capere. In tertia aut & ul-
tima: conabimur deducere amicū: ad quē scribimus in aliquam
spem: q. s. omnia ista mala sint futura meliora: simulq; illi offere-
mus omnē operā nostrā q̄ libentissime paratā: dū possimus ei eē
cōsolationi & utilitati.

Propositio.

¶ Consoletur Servius sulpitius Ciceronē: q̄ in luctu cōstitutus
est: ppter obitū Tullie filie sue.

Exemplū. Pars. i.

¶ Ingemui ptinus. M. Tulli: & dolore affectus lachrymas cō-
tinere nequimus: cū primū ex litteris tuis tristē de obitu filie tue nun-
ciū accepi. cogit. n. me amicitia nostra mutuaq; beniuolētia: quē
a tenellis annis cū etate crescēs: iā me edocuit amicorū casus co-
munes existimare. Iam enim cogitationē cōcipere mihi uideor:
uiusmodi gladius paterna uiscera torqueat: quibus cogitatio-
nibus imaturē amissē filie desiderium cor laceret atq; uexet: unde
efficiat: ut nihil tibi reliquū sit: nisi ut lachrymis & luctu tabescas.

ii. ¶ Sed quia nō semp moerendū est ac dolore succūbendū pin-
de atq; nulla relictā sit ratio: quē molestia ac moerorē istū leuare
possit: nō sum alienū arbitratus: si quid ad te scribere tentē: quan-
do corā loquēdi nō datur copia: ut te in tam acerbo luctu uersan-
tem: & p̄ dolore minus uia rectam prospicientē & exhortari ali-
quantulū queam: & eo unde aberratū est: reducā. Quid quēso ē
quod tantopere doleas: & moerore afficiaris? filia tua mortua
est: quia mortalis erat: ea lege in initio procreata: & genita: natu-
ra nāq; nata: natura quoq; extincta ē. Nō ergo mirum tibi uide-
ri debet: si qd̄ semel natū effloruit: rursus ad ipsum defloruerit:
& inter mortuū sit. Dolorē itaq; tuū mitiga: & bonis rōnibus in-
nixus aliena: ostēde te uirū: explica prudētiā tuā: uirtute nūc op⁹
est. Sic intelligant ii: q̄ te non uiderūt: te talē esse: quem nos: quī te
nouimus predicamus. Vidimus enim aliquñ secundā te pulcher-
rime tulisse fortunā: fac quoq; intelligamus: aduersam te quoq;
ēque ferre posse: ne ex omnibus uirtutibus. hęc una tibi deesse ui-
deatur. iii. ¶ Hęc ad te scripsi marce tullii: nō q̄ uis te egere existi-

mare: noui enim modestiā & prudentiā tuā: sed feci cū officii mei
grā: tū uero ut quāti te faciā: facile intelligere posses: cur etiā oēm
operā meā offero: in oībus uotis tuis q̄libētissime paratā: dū tibi
& tuis pdesse possim. Vale.

¶ Cōsolatoria p exilio.

¶ Consolatoria epistola pro exilio: est illa: quē ad aliquem ami-
cum scribitur: quem consulari uolumus: pro exilio suo: in quo
constitutus sit: propter inimicorum maliuolentiam. Cuius epi-
stolę talis est regula.

Regula.

¶ Si consolatoriā epistolam pro exilio: ad aliquē amicum scri-
bere uoluerimus: quē consolari intēdimus p exilio suo: in quo
cōstitutus sit propter iniquitatē & odiū inimicorū suorū: illam si-
militer in tres ptes diuidemus. In quarū prima: quē similiter epi-
stalis appellat declarabim⁹: q̄tū dolorē receperimus cū primū in-
tellexerimus talē fortunā ipsius amici: ad quē scribimus quā si-
dicemus existimare nobis esse cōem propter amorē & beniuo-
lentiā: quā in ipm amicū sumus affecti. In secūda uero captabim⁹
primū beniuolentiā ab ea psona ad quā scribimus. laudātes ipsā
ab omni probitate & uirtute: deinde captabimus beniuolentiā
a persona aduersariorū: deducendo ipsos in odiū et declarando
qualiter iste amicus noster nō propter suam culpā: sed tātū pro-
pter inimicorū inuidiā sit a sua patria depulsus. In tertia aut ipm
amicū deducemus in specie: q̄ sit aliquando in patriā restituendus
& ad hoc pollicebimur ei operā nrām minime defuturā: sed cū
omnibus uiribus nostris elaboraturos: ut possimus ei prodesse
& utilitatem afferre.

Propositio.

¶ Consoletur Ciceronem lentulus pro exilio suo: quod propt̄
Clodii odiū & maliuolentiā patit̄.

Exemplū. Pars. i.

¶ Non possem tibi per litteras exponere Cicero: quantum do-
loris: quantumq; moesticię susceperim: cum primum ex tuis lit-
teris intellexi: te propter odium & maliuolentiam iniquissimi
clodii ex dulcissima patria pulsum fuisse. non enim solum in testi-
no crucior dolore ex hoc acerbissimo casu tuo: sed uix me a la-
chrymis contineo: quotiens in eam cogitationem uenio: ut te

illa potissimū patria extorrem sentiam: pro qua etiam propriū sanguinem sepiissime exponere nō dubitasti: quod me is amor facere cogit: quo in te maxime affectus sum.ii. ¶ Et profecto uix possem moerorem istū sedare: nisi prius innocetiam tuā excogitarem: qui omnibus semper humanus: omnibus benignus nullum unquā laborem recusasti: quē tam ad publicam q̄ priua tam utilitatē spectare sentires: sed potius pro uirili tua semper in sudans: ut omnibus prodesse nihil unq̄ non laudabile peregisti & tamen maliuoli nebulonis inuidia ad hanc calamitatem solum deueneris & non tua culpa: qui cū inter omnes scelestos uiros scelestissimus existimetur: quāuis hoc nunc in te factiose cōsecutus fuerit: non tamen diu scelus suū poterit tueri.iii. ¶ Euigila igitur aliquantulū ab isto tuo moerore. & spera: hec aliquādo fore meliora: quę futura esse breui quidem temporis spacio cognosces: ut infracto impetu leuissimi hominis: tuā pristinā dignitatē cōsequaris quod ut facilius obtineas: ego tibi omnē operā meā studiū: fauorē: mētē deniq; omnē polliceor: ut quod tibi honori & usui esse cognoscam: pro te exequi cōtendā. Vale.

Expositiuum genus.

Caput.ix.

e Xpositiuū genus ē illud: qđ sit: quotienscūq; ad aliquē amicū nrm scribentes aliquid exponere uolumus: qđ ipsum lateat: & huius generis species sunt tres. una. s. testimonii. altera historie. tertia uero notitię.

Expositiua.

Testimonii. Historię. Notitię.

¶ Expositiua eplā testimonii ē illa: q̄ ad aliquē amicū scribit: apđ quē uel in loco publico: uel priuato uolum⁹ sup aliquo negotio testimoniuū exponere. Cuius eplę talis est regula. Regula.

¶ Si expositiuā eplām testimonii ad aliquē amicū scribere uouerimus: aut p testimonio publico: aut priuato sup aliq̄cā red dēdo: illā in ptes tres potissimū diuidem⁹. In quarū pma beniuolentiā captabim⁹ a psona nra declarātes: qđ tā ppter fauorē iusticię & equitatis: quā nolumus aliquo pacto opprimi ppter ignorantiā

ueritatis: quæ etiā propter amorē & beniuolentiā: qua afficimur in
ipsum amicū: ad quē scribimus: aut p quo scribimus: uolumus
declarare uerū testimoniū sup ea re: super qua fuerimus requisiti.
In secūda uero breuiter: dilucide: & accomodate explicabimus
ipsum testimoniū nostrū: nihil aberrando: si possum⁹ a ueritate:
& tñ in ipsa ueritate dicenda: ubi erunt loca magis faciētia ad fa/
uorē amici nostri: tūc in ipsis maxime p̄sistemus: & plusq̄ in aliis
ad hoc ut amico p̄desse possimus. In tertia autē & ultima dice/
mus ea uera esse quæ scripserimus: simulq̄ in hoc loco offerem⁹
omnē operā nostram: uel personę publicę: uel priuatę quę hoc a
nobis testimoniū petiuerit: dummodo possimus ipsi rem gra/
tam & utilem facere.

Propositio.

¶ Exponat Cicero testimoniū apud censores cōtra Clodiū: q̄
die uiolatorū sacrorū in urbe fuerit.

Exemplū. pars. i

¶ Requisitus a uobis iudices: qd super ea cōtrouersia sentiam:
quę inter dignissimū matronarū ordinē: & Appiū Clodiū uer/
sat: de uiolatis bonę deę sacris: an ne ipse eo die in ciuitate fuerit:
quo sacra dicunt̄ esse uiolata: an potius abfuerit: licet hęc mea sp̄
cōditio fuerit: ut neminē unq̄ offendere uoluerim: ne tamē equi/
tas ipsa atq̄ iusticia: quā semp amauī: & p qua etiā emori possū
ueritatis absconsione ledať: omnia uobis uerissima fatebor. quę
ad huiuscemodi causę dilucidationē attinere uident̄. ii. ¶ Petitis
a me iudices. uobis significē. fuerit ne nudiustertius in urbe Clo/
dius. quo potissimū die bonę deę sacra uiolata esse ferunt̄. Ego
ut uerū fatear: Clodiū uidi mane totū apud diuī uiros agere: de/
mū ab octaua hora apud Pōpeū coenasse. Postea uero p totū
quasi diem circa cęsaris edes uagantē inspexi. postremo ad ho/
rā noctis tertiā cursu rapido se domū cōferentē: qua uero ex cau/
sa illud non ausim affirmare. iii. ¶ Hęc sunt quę a me scire cupi/
ebatis: & quę ego uobis ueraci sermone p̄tulerim. nā potius uel
lē mortē oppetere q̄ ueritatē iusticiāq̄ ledere. Si quid p̄terea est
quod ex me uobis cognoscatis gratissimū futurum iubete. ecce
me ad omnia uota ur̄a q̄libentissime paratū. Valete.

¶ Expositiua historie.

¶ Expositiua epistola historie est illa: que ad aliquem amicum scribitur: pro admonitione alicuius rei geste: de qua uolumus ipm certiore reddere: cuius eplę talis est regula. Regula.

¶ Si expositiua eplam historie ad aliquę amicu scribere uoluerimus: que uolum⁹ certiore reddere de aliqua re gesta: & noua: illa silr in tres partes diuidemus. In quaru prima beniuolentiam captabimus a persona nostra: declarantes: qrum simus inclinati ad scribendu ipi amico de rebus nouis que uel in rep. uel priuata accidut: cum maxime intelligamus ipm esse percupidu harum reru intelligendaru: & precipue cu hoc si boni ciuis officiu: ut uelit sepius admoneri de reb⁹ illis: que in rep. uel in ciuitate accidut. In secunda uero breuiter dilucideq; narrabim⁹ rem ipam: de qua uolumus ipm amicu reddere certiore: aut si res illa sit publica de pace uel bello: aut de rebus in senatu gestis: aut sit priuata de negociis ad alteru nr̄m ptinetib⁹: uel de salute & euentu reru nr̄aru: prout nobis uidebit esse scribendu circa nouitate & uicissitudinē reru ac teporu. In tertia aut dicem⁹: hec fuisse que ad ipm amicu scribenda esse uidebatur: & in hoc loco offerem⁹ eidē amico nō pretermittere laborē aliquę in scribendo de reliqs rebus que post hac eueniet dūmodo possimus ipi rem gratā facere. Cui etiam offeremus operā nr̄am in oibns accōmodatā. Propositio.

¶ Exponat Antonius bruto: bellum indictum parthis cui prefectus sit designatus Cicero. Exemplum. pars. i.

¶ Scio brute charissime: q̄ cupidus si res istas itelligedi: que hac in rep. nr̄a geruntur: cuius in optimū mebrū te esse cognoscas nō potes ab ipa diu abesse quod si fortasse etiā tibi abesse contingat: nō potest cor tuū aliquo pacto cōquiescere: nisi per amicorum tuorū lras crebro certior fias de eius statu: qđ cū ego sic esse intelligā: ut tibi gratificarer: cui in p̄cipua quadā dilectiōe cōiunctū sum: deliberaui id ad te scribere: qđ potissimū dieb⁹ istis euenit. ii. ¶ Dum enī in senatu pulcherrime starem⁹: reddite sunt ex anthiochia lre: quib⁹ significabat: parthos: in agrū ciliu incurssi

onē fecisset: oīaq; in dies penitus deuastare: quod cū intellexisset
senatus subito decreuit: ut singuli sentētiās rogarent: esset ne bel
lū parthis inducēdū: an potius cū eis pacē ineundā: quia nō sine
magno reip. dispendio uidebat̃ illis posse ob̃sisti super qua re cū
multę uarięq; essent patrū sentētię: tadē deliberatū ē: ut parthis
bellū icideret: ei;q; rei quia nemo uidebat̃: nec sapia grauior: nec
fide maior: qui tātā posset puinciā sustinere: Marcus cicero p̃se
ctus est: iāq; ei exercit⁹: arma cōmeatus decret⁹. Vnde expecta
mus: infra paucos dies: eupatorē ip̃m ab urbe ad expeditionem
suā p̃fecturū. Tu interim deos exora: ut his faueant īceptis: quo
resp. nr̃a nō solū seruet̃ sed etiā mirifice augeat̃. iii. ¶ Nec sūt quę
dieb⁹ istis hoc in senatu gesta sunt de qb⁹ te putauī certiorē faciē
dū. Si qd̃ p̃terea acciderit: qd̃ sit notatiōe dignū: faciā te de oībus
sepissime certiorē: cui etiā oēm operā meā offero: in oībus tui
optatis q̃libētissime patā. Vale. ¶ Expositiua notitię.

¶ Expositiua epistola notitię est illa: quę ad aliquem amicū scri
bitur: quę certiorē reddere uolum⁹ de cōditione alicuius p̃sonę:
quā ip̃e scire desiderat: cuius ep̃st̃alis ē regula. Regula.

¶ Si expositiuā epistolā notitię ad aliquē amicū scribere uolue
rimus: cui cupimus declarare conditionē alicuius p̃sonę: quā
ip̃e scire desiderat: illam s̃l̃r in tres partes diuidemus. In quarum
prima beniuolentiā captabimus ab ea persona ad quā scribim⁹
declarātes. q̃ ex quo ex litteris eius intellexerimus: ip̃m scire de
siderare conditionē talis uiri: fuerimus ualde diligentes in ea per
quirēda: & q̃ tandē intellexerimus oīa quęcunq; circa negociū
illud erant intelligēda. In secūda uero breuiter & dilucide decla
rabimus ea quę scribere intēdimus: aperiētes particulariter oēm
cōditionē illius uiri uel etiā illius rei: cuius ip̃e amicus ad quē scri
bimus notitiā habere uoluerit. Quod si forte de nobis ip̃is ali
cui notitiā dare noluerimus: p̃termis̃sa prima parte: capie
mus beniuolentiā a nobis ip̃is nos excusando: si aliquid de no
bis dixerimus: quod tamen dicemus facere nō ex arrogātia: sed
solum ut personā ignotā illi aperiāmus: qui eam scire deside

rat: & tunc q̄to modestius poterimus cōditionē nr̄am narrabi-
mus: ut ab amico noscamur. In tertia aut̄ dicemus hēc fuisse: quē
de tali uiro uel talire itelligere potuerim⁹: & q̄ si alia p̄ ip̄o amico
facere possum⁹: pati sumus ad oīa eius optata: cui etiā offerem⁹
operā nr̄am: in oībus libētissime paratā. Propositio.

¶ Exponat Gicero cēsari conditionem appollonii rhodii: ora-
toris: cuius ip̄e notitiā habere cupit.

Exemplum.

pars. i.

¶ Nihil est tam arduum tanq̄ difficile mi Cēsari quin illud liben-
tissima fronte subirē: ut tibi rem gratā facerem: quia sic me cogit
amor singularis & eximius: quo ite affect⁹ sum: sicq̄ me cogūt
maxima p̄clarissimaq̄ beneficia tua: q̄bus & antea semp me cu-
mulasti: & in dies cumulare non desinis. Petis a me ut omni dili-
gētia exploratā apollonii rhodii cōditionē ad te scribā feci id se-
dulo: teq̄ de his quē scire cupis: certiorē reddo. ii. ¶ Est enim is
apollonius: quē tu scire desideras: uir oīum iudicio singularis: q̄
nō tantū in oratoria facultate: quā ip̄e manifestissime p̄fitē: sed
etiam in philosophia non mediocri sibi nomen comparauit: ex
rhodo nāq̄ cum proximis diebus istis in hoc atheniense gym-
nasium cōmigrauerit: quia neminē reperiuit: qui rhetorica insti-
tuta diligēter enodaret. a philosophia ad istā pedestrē orōnē se
cōuertit: in qua tantā p̄fecto studētib⁹ utilitatē adiecit: ut uidere
facile uidear: iterū palladē ex cerebro iouis natā in hanc urbem
descēdisse. iii. ¶ Plura de hoc hoīe ad te scribere possem: sed ex
aliis etiā plura itelligere poteris. Hoc unū addo: q̄ si talē orato-
rem in urbē euocaueris: nō priuatē solū: sed publicē etiā utilitati
nō parū cōsules. Si qd est p̄terea qd me tibi obsequi cupis: iube-
as ecce me ad oīa penit⁹ uota tua libētissime paratū. Vale.

¶ Gratulatorium genus.

Caput. x.

Gratulatoriū genus est illud quod fit: quotiē scūq̄ ad
aliquem amicū nr̄m scribētes uolumus illi gratulari:
pro aliquo suo bono cōsecuto: & huius generis spe-
cies sunt duę: una pro fortuna: altera uero pro salute.

Gratulatoria.

Pro fortuna.

Pro salute.

¶ Gratulatoria eplā pro fortuna est illa: quę ad aliquē amicum scribitur: cui uolumus gratulari: pro aliqua dignitate uel prosperitate cōsecuta cuius eplę talis est regula.

Regula.

¶ Si gratulatoriā eplām pro fortuna ad aliquē amicū scribere uoluerimus: cui uolumus cōgratulari: uel pro aliqua dignitate cōsecuta: uel pro aliquo gaudio seu leticia: quā ipse prospera fortuna fuerit affecut⁹: illā in tres ptes diuidem⁹. In quarū prima beniuolētiā captabimus ab ea psona: ad quā scribimus: ipam summo opere laudātes & ostēdētes: q̄ meritis & uirtute sua fuerit cōsecuta talē dignitatē uel p̄speritatē. In secūda uero demōstrabimus q̄tū hoc nobis fuerit gratum beniuolētiā captātes a psona nostra: & declarātes propter amorē & beniuolentiā: qua in talē personā afficimur: nos fortunā istā propriā existimare. In tertia autē deū rogabim⁹ ut hec dignitas siue foelicitas sit illi ppetuę laudi ac utilitati futura: simulq; in hoc loco offeremus illi oēm operam nrām q̄libētissime accomodatā: dūmodo possumus circa hanc dignitatē suā: ei aliquid utilitatis afferre.

Propositio.

¶ Cōgratuletur curioni Cicero: pro tribunitia ptāte: quā merito consecutus est.

Exemplum.

pars. i.

¶ Nescio: mihi potius: an tibi gratuler Curio pro tribunitia ista ptāte tua: quā nuper uirtutib⁹ tuis p̄clarissimisq; morū institutis cōparasti. tibi. n. non mediocrē uideo gloriā accessisse: cui tantū honoris gradū: iuuenili p̄sertim hac in etate tua ascendere licuit: ut nō minus oīum de te opinionē superaueris q̄ equaueris: nec id qdē īmerito: tātū nāq; tibi apd oēs existimationē cōcitasti: ut laus tua nō obscuro nec uario sermone: sed & clarissima & una oīum uoce p̄dicet. Mihi autē nō parū decoris & ornamenti adiūxisti: cui tali stēmate decoratū liceat amicū hēre: qui & suo splēdore hāc nō solū amicitia illustrare possit: uerū ei maxio sit futurus emolumēto. ii. ¶ Tibi igit tuęq; uirtuti gratulor: p̄ hac dignitate tua: tam optima q̄ bene merita quā licet nunq; ambitiose

que fueris: utriusque tamē uirtutis tuę splendore semp promereri
studuisti: mihi uero gaudeo cui tantū laudis accesserit: nec id quē
iniuria. oīa. n. sūt amicorū (ut aiunt) cōia: quorū etiā animi a deo
dicunt esse cōiuncti: ut unus idēque spūs duo corpora regat. ac idē
sit in duobus sensus eadēque uolūtas. iii. ¶ Dii quoque te faustū foe
licēque cōseruent: quorū arbitrio oīa gubernant ac ad meliora sp
dignioraque: ut meritis es te proueāt ut & tibi & tuis gloriā im
mortale acquiras: & reip: tādē bonus ac honestus ciuis euadas:
quā cū diu foelicissime gubernaueris: in eius tandē sinu faustissi
me quiescas.

Gratulatoria pro salute.

¶ Gratulatoria epistola pro salute est illa: quę ad aliquem ami
cum scribitur: cui uolumus gratulari: aut pro salute: post egritu
dinem consecuta: aut quia ex aliquo loco saluus redierit: Cuius
pistolę talis est regula.

Regula.

¶ Si gratulatoriā eplām pro salute ad aliquē amicū scribere uo
luerimus: illā sūt in ptes tres diuidemus. In quarū prima beniuo
lentiā captabim⁹ a psona nr̃a: declarātes: quantū prius de amici
egritudine doluerim⁹: uel de eius salute dubii fuerim⁹ si a nobis
fuerit sepat⁹. In secūda uero declarabimus quanto gaudio affe
cti fuerimus: cū de eius salute: uel incolumi reuersione intellexe
rimus: & tunc ei de tali salute cōgratulabimur: deū rogantes: q
hanc prius incolumitatē suā diu seruet. deinde ipm deinceps ab
omni malo tueatur. In tertia autē offeremus eidē amico omnē
operā nr̃am: ut in aliis fieri consueuit.

Propositio.

¶ Cōgratuletur Eustachius andronico: pro salutis suę pristinę
instauratione.

Exemplum. pars. i.

¶ Quāto dolore affect⁹ fuerim dieb⁹ istis. Eustachi charissime
cū primū ex amicorū meorū lris itellexissem: te in grauē quēpiā
morbū icidisse: p lras quē tibi significare nō possem. Existimaui
pfecto hac mihi egritudinē tuā: esse cōetm: p eo amore ac beni
uolētia: qua in summo pe affect⁹ sum. ii. ¶ Sed quāto maior fuit
exacta moesticia: tāto maior nūc leticia successit: cū itellexerim:
te iā dei optimi bonitate iuuāte: in pristinā salutē fuisse restitutū.

Gratulor igitur tibi prius pro ista incolumitate tua instaurata:
deūq; exoro: ut diu te salutem seruet atq; superstitē: ut nos oēs
amici tui cupimus & peroptamus: qui tuo amore adeo deuicti
sumus: ut nunq; possimus ab eo auelli. iii. ¶ Nos quoq; scias: di-
uina fauente pietate: saluos omnes esse atq; incolumes & om-
nibus uotis tuis q̄libētissime paratos: dum tibi possimus esse &
honori & utilitati q̄ maxime. Vale.

¶ Exhortatiuū genus. Caput. xi.

Exhortatiuū genus est illud: qđ sit. quotienscunq; per-
sonā aliquā ad aliqd peragendū uolumus cohorta-
ri: & hui⁹ generis spēs sunt duę. Vna scilicet ad letitiā,
altera uero ad dolorē. Exhortatoria.

Ad dolorem.

Ad letitiam.

¶ Exhortatiua eplā ad letitiā ē illa: quę scribit̃ ad amicū: quę ex-
hortari uolum⁹ ad aliqd pagēdū qđ illi in gaudiū honorē & uti-
litatē futurū sit. cuius epistolę talis est regula. Regula.

¶ Si exhortatiuā eplā ad letitiā ad aliquē amicū scribere uolu-
erimus: quę cohortari uolumus: uel ad uirtutes capeffendas: uel
ad gaudiū pro aliqua re suscipiendū siue ad aliqd aliud pagēdū
qđ in eius utilitatē redūdet: illā in ptes quinq; diuidem⁹. In q̄rū
prima beniuolentiā captabim⁹ ab ip̃a re: declarātes: q̄tū ip̃i ami-
co ad quę scribim⁹: sit futura utilis res ip̃a: ad quā ip̃m exhortari
studem⁹. In secūda uero beniuolētiā sibi capiam⁹ a re ip̃a: laudā-
tes ip̃am ab honestate & iusticia. & demōstrātes ip̃am equissi-
mā esse: & quocūq; pbatissimo dignā: ad hoc ut ip̃e amicus fa-
cilius incitẽt ad id faciendū: ad quod ip̃m cohortamur si senserit
aliquid inde sibi honoris profecturū. In tertia aut̃ demōstrabi-
mus rem ip̃am esse possibilē & facilē ad peragendū: quia natu-
raliter quāto res est facilior: tanto libētius a nobis suscipitur: cū
natura nostra a labore procliuis sit ad libidinē & uoluptatē. In
quarta uero ostēdem⁹ huiusce rei necessitatē: dicētes. qđ necessa-
rio amicū ip̃m oporteat tale quid peragere: ne forte in aliquod
dānū: uel dedecus incideret. In ultima deniq; pponemus quid

uolumus ipsum amicum facere dātes ei modū rem ipsam peragē
di: & hęc propositio appellat: quę tamen iter ceteras partes est
ponēda: ubi magis ad propositū facere uideat. **Propositio.**

Exhortetur Fabius papirium pretextatū: ingenuum adoles-
centem: ad uirtutes capescendas. **Exemplum. pars. i.**

Nihil unquā fuit papiri charissime: quā tā publicis quā priuatis reb⁹
maiori unquē molumēto fuisse legamuss quā ea potissimū uirtus:
quę nō solū priuatas domos: uerū & publica quoque ip̄eria rege
re: gubernare: atque ip̄rimis augere solita est: hinc & athenienses
doctissimos uiros rem suā publicā merito inter ceteras prestan
tissimā reddidisse cōperimus. Nec minus quidē clarissimorum
uiroꝝ prudētia: sapiētissimoque cōsilio romanā scūm⁹ temp. cō
seruatā atque mirifice ampliata. ii. **P**reterea eiusdē uirtutis splē
dorē: quo quisque potissimū ei familiaris nō minimū quidē hone
status est: est enī tanta uirtutis grā: tanta gloria & auctoritas: ut
facile ex ignobili quēquā nobile: ex mortali imortalem reddere
possit. iii. **A**d hanc igitur uirtutis laudē: pro singulari in te be
niuolētia mea: his meis litteris te incitare disposui: nō quod ad illam
te tua sponte satis incitatū esse diffidā: sed ut amorē in te meum
apud te testificatū relinquā. iiii. **N**ec profecto tibi ad uirtutem
capessendā difficilis additus patet. hanc. n. tibi facillime cōpara
bis si hoc statueris: quarū laudū gloriā adamaris: quibus artib⁹
he laudes cōparātur in iis potissimū esse laborandum. v. **H**ęc
uides quanto tibi hac maxime tēpestate necessaria sint: cū cadē
ti reip. tali sit opus defensore: qui omni uirtute uallat⁹ eā in pristi
num statū: ueteremque libertatē merito sit uēdicatur⁹. **Vale.**

Exhortatiua ad dolorem.

Exhortatiua epistola ad dolorem est illa: quę scribitur ad ali
quem amicum: quem exhortari uolumus ad lachrymas & moe
rorē: pro aliqua fortuna aduersa: uel publica: uel priuata: & hui⁹
epistole talis est regula. **Regula.**

Si exhortatiuā eplā ad dolorē ad aliquē amicum scribere uo
luerim⁹: quē ad lachrymas uel luctū incitare uolum⁹: p aliqua

casu aduerso qui nobis ul' amicis priuate acciderit: ul' publice etiā
euenerit: illā in ptes quattuor diuidem⁹. In quarū prima beniuo
lentiā captabimus ab ipsa re: demōstrantes q̄tū sit iustū & hone
stū: aut p amicorū aduersitatibus: aut pro pub. in cōmoditatib⁹
dolere: cū p̄cipue huiuscemodi calamitates debeamus cōmu
nes existimare. In secūda uero narrabimus casum ip̄m: propter
quē uolum⁹ ipsum amicū ad dolorē cōmouere. In tertia aut cū
uerbis accōmodatis: exhortabimur ip̄m ad dolorē: pro talire
suscipiendū. In quarta uero & ultima demōstrabimus: q̄tū sit ne
cessariū: in huiuscemodi calamitatib⁹ dolore: ut post dolorē suc
cedat cogitatio & cura cōsulendi ipsis rebus afflictis p̄mittētes
etiā nos operam nostram: in omnibus fore paratam: dummo
do possimus aliquid prodesse.

Propositio.

¶ Exhortetur planctū Cicero: ad dolorem capiendū pro reip.
romane oppressione.

Exemplum.

pars. i.

¶ Cū iure tā diuino q̄ humano cogēte: post pientissimū in deos
obsequiū: quicquid in nobis est: illud totū patrię reiꝝ publicę de
beat: p cuius nō solū prosperitatibus letari: in cōmoditatibusq̄
lugere debemus: sed pro qua etiā sanguinē effundere: si opus est
debiti sumus: nō sum ab officio boni ciuis alienū arbitratus: si ex
positis calamitatib⁹ n̄ris te ad nobiscū lachrymandū incitauero
ii. ¶ Scias plāce charissime pristinā illā dignitatē & auctoritatē
n̄ram qua mirifice hoc in cenatu pollebamus: Cēsaris nūc iniqui
tate penitus esse sublatā: q̄ monarchiā imperii consecutus: nō so
lū patres ab urbe ppulit: sed nec alicui uiro bono liberū amplius
nomē reliq̄t. Quis igit̄ est tā ferreus ciuis: q̄ se a lachrymis cōtine
re possit? amissā nāq̄ dignitate n̄ra: quid reliquū nobis est: nisi ut
in luctu & squalore iaceamus? flemus: ploramus: ululamus to
ta die: teq̄ lachrymarū istarū etiā uolum⁹ sociū habere. iii. ¶ Ne
cesse enim ē: ut gemitus augeant̄: lachrymę excrescāt: ploratus
crebrior fiat: hęc enim fortassis aiorū quedā irritamēta fuerit: quę
diu iniuriā istā patineqbūt: qđ si q̄s ad hanc laudabilē puinciā ani
mū adiecerit: nō recuso laborē: sed potius ad omne capitis peri

culū subeundū: omnē operā meā: uitā deniq; ipm libētissime pa-
ratā uoueo. Vale.

¶ Dissuasium genus. Caput. xii.

d Dissuasium genus ē illud: quod sit quotienscūq; ad
aliquē amicū scribim⁹: quē si uiderimus inclinātū: ad
aliquid peragendū: ab eo uolum⁹ deducere: & huius
generis spēs sīr sunt duę: una. s. a lētia: altera uero a dolore.

Dissuasua.

A lētia.

A dolore.

¶ Dissuasua ep̃la a lētia est illa: q̃ scribit̃ ad aliquē amicū: quē
si uiderimus inclinātū ad aliqd̃ reprehensibile gaudiū: ipm ab eo
conabimur retrahere: & hui⁹ ep̃lę talis ē regula. Regula.

¶ Si dissuasiam epistolā a lētia ad aliquē amicū scribere uolu-
erimus: cui dissuadere intēdimus: ne in aliquā indebitā lētiā pro-
umpat: uel ad aliquid faciendū properet: quod ipse sibi bonum
futurum existimet: illam similiter in partes quinq; diuidemus. In
quarum prima ostendimus rei ipsius inutilitatē: si fecerit eam: &
omnibus mediis demonstrare conabimur ipsam omnino esse
damnosam. In secunda uero aperiemus rem ipsam esse penitus
iniustam & inhonestam: & minime uiro bono condecētē: ita
ut per hęc media ipsum amicum nostrum inducamus ad hoc:
ut rem ipsam existimet nullo pacto esse faciendam. In tertia autē
proponemus: quo pacto sit ab ipso amico peragendum: ut a ta-
li re faciēda desistat: & simul rei ipsius modū aperiemus: quo de-
beat in ipsa re procedere. In quarta uero demonstrabimus: quā-
tum sit ipsi amico facile: a tali re faciēda desistere: ita ut per hanc
facilitatem citius inducatur ad persuasionem. In quinta uero
& ultima declarabimus necessitatem ipsam: propter quam sit
coactus a tali lētia desistere: simulq; ipsi amico offeremus om-
nē operam nostram: si uoluerit persuasionibus nostris morem
gerere.

Propositio.

¶ Dissuadeat Curioni Cicero: in lētiā prorūpere: quia Cēsar
monarchiā obtinuerit imperii.

Exemplū.

Pars. i.

¶ Inueterata fuit dignissimaq; uniuscuiusq; philosophātis opi-

nio Curio charissime: nihil uiro bono inutilius eē: nihilue dam-
nosius q̄ de sue reipublice oppressione gaudere: pro cuius con-
seruatione: quanto quis maiorem laudem & gloriam con-
sequitur: tanto maiore nota dignus efficitur qui in eam aliquid
attentare studuerit secum. ii. ¶ Adde p̄terea q̄ nihil unq̄ uiro
digno inhonestius: nihilue turpius existimari potest: q̄ in reipu-
sue casibus leticiā p̄ se ferre: p̄ qua si quis etiā pulcherrimū sangui-
nem exposuerit: nō modicā sibi gloriā & laudem cōparabit. iii.
¶ Cū igitur intelligam te pro Cēsaris uictoria tantum gaudii
suscepisse: ut uix te ab eius publica ostētatione continere possis:
dolui certe: te in tantū dilapsū fuisse facinus: ut etiā in malis tue
patrię gaudere possis. Proinde te hortor: ut ab ista leticia uana
& turpi desistere uelis. iiii. ¶ Facile enim tibi est: omnē leticiā istā
in lachrymas uertere: cū p̄cipue optimus semp̄ ciuis fueris existi-
matus: cui⁹ officiū est: illā pulcherrimam mortē ducere quę pro
patria suscipitur. v. ¶ Adde etiā q̄ in tātis totq̄ reip. perturbatio-
nibus tibi necesse est: non solū ab hac animi hilaritate discedere:
sed & perpetuas lachrymas periclitanti patrię cōdonare. Vides
enim quāta etiā tibi sint mala in hac publica calamitate patiēda:
nisi corde & animo ingemiscens: cadentibus rebus mature con-
sulueris. qđ ut facias te rogo: & ad id peragendū omnē tibi ope-
rā meā paratā deuoueo. Vale.

¶ Dissuasua a dolore

¶ Dissuasua epistola a dolore est illa: quę ad aliquē amicū scri-
bitur: quē si uiderimus inclinātū ad aliquē reprehensibilē dolorē:
uel minime laudabilē: ipsum ab eo deducere conabimur. & hu-
ius epistolę talis est regula.

Regula.

¶ Si dissuasua epistolā a dolore ad aliquē amicū scribere uolue-
rimus: cui dissuadere intēdimus: ne p̄pter aliquā causam in moe-
rorem deducatur: quem ipse forte inconsiderate suscipit. illam si-
militer in partes quinq̄ diuidemus. In quarum prima declarabi-
mus quantum sit inutile uel damnosum ipsi amico nostro in tali
casu dolorem ostendere: cū p̄cipue hoc non sit uiri sapientis
officiū: ut in rebus aduersis dolere debeat. In secunda uero de

monstrabimus ipsi amico: non esse honestum uel laudabile: si propter ipsam rem doleat: & hic si uoluerimus: aliquam rationem adducemus: propter quam probemus turpe esse ipsi amico nostro: si in dolore diutius moretur. In tertia autem conabimur omnibus mediis quibus nobis possibile fuerit: ipsum amicum a tali dolore deducere: & in gaudium potius & consolationem inducere. In quarta uero monstrabimus hoc facile esse: si uoluerit amicus ad leticiam se uertere: & ab ipso dolore discedere. In quinta uero & ultima ostendemus quantum sit ipsi amico ad quem scribimus necessarium: ut a tali moestitia penitus discedat: adducendo aliquam rationem: quae uideatur ad propositum facere. nam epistola ista est quasi similis epistolae consolatoriae: de qua superius mentionem fecimus. & simul etiam in hoc loco: si nobis uidebitur: offeremus ipsi amico omnem operam nostram: dum possimus ipsum a tali moestitia uel dolore remouere: et in aliquod gaudium deducere.

Propositio.

¶ Dissuadeat Marco Antonio Brutus: in luctu tabescere propter Iulii Caesaris interitum.

Exemplum.

Pars. i.

¶ Hoc est officium optimi cuiusque ciuis Marce antoni charissime ut non solum rem publicam suam & bonum commune diligat: sed illud etiam pro uirili sua querere: & questum in iriſce conseruare conetur. pro quo tutando etiam si opus fuerit: quolibetissime sanguinem ipsum effundere cupiat. quod qui facere neglexerit: uel acriter puniri debeat: & a senatu alienus cenſeri. ii. ¶ Non enim laudabile est: immo turpissimum & detestandum facinus pro priuato bono publicum & commune spernere: ac spernendo destruere. immo & qui hoc facere praesumpſerit: poenas luere decet: & nullum morte sua amicis luctum relinquere. iii. ¶ Cum igitur propter Caesaris internitionem uideam te in moerore & luctu constitutum: non possum non summopere mirari: cum praesertim te semper bonum probatissimumque ciuem cognouerim: qui non solum de re publica tua semper bene mereri studuisti: sed omnes in eam crudilissime delinquentes: tanto persecutus es odio: ut tanquam matrem tuam sequentes

fuiſſent: eos ſic tibi inimicos exiſtimaueris. iiii. ¶ Recipe igitur priorem animū tuū in patriam: & pro nequiſſimi tyranni nece noli tantopere cōmoueri: qui nullam uiris bonis libertatem reſlinquens pulcherrimā reipublicę faciem in turpiſſimā conuerterat. v. ¶ Facile nāq; eſt tibi uiro prudentiſſimo a dolore & luctu ad leticiam pōtius & conſolationē animū deducere cum præcipue uideas tali occupatore extincto priſtinā iam ſibi libertatem ipſam recuperaffe. Cogita præterea quantū tibi hoc præſertim tēpore: neceſſariū ſit: ut relicto moerore ſereniſſimā patrię tuę faciem oſtendas: quę tuis ſubſidiis ſulta: poſſit aliquando ex tantis calamitatibus reſpirare. quod ut facilius facere poſſis: dabitur operam omnes nos amici tui: ut in rebus oībus noſtra officia ſint tibi q̄libentiffime parata. Vale.

¶ Inuectiuum genus.

Caput. xiii.

i ¶ Inuectiuū genus eſt illud: quod ſit: quotienscūq; per ſonā aliquam uel amicam uel inimicam reprehēdere uolumus: pro aliquo crimine ſcleris uel ignorantie: & huius generis ſpecies ſunt duę. Vna ſcilicet criminis. Altera uero contentionis.

Inuectiua.

Criminis.

Contentionis.

¶ Inuectiua epiſtola criminis eſt illa quę ad aliquam perſonam ſcribitur: aut amicā: aut inimicam: quam pro aliquo ſcelere uel flagitio: ſiue remiſſe: ſiue excādeſcēter uolumus accuſare: cuius epiſtole talis eſt regula.

Regula.

¶ Si inuectiuā epiſtolā criminis ad aliquam perſonam ſcribere uoluerimus. primo ſcire debemus: q̄ ſi perſona ipſa ad quā ſcribimus: eſt nobis amica: remiſſa inuectione utendum erit: & prius uerbis aſperis accuſandū: deinde in bona uerba deſinēdū. Si uero inimica fuerit perſona: tunc in tres potiſſimū partes ipſam epiſtolā diuidemus. In quarum prima beniuolētiā captabim⁹ a perſona noſtra: declarātes. q̄ ad talem inuectionē non uoluntarie: ſed coacte ſim⁹ impulſi: & q̄ ſepenumero a tali inimico laceſiti:

ad ultimū usq; perpeſſi ſumus: ſed nūc amplius pati nō poſſim⁹:
cū p̄cipue ipſius perſonę uitia in alicuius dānum uerterent⁹: ſi non
eſſent accuſata & caſtigata. In ſecūda uero rem ipſam reprehē-
dendā adducemus: ſimulq; rationes oēs: quę ipſi inuectioni ui-
debunt⁹ accōmodatę. In tertia uero: ſi amica erit nobis perſona:
ad benignū aliquē ſermonē conuertemur: ipſam monētes. ut a
tali facinore deſiſtat: quod ſi fecerit: omnē operā nr̄am offere-
mus: q̄libentiffime paratā. Si uero inimica erit perſona: beniuo-
lentiā iterū a noſtra p̄ſona conſtituem⁹: dicētes: nos amplius no-
le in ipſum inimicum inuehi: ne potius propter odium id feciſſe
uideamur: q̄ ueritatem: ſed q̄ in aliud tempus cetera uolumus di-
cenda reſeruare.

Propoſitio.

¶ Inuehatur Cicero in Luciū catilinā: qui in patriam rempu. cō-
irare parat.

Exemplum.

Pars. i.

¶ Nihil eſt Luci Catilina qđ me magis hac tēpeſtate ſollicitet
& intollerabili pene dolore conficiat: qđ qđ & multorū ſermoni-
bus & litteris intellexi: te. ſ. in patriā tuā: p̄ cuius deberes libertate
libēter uitam effundere: cōiurationē parare. quod p̄fecto inter
cetera uitia ſceleſtaq; facinora tanto deteſtabilius ē: quanto bo-
nū cōmune priuato meli⁹ nobiliuſq; cenſet⁹. Vnde niſi me amor
ſummus: quo in te afficior: mutuaq; beniuolentiā noſtra impel-
leret: potius mihi tacēdum qđ ad te ſcribendū exiſtimarē: uolui ta-
men hęc pauca ad te mittere: ut quidnā potiffimum hac in re ſen-
ſerim apud te teſtatum relinquerem. ii. ¶ Quis furor? quę inſa-
nia? quęue potius dementia te ad tantū ſcelus peragendū com-
mouere pōt? Tu ne patrię filius: uel ei⁹ mēbrum ſceleſtas aude-
bis in matrē uel potius corp⁹ tuū manus inferre. Iugenteſq; pue-
ros: lachrymātes matronas: luctuoſos ciues: lugubrē ſenatū de-
ſtructā remp. deorūq; p̄ſanata poteris cernere templa? & qbus
queſo oculis iſta cōſpicias? Sed regiam inquires dignitatē quero
dominatū concupiſco. Et quę per deū immortalē poteſt eſſe di-
gnitas: tali merito nomine decoranda? quis dominat⁹ honeſt⁹:
q̄ reip. lachrymis: bonorumq; ciuium depopulatione paretur?

Ille quidē iudicio meo est honor existimādus: illa merito dignitas appellanda: quę in rempu. collatis meritis acquiritur. Nihil est enim: qđ maioris fruct⁹ glorieq; esse possit: nec quicq; ex omnibus rebus humanis est preclarius atq; prestātius: qđ de repub. bene mereri. Tu autem reip. oppressione immortalem tibi laudem parare speras? falleris (mihi crede) catilina ac longe deciperis. Vide ne dū tibi immortalitatē queris uitam amittas: atq; exiguam hanc existimationem quam tibi olim cōcitasti: foedissimo nomine deturpes ac dehonestes. iii. ¶ Repelle igitur a te inclementissimā uel potius nefariam mentem istam: ac reipub. incumbas: quę teq; tuosq; dignis ac preciosis quidem possit muneribus dignitatibusq; exornare ut omnibus grat⁹ omnibusq; iucundus existēs: in dulcissime tandem patrię sinu susceptus: diu faustus foelixq; uiuere possis. quod si facere uolueris: ut spero & opto: omnem tibi operā meā offero: in omnibus tuis optatis q̄libetissime paratā. Vale.

¶ Inuectiua cōtentionis.

¶ Inuectiua epistola cōtentionis est illa: quę ad aliquā personā scribitur cuius ignorantia reprehēdere uolum⁹: sup aliquo loco humano: super quo est nobis cum ea contentio: cuius epistole talis est regula.

Regula.

¶ Si inuectiuam epistolā cōtentionis ad aliquā personā scribere uoluerimus: cū qua nobis si controuersia: super aliquo loco studio uel humano & ipsius in ea re ignorantia reprehēdere uel accusare curauerimus: illā in partes tres similiter diuidemus. Et quāuis possimus ip̄am epistolā dirigere ad eā personā ad quam scribimus: melius tamē est qđ ipsam mittamus ad aliquē tertium apud quē tanq̄ iudicem res ista agatur. Sed ut cunq; sit: in prima parte epistole ostēdemus sicut in superiori factū est: qđ non sit officiū uel consuetudo nostra in tales cōtrouersias uenire: cū poti⁹ semper pacem & quietē amauerimus: & qđ sepe numero prouocati: ad ultimum usq; simus perpeffi. Tamen dicemus: impresentiarum tantam esse aduersarii nostri insolentiam: quę precipue tendit ad honorem nostrum denigrandum: qđ nullo pacto am

plius tacere possimus: sed potius omnino uelimus rem istā agere apud ipsam personam: ad quam scribimus: ut propter bonitatem & prestantiā suam uelit super ea iudiciū ferre. In secunda uero narrabimus breuiter & dilucide rem ipsam: super qua est inter nos exorta controuersia: simulq; recitabimus rationes nr̄as: ipsas confirmando: & per oppositum rationes aduersarii confutabimus. In tertia autem dicemus multa etiam alia nobis dicenda esse: quę tamen dicere nolumus: ne uideamur potius odio q̄ ueritate faciente: eius ignorātiā accusare: rogabimusq; amicū nostrum: ut super his rebus imperitiā aduersarii nostri iudicet simulq; illi commendabimus nos: & ei offeremus omnem operam nostrā in omnibus paratam.

Propositio.

¶ Inuehatur in batillū gelius: q̄ impersonale uerbū dicit numeris & personis carere.

Exemplum.

Pars. i.

¶ Nihil unq̄ a me magis alienum esse uolui: obseruādissime doctor: q̄ alienis detractationibus delectari: quę profecto iniquum semper & maliuolum hominis animum prę se ferūt: sed potius ab inimicis meis & emulis sepissime laceratus: ad ultimum usq; perpeffus sum ne inquinatissimis & impudentissimis eorū male dictis respondere conatus: aliquid in me simile esse ostenderem: qđ me ad respondendū alliceret. Sed cū diebus istis uarias in me batillus contumelias coniectare non cesset: quę non solum ad litterariam controuersiam: sed ad honoris quoq; mei offensio- nē pertinent: statui non amplius silere: sed apud te iudicē peritissimum huiusmodi controuersiam agere. ii. ¶ Clamitat ignorantissimus iste nebulo: uerbum impersonale numeris & personis carere: cū impersonale a personarū carētia præcipue dicatur. nec sibi aliquo pacto psuadere potest impersonali uerbo numeros & personas accidere: qđ licet multis possem rationib⁹ & auctoritatibus approbare. unā tamē potissimū adducā: quę inter ceteras faciliior existimat̄. Certū enim est uerbo personas & numeros accidere. accidētia aut non cōmunia sed propria sunt uniuscuiusq; partis oratiōis: ita qđ omnibus speciebus sub suo genere cōtentis

cōuenire debent: ut prisciano placuit: ergo numerus & persona
etiā uerbo impersonali accidēt: uel impersonale uerbū non erit: sed
cū impersonale uerbi species sit: relinquet ipsum etiā numeros et
personas habere. Nec obstat eius dominatio: q̄ scilicet a p̄sona
rum carentia impersonale dicatur. nam sicut mutę dicuntur litterę
non quia omnino uoce careāt: sed q̄ ad similitudinē ceterarū lit
terarū sint tanq̄ mutę: cum uocem minimam habeant: ita & im
personale dicitur: non q̄ sine p̄sonis sit sed q̄ ad similitudinē per
sonalis: illas distinctas habentis: sit tanq̄ sine personis: cum eas
confusas habeat. iii. ¶ Plures quidem & alias possem huiusce
ignorantissimi hominis ineptias scribere: quas dedita opera p̄
termittere statui: ne illas carpendo odiose potius: q̄ ueridice id fa
cere uiderer. Tu igitur super his rebus sententiā feres: qui latinita
tis nostrę lumen existis: & me tibi commendatum habebis: c
ego omnē operam meam offero: in omnibus uotis tuis q̄liben
tissime accommodatam. Vale.

¶ Expurgatiuum genus.

Caput. xiiii.

Expurgatiuum genus est illud: quod fit: quotienscūq;
aliquid nobis obiectū expurgare uolumus: uel quū
circa rem aliquam: quę nobis posset opponi: excusa
tionem nostram exponere conamur: & huius generis species si
militer sunt duę: una scilicet criminis. altera uero contentionis.

Expurgatiua.

Criminis.

Contentionis.

¶ Expurgatiua ep̄la criminis est illa: quę ad aliquam personam
scribit: amicā uel inimicā: a qua fuerimus aut remisse aut excā
descender pro aliquo scelere uel flagitio accusati: Cuius quidem
epistole talis est regula.

Regula.

¶ Si expurgatiuam epistolā criminis ad aliquā personā scribe
re uoluerimus: primo scire debemus q̄ ista epistola dupliciter fi
eri potest: uno scilicet modo remisse: & altero excandescender.
Remisse scribitur hec ep̄la: quando apud amicū nos uolumus
excusare p̄ aliquo crimine: cui⁹ etiā ip̄e nos remisse isimulauerit

147
& tūc hęc eplā potius excusatoria dicī. Excandescēter aut hęc
eplā scribitur: quādo aut apud inimicū nos defendere uolumus
ab aliquo crimine obiecto: aut apud aliquā tertiā personā: quod
usitatus est. Sed quocunq; modo fiat ipa eplā: eam in tres po-
tissimū partes diuidere solemus. In quarū prima: per aliquā rati-
onabilē causam: aut ueram: aut saltem uerisimilē nos excusam⁹
ab eo crimine: quod fuerit obiectū dicētes aut hoc nō esse uerū:
quod ab ipsa persona scribatur: aut per imprudentiā uel ignorā-
tiam & nō maliciose id fecisse: quod nobis uitio ascribitur. In se-
cunda uero aut remisse aut excandescēter: fm epistolę missę na-
turam: ipam personam: ad quā scribim⁹: uel tali uel alio uitio cri-
minabimur: dicentes. q̄ boni uiri officium est: antequā alios re-
prehendat seipm inspicere: nec cecus cecum illudat. In tertia aut
& ultima: si remissa fuerit eplā: promittemus amico nō oim tale
crimen amplius nō esse lapsuros: simulq; cohortabimur eū: ne
& ipse in talē culpā incidat cuius eū accusauerimus quia eodem
illū crimine cōdēnabimus: cui etiā offeremus oēm operā nīam
in oībus suis optatis merito paratam. Sed si excandescēs fuerit
epistola: cohortabimur personā illā: ad quam scribimus: ut dein-
ceps a detractiōe desistat: quia si quę uult dicere perrexerit: quę
nō uult: fortasse audiet. Vel si ad tertiā psonā scribat eplā: possum⁹
mus filr inimicū admonere: ut a maledicēdo se abstineat: deinde
excusabimus nos: si contra uiri boni officiū inimico detraxeri-
mus: dicentes: quod hoc ex iniquitate nō fecerimus: sed potius
ut suis maledictis finem aliquando iponeremus. **Propositio.**

**Expurget se. L. catilina a cōiurationis crimine: cuius fuerat a
Cicerone insimulatus.** **Exemplum.** **pars. i.**

Ea semper fuit conditio mea patres conscripti: ut maluiolos
penitus homīes: alieneq; fame seuissimos obtrectatores abhor-
rerē: nihilq; magis uiro bono detestabile existimarem: q̄ mor-
daci quodam liuore aliena carpere ac lacerare: hacq; tam diu in
sententia permansi: q̄ a plerisq; sepe numero laceffit⁹: ad ulti-
mū usq; ppeffus sum. Sed cum dieb⁹ istis ab inuidissimo huius-

cemodi rabula: omniūq; bonorū inimicissimo: assiduīs obtre-
stationibus prouocatus sim: dissimulaui quo ad potuīne si ma-
ledictis omnibus responderē: in idem procacitatis uitium inci-
derem: quod impudētissimus iste scurra nō erubescit: cum tantū
adhuc quottidianis me conuitiis suis lacerare nō desistat: bona
cum uestra uenia patres conscripti: in uocem tandem erumpere
statui: atq; uno (ut aiunt) labore: duas erumnas soluere: & ma-
ledictis scilicet carnificis huius respondere & ei⁹ uobis scelestissi-
mam conditionē aperire: quo manifestius scire possitis: quantū
sit eius calidissimis dictis fidei adhibendū. Exclamat bonorum
oīum inuidissimus iste calūniator: catalinā bonum optimūq; ci-
uem in patriam cōiurasse: quē quondā nō opibus solum: sed &
sanguine proprio a suis semper progenitoribus seruata est. Ex-
clamat inquilinus contra patriciū rem scilicet publicā suam: suā
inq; cuius ab urbe condita ad hęc usq; tēpora mēbrū semper ex-
titit: destruere conari: tanq̃ alter alteri inter se corporis artus rebel-
les essent. Huic ne sceleri patres cōscripti credendū censetis? qui
tanq̃ cōperta foret hęc coniuratio: in coniurationē inuehit: qua
quēso cōiectura? quibus signis? quo ue mouēte id percipere po-
tuit? nisi fortasse suorū cōsciētia scelerū: quod in se uidet delyrus
senex in aliis suspicet: qui nullū unq̃ bonum ciuem amare potuit:
sed oībus semper insensus: die noctūq; insidias parare cōtendit:
quo se oībus uilissimus arpinas p̃ferre possit. ii. ¶ Videte quēso
patres conscripti: q̃tum sit huic pessimo uiro fidei adhibendū: ut
aliquātisper ad eius scelestā facinora me conuertā. Nuper enī cū
albis pedibus hanc se in urbem contulisset: ac inani quadam elo-
quentia sua fretus: pauperum in se animos conuertisset: suis
adeo eos illecebris spoliauit: ut nihil ip̃is amplius reliquū fecerit
Hinc ex inopia subito in maximas diuitias dolose excreuit hinc
domus: hinc agri: possessiones serui: clientes: quē oīa tam cito si-
bi parare nō potuisset: nisi insidiis: quibus abundat: pauperum
plebis bona surripuisset. Ex hac igitur foedissima opulētia tāta
superbia excreuit: ut patricio quoq; ordini insensus: nō illi solum

molestus esse: uerū etiam eum pro uiribus destruere conetur. iii.
¶ Attingere pfecto reliqua nefanda huiusce Nebulonis facinora: & plurima qdē: nisi benignissimas aures uŕas tali cōmemoratione offendere dubitarē: uidi enī graui⁹ auditorū animos offendere: qui aliena flagitia apte dixerē: q̄ eos qui cōmiserē: proinde ea dedita opera sub ticebo: uestŕū tamē est: res istas equo aīo cognoscere: ac ciuē uestŕū ab huiusce rabulę insidiis liberare.

¶ Expurgatiua contentionis.

¶ Expurgatiua eplā cōtentionis ē illa: quę ad aliquā psonā scribit̃ a qua reprehēsi fuerim⁹ sup aliquo loco humano: sup quo fuerit inter nos cōtentio: cuius eplę talis est regula. Regula.

¶ Si expurgatiuā eplā cōtentionis ad aliquā personā scribere uoluerimus: a qua fuerimus reprehēsi super aliquo loco: super quo inter nos fuerit aliqua cōtrouersia. Scire prius debemus: qd ut plurimū talis epistola scribitur ad aliquā tertiā personam: pro ut epistola superior: apud quam huiuscemodi controuersia tractatur: sed nihilomin⁹ potest ad ip̃am personam propriā dirigī ad quā scribere intendimus. Sed ut cunq; sit: eplā ista similiter in tres potissimū partes diuidetur. In quarum prima faciemus pri⁹ exordium: declarantes qua causa simus incitati ad respōdendū illi: ad quem scribere uolumus: uel de quo loqui intendimus & quod licet nō sit nostra cōsuetudo altercari: & p̄cipue cū hominibus malis & ignorātib⁹: tamē ne tacendo uideamur consentire suis detractionib⁹: uoluerimus illi respōdere. Et tūc adducem⁹ rōnes aduersarii nr̃i: quas ip̃e scripserit: & illas cōfutabim⁹: prout melius poterimus. In secunda uero parte: ex opposito demonstrabimus aliquā ignorantīā aduersarii nr̃i: quę oībus sit manifesta: & tñ cū omni moderatiōe conabimur in ip̃m inuehi: ostendentes eum penitus esse litterarū oīum uel rerū expertem. In ultima autē dicemus: qd licet plura essent de tali homine dicēda: quę ip̃ius ignorantiam apperuiscent: tamen uolumus ea oīa recitare: ne uideamur potius propter odium: q̄ propter rei ueritatē: in ip̃m inuehi: simulq; dicem⁹ nos uoluisse hūc amicū nr̃m

d u

tanq̃ rerū istarū iudicē cōstituere: ut ip̃e itelligat: qua causa fueri-
mus ad scribendum incitati: cui etiam offeremus oēm operam
nostram in oībus eius amici uotis q̃libentissime paratam & pe-
nitus accomodatam.

Propositio.

¶ Expurget se batillus ab ignorātia: cui⁹ fuerat accusat⁹ a gelio,

Exemplum.

pars. i.

¶ Accusatus a gelio se penumero ignorantie doctor excellen-
tissime: nō solum super quibusdā humanis locis: in quibus iā per
multos dies inuicem disceptauim⁹: sed fere super oībus que do-
ctum uirū intelligere decet: licet ingratis in hāc (ut ita dixerim)
sanguinariā palestrā descendam: nō possum tamē differre quin
respondeā: ne secundū publii minimo graphi sententiā: ueteres
ferendo iniurias: nouas inuitem: & profecto nihil mihi gratius
est q̃ coram excellentia tua huiuscemodi controuersia agitari
que & totius humanitatis & utriusq; uirtutis laureā consecuta e-
Accusat me simplicissimus iste nebulō quod uerbum imperso-
nale dixerim numeris & personis deficere: tanq̃ rem falsam: &
ab omni penitus ueritate semotā: nititurq; hoc Prisciani aucto-
ritate probare: dicentis ideo personas & numeros impersonali
accidere: quia accidentia generalia debent esse oībus suis specie-
bus. Cui licet respōdere nō debere: tanquā ignaro & rudissimo
uiro tamē uolo ip̃m liberalitatis mee participē fieri: ei⁹ declara-
re: qd̃ hactenus percipere nō potuit. Accidentia duobus modis
accipiunt: scilicet pprie & cōiter: si ppria dicimus esse accidētia
uerbi: tunc uerum est q̃ oībus suis speciebus cōuenire debēt: &
hoc modo uerbū impersonale numeros & psonas hēbit. Si uero
cōmunia tunc uerbū impersonale: ut a personali distinguať: nume-
ris (ut ego existimo) & psonis carebit. ii. ¶ Hoc uolui ip̃i cōdo-
nasse munus. Sed in reliquis cū tali uiro silentiū potius q̃ orōnē
mihi statuo laudabiliore: nō enī mihi esset honor cum tali uiro
diutius cōtēderet: qui etiā prima grāmaticę rudimenta ignorat:
qui⁹ nihil unq̃ de se boni p̃stitit: nisi plagiaro quodā furta mul-
ta etiā enormiter elaborata: que oīa si narrare uellē: uiderer po-

14
tius ex maliuolentiā q̄ rei ueritate: in ip̄m inuehi. iiii. ¶ Dimittam
igit̄ qđ dicendū erat: in aliud tēpus aperiendū si me ledere perse
uerabit: tua tamē prestantia bene cognita utriusq; sentētia sapiē
tissimū: ut eius moris est iudicium feret: cui me in oībus uotis su
is offero paratissimum. Vale.

¶ Domesticum genus.

Capt. xv.

Domesticum genus est illud quod fit cōmuniter: quā
do de rebus nostris domesticis ac familiarib⁹: aliquē
amicum admonere intendimus & huius generis spe
cies sūt duę. Vna scilicet de pprio statu. altera uero de negociis.

Domestica.

De proprio statu.

De negociis.

¶ Domestica epistola de proprio statu est illa: que ad aliquam
p̄sonā scribit̄: quā de salute aut egritudine n̄ra uel aliena admo
nere uolumus: cuius ep̄le talis est regula.

Regula.

¶ Si domesticā epistolā de proprio statu ad aliquam personā
scribere uoluerimus. quam admonere intēdimus de nostra uel
aliena salute aut egritudine illam in tres partes diuidere debe
mus. In quarū prima s̄m consuetudinem Ciceronis: solem⁹ istā
uel ei similē clausulā apponere. Si uales: bene est: ego quidā ua
leo. In secunda uero recitamus dilucide ac breuiter: uel salutem
nostrā: uel salutis reparationē: si egroti fuerimus: uel forte etiam
egritudinē alicuius amici uel cognati nostri: & quo pacto se in
principio egritudinis habuerit: & tandē quibus mediis sit libera
tus: semper in oībus his deo gratias agentes: qui sic fieri uolue
rit. Vel etiam si casus acciderit: scribemus de conditione nostra
uel in paratis opibus uel in dignitate quesita: ita ut uideamur: de
his rebus amicum admonere: qui uel letari ul' dolere debeat de
utraq; fortuna nostra. In tertia aut̄ & última solemus apponere
huiuscemodi clausulas. Vale. & me ames: ut solitus es: uel & me
nō diligas: sed ames: quia ita me dii ament: ego nō solum te dili
go: sed obseruo. Possumus etiam si uolumus ante tales clausu
las addere opere nostre in oīb⁹ oblationem: quemadmodū in

omnium ferme epistolarum sine seruiatur.

Propositio.

¶ Admoneat Curius Scipionem de salute sua: quam post grauem
egritudinem reparauit.

Exemplum.

pars. i.

¶ Si uales: bene est: ego equidem bonitate dei optimi in hunc usque
diem satis ualeo: & conualescere incipio. ii. ¶ Miratus es fortasse
Scipio: quod cum semper a te creberrimas ad te litteras dare solitus
essem: nullas tamen iam multis diebus dederim: & forte negli-
gentiam in me ueritus: me negligentie criminis insinulasti. quod ut ti-
bi huiusce rei causam aperiam: non negligentia factum esse scias:
sed egrotudine potius & morbo impediēte: qui cum me diebus ex-
actis exasperate cuiusdam febris paroxismo occupasset: in tantam
debilitatem corporis deduxit: ut uix mihi spiritus ipse superesset ad
uitam. unde desperatis rebus cum iam animam deo: miserrimaque
corporis membra medicis comedassem: expectabam pauperrimus
homo ultimam horam: qua mihi ex hoc mundo migrandum
esset. Sed uolente deo cuius benignitate cuncta reguntur: non sine
tamen magna difficultate: & numerosa pecunia sum in pristinam
salutem restitutus: debileque quondam corpus respirare coepit: spe-
roque in dies melius conualescere. Hac igitur egrotudine impediēte:
non potui officio in te meo satisfacere: quod tamen nunc restituta sa-
lute exequi uolui. Te igitur nunc admoneo me satis saluum esse at-
que incolumem: in diesque melius habiturum: nec non percipidum esse de
statu tuo omniumque tuorum aliquid percipiendi: quos omnes fauste foe-
liciterque ualere semper exopto: quibus etiam me offero in omnibus
paratum. Vale. & me ut facis ama: ualitudinemque tuam cura di-
ligenter.

¶ Domestica de negotiis.

¶ Domestica epistola de negotiis est illa que ad aliquam perso-
nam scribitur: quam familiariter de negotiis nostris admonere uo-
lumus. cuius epistolę talis est regula.

Regula.

¶ Si domesticam epistolam de negotiis ad aliquam personam scribere uo-
luerimus quam admonere cupimus de successionem alicuius famili-
aris negotii: quod ad nos uel ad ipsam pertineat: illam similiter in
partes tres diuidemus. In quarum prima clausulam aliquam supe-

rioni simile ponem⁹: quia iste clausule maxime sunt cōmunes ad huiusmodi epistolas incipiendas. In secunda uero subito ad negociorū nostrorū narrationē accedem⁹: ea breuiter dilucide & aperte narrantes: nihil tamen pretermittentes quod ad ipsam rem facere uideatur. In tertia aut cōclusionē nostrā faciemus: dicentes. q̄ uoluerimus ipm̄ amicum de tali negotio admonere: quia scimus utramq; fortunam nostrā illi esse cōmunē propter amorem & beniuolentiā qua in nos afficitur: simulq; adiungemus cōmunes clausulas finales: offerendo scilicet operā nostrā ipi amico paratam: & addendo similes clausulas prioribus: qualis est ista. Vale. & me toto corde perames. ego enī (ne mētiar) te mihi charissimum habeo.

Propositio.

¶ Admoneat Lucilium Valerius de familiaris negotii sui expeditione.

Exemplum.

pars. i.

¶ Si uales: bene ē: ego quidē ualeo: & te quoq; ualere cupio. ii.

¶ Scio me tibi hodie Lucili charissime: tanto iucundiorē nunciū esse laturū: quanto maior est amor & beniuolentia in me tua: quē utrāq; semp̄ existimauit fortunā nobis esse cōmunem. Exagitata tādē: & per aduersarios meos uariis calūniis in lōgū deducta causa mea: quē diebus exactis me sepiissime male habebat: ac animū meū diuerse trahens: non min⁹ timoris q̄ solitudinis afferebat: demū kalēdis martiis: summo cū oīum applausu ciuium: ab equissimis iudicibus: ex sententia nostra fuit expedita: aduersariiq; nostri etiam maximo clamore conuitoq; iactati ac penitus repulsi. Qua in re tam diis imortalibus q̄ etiā amicorum humanitati: qui mihi benignissimas tulere suppetias: perpetuam scio me gratiā debiturū. iii. ¶ Ab omnibus igitur quas quotidie molestias patiebar: liberatus: tranquillū quietūq; animū meū deinceps ad ea penitus studia nostra reducam: quibus secundę res ornantur: aduersę adiuuātur referāq; me ad eum cōsuetudinis nostrę iucūdiissimū fructū capiendum: quo antea utriq; nostrū perfrui licebat: ut mihi uoluptatē & gaudiū: tibi uero non minus solatiū adiungam: cui etiam omnem operā

meam offero: in omnibus optatis tuis quolibetissime parata. Vale. & ualitudinem tuam cura diligenter: ac me mutuo: ut facis: diligas.

¶ Commune genus.

Caput. xvi.

Commune genus est illud quod fit quotienscumque ad amicum scribere uolumus: ut eum per litteras nostras uisitemus: etiam si nihil accadat: quod scribendi materiam praestet: & hoc genus similiter in duas species diuisum est. quarum una est de proprio statu. altera uero de negotiis.

Communis.

De proprio statu.

De negotiis.

¶ Communis epistola de proprio statu est illa: quae ad aliquam personam scribitur: quam licet nullum nobis argumentum scribendi datum sit: tamen per litteras uisitare uolumus: & pro ipsarum argumento: de nostra tantum salute: illam admonemus: cuius epistolae haec est regula.

Regula.

¶ Si communem epistolam de proprio statu ad aliquam personam scribere uoluerimus: quam per litteras nostras uisitare intendimus: & tamen nullum est nobis scribendi argumentum relictum: illam in tres potissimum partes diuidemus. In quarum prima a persona nostra beniuolentiam captabimus dicentes: quod licet nulla accadat nobis materia propter quam simus incitati ac scribendum ad ipsum amicum: tamen propter beniuolentiam & amorem: quo in ipsum afficimur: non possumus desistere a scribendo: tum ut ipse ex litteris nostris aliquam uoluptatem capiat: tum ut ex eius responsione nos similiter iucunditatem percipiamus: cum praecipue nulla sit res quae magis absentes amicos praesentes faciat quam epistola. In secunda uero declarabimus ei salutem nostram: similiter de eius salute aliquid scire cupientes quam deum rogabimus perpetuam esse & foelicem seruari. In tertia autem rogabimus ipsum amicum: ad quem scribimus: ut uelit sepiissime nos litteris suis uisitare. ex quibus intelligamus de eius statu et salute: & ex tali intelligentia iucunditatem capiamus. Cui etiam ut in aliis epistolis fieri consuetum est offeremus omnem operam: tam: in omnibus suis optatis quolibetissime accommodatam.

Propositio.

¶ Scribat ad Ciceronem Curio: illū de salute sua: ac omniū suorū certiore faciēs. Exemplum. Pars. i.

¶ Licet nullū mihi scribendi argumentū datum sit suauissime cicerō: quo potissimū diebus istis uti possim: ut ad te aliquid scribam: quia neq; in publicis neq; in priuatis negotiis nostris nihil sane noui in hunc usq; diem euenit. Est tamē tantus amor & beniuolentia: qua in te afficior: ut nullum unq; possim uel minimū nuncium prēterire: quem ad te peruenturum putem: cui litteras meas ad te non tradam: ut iis perlectis talem inde iucunditatem capias: qualē ego quoq; p̄cipio: quū tuas litteras uideo. ii. ¶ Cū igitur noster phania sit propediē hanc in ciuitatem p̄fecturus: ut quibusdam negotiis suis finē imponat: statui has ei ad te litteras dare: ex quibus intelliges: me dei bonitate & clemētia: cū omnibus meis saluū esse atq; incolumē: quod etiam de te: tuisq; omnibus scire desidero. nam profecto nihil mihi charius accidere potest: nihil gratius: nihil ue iucundius: q̄ de te & tuo foelici statu: ac secunda fortuna intelligere. is enim amor hoc me facere cogit: quo ab ineūte etate uterq; nostrū deuinctus est. iii. ¶ Quem ut diutius integrum & perpetuum seruare possimus: te rogo: ut etiam me aliquādo tuis litteris inuisere uelis: ut resarcita hac cōsuetudine nostra per litteras: quę interuallo locorum ac temporum: uidetur aliquantulum labefactari: possimus simul beatam uitam ducere. Quod ut sēpius facias: te rogo atq; oro: cui etiam ut sēp feci: omnē operā meā offero: in oibus optatis tuis q̄libetissime paratam. Vale.

¶ Communis de negotiis.

¶ Cōmunis epistola de negotiis: quę etiā uulgaris appellatur ē illa: quę ad aliquā personam scribitur: ad quā similiter: cū nullum scribendi argumentū reliquum sit: litteras tamen pro confirmatione amicitie nostre scribere uolumus: & de aliqua re occurrente: quę tamen ad nos non pertineat: uel pauci sit momenti: p̄p̄a certiorē reddere cupimus: cui⁹ ep̄l̄e talis est regula. Regula

¶ Si communem epistolam de negotiis ad aliquā personam scribere uoluerimus: quam licet nullum sit nobis datum scriben

di argumentū: tamē pro confirmatione amicitie nostre: uolum⁹
de aliqua re occurrente certiore in facere: aut de nouitate: uel ne
gotio aliquo quod tamē ad nos non pertineat: illā in partes tres
similiter diuidem⁹. In quarum prima: qua causa potissimum ad
scribendum incitati simus: per exordium quodpiam declarabi
mus. ostendentes: q̄ licet nulla nobis occurrat materia: quę ne
cessario nos ad scribendum impellat ut tamen absentem amicū
per litteras uisitemus: ad amicitiam confirmandam: quę aliquā
tūlū propter diuturnā absentiam uidetur labefactari: uolumus
ad ipm amicū litteras nr̄as dare: quib⁹ perlectis: talē iucunditatē
ipse recipiat qualē nos ex suis litteris recipere solemus. In secūda
uero amicū nostrū accōmodatis uerbis salutabimus: & si quid
forte diebus ipsis noui acciderit: illud breuiter dilucideq; ei narra
bimus: ut uideamur etiā nobis curę esse: amicū ipm reddere cer
tiorē de aliquibus rebus: quę nouiter in ipsa ciuitate uel regione ac
ciderint: quia ut plurimū omnes sumus facile inclinati ad noua
intelligenda. In tertia autē nos omniaq; nostra amico offerim⁹
quemadmodū in aliis eplis fieri cōsueuit: nosq; illi cōmēdabim⁹
rogantesq; ceteris quoq; amicis nostris nostro nomine salutes
uelit impartiri.

Propositio.

¶ Scribat ad sempronium lucilius: de rebus occurrentibus illum
certiorem faciens.

Exemplum.

Pars. i.

¶ Licet ad te antea nullas dederim litteras: seproni charissime:
id nō causę fuit: qđ tui obliuionē coeperim: sed ea potius: quę ali
os sibi a scribendo retinere solet: quia. s. nullū mihi scribēdi argu
mentū dabat: quo te lris meis reuifere incitarer. Nūc autē dante
se scribēdi opportunitate: has breues statui ad te mittere qb⁹ pri
mū nos oēs saluos supstitesq; in hūc usq; diē tibi esse significo: ea
potissimū dei bonitate concedēte que cuncta mortaliū negotia
disposuit & moderat: cuius etiā maiestātē exoro: ut de te quoq;
ac omnibus tuis idē sentire possim: quos oēs semp diucp faustos
cupio foelicesq; futuros. ii. ¶ Harū autē argumentū potissimū
quo nunc precipue ad scribēdum incitatus sum: huiusmodi esse

scias. Cū. n. iasonis: uiri p̄cipui ac singularis & non immerito iu-
re consultorū principis: fama cōpullus: ex patria mea in urbē pa-
tauinā me cōtulerim: ut eo legēte: ad cēsareū ius aditū impetrare
possem iisq; maxime codicib⁹ indigeā: qui (ut fama refert) isthic
uenetiis apd publicos impressores abundanter reperiunt te pro
uirib⁹ meis exoratū uelim: ut iuris civilis textus: cum bartoli diui-
nis cōmentariis: meo noīe emere cures: ad meq; fideli uelis nun-
cio transmittere: scribasq; qd potissimū pecunię exposueris: nā
peundē si uolueris nunciū eam tibi remittendā curabo: habeoq;
tibi gratias immortales: qui sic necessitati meę operam tuā beni-
gne prestiteris. iii. ¶ Bene uale amicorum optime: & me non di-
ligas sed amas: atq; antonio cornelio nostro meo nomine plu-
res salutes dicito: ceterosq; amicos omnis n̄ris uerbis plurimū
salutato: qbus omnib⁹: & tibi in primis: omnia mea bona: meq;
in primis ip̄m: & cōmendo: & trado: atq; dedo. Iterū. Vale.

¶ Iocosum genus.

Caput xvii.

i Iocosum genus est illud: quod fit. quotienscunq; io-
cose & familiariter ad amicos: animi causa excitādi
scribere uolumus: & huius generis species sunt duę.
una. s. de se. altera uero de alio: uel de tertia uel secunda persona.

Iocosa

De se.

De alio.

Iocosa de se.

¶ Iocosa epistola de se est illa: quę ad aliquam personam scribi-
tur: cum qua familiariter iocari uolumus: super aliqua re: quę
in persona nostra acciderit: cuius epistolę talis est regula.

Regula.

¶ Si iocosam epistolā de se ad aliquā p̄sonā scribere uoluerim⁹:
cum qua familiariter iocari cupimus in persona nostra: illū potis-
simū in tres partes diuidemus. In quarū prima: aut uere: aut ueri-
similiter declarabimus aliquā rem ridiculā uel iocosam: quę no-
bis acciderit: & penitus ad earū rerū p̄positū faciat de qbus po-
stea dicturi sumus: ita ut amicū ip̄m ad risū incitemus: q̄ nulla ē

epistola familiarior ista: quę sepe numero etiam in rebus graui-
bus & arduis aliis epistolis admisceri solet: ut dicemus in eplā
mixta. Sed in secunda parte epistolę oportebit nos a talibus io-
cis subito redire ad rem seriā: ne nimium iocādo histriones esse ui-
deamur. Intertia autē fm cōsuetudinē aliarum epistolarū offe-
remus amico nrō oēm operā nrām: in omnibus suis optatis li-
bentissime accōmodatā. Sed scire debemus. quod istud genus
epłę potius est mixtum: q̃ simplex: quia semper iter alias eplārū
clausulas solemus huiuscemodi potius iocos miscere: q̃ simplr
totam epistolā iocosam scribere.

Propositio.

¶ Locetur Fabius cum Antonio: qui uerebatur: ipsum in exerci-
tu contra hostes potius timidum: q̃ fortem futurum.

Exemplum.

pars. i.

¶ Nō miror antoni: si in hoc acerrimo bello: quod contra par-
thos suscepimus: me potius timidum: q̃ magnanimū futurū ue-
reris: quia soleo ego nunq̃ matutinū bellum inchoare: nisi prius
optima facta sentatione bene dormiuerim: ut fiant uires tanto
robustiores: hac adiuuante quiete: quāto prius propter loborē
fuerāt imbecilliores effectę: & tamen adhuc euigilans uix stare
possum qđ tibi forte talē timendi causam p̃bet. Sed ne amplius
hāc ībellicitatē meā uerearis: addam intētioni meę bonū marui-
sium: optima scq̃ casei crustas quas gerardus ueronensis medic⁹
noster deuorare solebat: cū longū pedibus iter aggredere: ut
consolidatis pedū basibus nihil tibi de me sit reliquū timoris. ii.
¶ Sed cupio tecū corā iocari. Illud uelim intelligis: expeditionē
mihi istā tātē curę esse: ut per deū īmortalē: etiā ciborū quādoq̃
oblit⁹ sim: ut reipublicę utilitatē curare possim: quā tamē dieb⁹
istis tanto sudore consecutus sum: ut in aciem milites sepius edu-
cens: nō obscure demōstrauerim: quid patrię pietati debeat: &
quid de me deinceps sperandū sit: quod ego nūc ad te nō scri-
bo: quia paucis post diebus: ad senatum sup hac re lras publice
mittam. iii. ¶ Tu interim bene ualeto: & deum exora. ut res ad
uota succedant: quia nunquā reipublicę operā meā negabo etiā

si mihi milles moriendum esset. Iterum bene uale: & me scito: sicut antea semper in omnibus uotis & iussis tuis esse q̄paratissimum.

¶ Iocosa de alio.

¶ Iocosa eplā de alio est illa: quę ad aliquā p̄sonā scribit̄: cū qua similiter domestice iocari uolum⁹: sup̄ aliqua re: quę in p̄sona aliena acciderit: cuius epistolę talis est regula. Regula.

¶ Si iocosā epistolā de alio scribere uoluerimus ad aliquem amicū: cum quo iocari intendimus super aliqua re: quę nō in p̄sona nostra sed aliena contigerit: illam similiter in tres partes diuidemus. In quarū prima uero uel ficto sed uerisimili tamen ioco: aut in eam p̄sonam inuehemur: ad quam scribimus: aut in aliquam aliam: de qua scribere intendimus. dummodo talis iocus sit ad eas res accommodatus: de quibus postea in ip̄a epistola mentionem facere intendimus. In secunda uero subito similiter ad rem ipsam seriā conuertemur: ne nimium fabulosi esse uideamur: narrabimusq̄ ea: quę a nobis scribēda erant ip̄a cū superiorib⁹ adaptādo: ne uideamur diuertere ab eo qđ superius dixerimus. In tertia aut̄ utemur cōmunibus clausulis: quę solent in domesticis epistolis ad amicos scribi: quia hęc eplā iocosa etiā cū domesticis aliqñ numerari solet: quāuis ut diximus: potius habeat naturā mixtam q̄ simplicem. Propositio.

¶ Locetur quintilius cum ualerio: qui raras ad eum litteras dare solitus est. Exemplum.

Pars. i.

¶ Consideranti mihi diebus istis ualeri charissime: q̄ negligens in scribēdo fores: cū nullas adhuc post discessum tuum mihi l̄ras dederis: facile illa incidebat suspitio in quā etiā bilbilitanus sepius uates incidere solebat: quū clientulū nihil patrono porrigētem: chyragra laborare suspicabat̄. Ego quidē te semp̄ antea adeo in scribendo diligentē cognosceba: ut quem tecū cōferre possem: habere p̄fecto neminē. nūc aut̄ cū nullas amplius ad me litteras te date uideā: & ad eū p̄cipue qui maxime ip̄arum percupidus est: nō possum non suspicari: te in chyragrę fortasse morbu inci- disse: q̄ manus tuas quondā ad scribēdū p̄optissimas: tardiores

efficiat. Quod si uerum est (ut opinor) aut esculapiū consulas: quite ab infesta huiusmodi egritudine liberet: calamūq; tibi nunc graue facilem deinceps reddat: uel si omnino incurabilis ē hec egritudo: quod manibus facere non potes: id saltē pedū officio perficias. ii. ¶ Sed cupio tecum corā iocari. Illud mihi q̄ gratissimum feceris: si post ista negocia tua: quę animū tuū diuerse trahūt: sepius ad me litteras miseris: quib⁹ & de tua imprimis salute: & de his quę istic agunt: certior fieri possim. Nosti. n. animū: mentē: studiūq; meū: i his p̄cipue p̄noscedis: quę ad rempu. attinēt qđ si me crebro certiorē reddes nihil ē: qđ a te magis hoc tpe impetrare cōrendā. Ego quoq; in huiusmodi scribēdi genere te saturare spero p̄serti si studiū meū nō aspnaberis. iii. ¶ Vale igit: & si qđ est: qđ mea tibi opera p̄desse possit: utere: cū uoueris ecce me tibi ad omnia optata tua libentissime paratum

¶ Commissium genus.

Caput. xviii.

Commissium genus est illud: quod fit quotienscūq; ad aliquā personā scribere uolumus cui sup negotiis n̄ris expediēdis mandatū aliqd dare intēdimus: & huius generis s̄r spēs sunt duę. Vna. s. generalis & altera p̄ticularis.

Commissiua.

Generalis.

Particularis.

¶ Commissiua epistola generalis est illa: quę ad aliquam personam scribitur: cui generaliter sup omnib⁹ negotiis nostris in aliqua regione uel ciuitate expediendis: generale mādatū dare uolumus: cuius epistolę talis est regula.

Regula.

¶ Si cōmissiua epistolā generalē ad aliquā personā scribere uouerimus: cui sup omnibus negotiis nostris: tā particularib⁹ q̄ generalibus: in aliqua regione: siue ciuitate tractandis: uolumus generale mandatū: uel cōmissionē dare: illam in partes quattuor principaliter diuidemus. In quarū prima: prius tanq̄ p̄ exordium beniuolētiā captabimus ab ea persona ad quā scribimus: ostēdētes quātam fiduciā habeam⁹ in ipsa: p̄pter fidē & integritatē suā: qđ bene tractabit ipsa negocia n̄ra quę ei uolumus cōmittere: de

inde ponemus spem: quā habeamus in ipso amico: quod propter
amorem & beniuolentiam: qua in nos afficit: bene & diligenter omnia
tractabit. In secunda uero negocia nostra narrabimus: cuiusmodi
sint: & cum quo: & ubi peragenda: ut sciat ipse amicus noster: quod
potissimum nostra causa exequi debeat. In tertia autem ponemus auctorita-
tem quā tali amico tradere uolumus: super ipsius negotiis pertractandis
cum omnibus clausulis: quā uideantur esse necessariae ad forenses causas peragendas.
In quarta uero & ultima ponemus gratificationem nostram: dicentes. nos
uelle ea firma tenere: quae per ipsum amicum nostrum fuerint in talibus ne-
gotiis nostris expedita: adiungentes aliquā poenam uel obligationem
bonorum nostrorum: prout nobis magis uidebitur & ipsis rebus & amico
conuenire. Adde deinde diem & annum: quo tales litterae scriptae fuerint
titulo aut signo consueto.

Propositio

Comittat Sipioni Cicero uices suas in omnibus negotiis suis
in rome peragendis.

Exemplum.

Pars. i.

Nihil est tam arduum: tamque difficile Scipio charissime: quod ego tui causa
non libenter subire: quia sic amor & beniuolentia nostra postulat & re-
git. Vnde efficitur ut de te quoque non minorem fiduciam habeam: quam in omnibus
negotiis meis peragendis: in quibus mihi possis operam tuam prestare: il-
la fidelissimam exactissimamque a te expectem. Quapropter eum multa
mihi sint hac in ciuitate negotia peragenda: quae ego nunc potissi-
mum expedire non possum: cum regere huius prouinciae potestatem si mihi
deditur: statui ea tibi committere: ut quia praesens omnia facilius agere potes: ea
comodius expedias: in quorum omnium perfectione: ut nemine obstate
uice & auctoritate mea subeas: praesentes litteras te mecum procuratorem
ac nuntium spiritalem constituo. ii. Et specialiter super ea causa: quam mihi est cum mar-
co antonio in controuersia: quam etiam credo tibi notissimam esse. iii.
Generaliter uero ad omnia mea negotia: tam isthic rome quam etiam alibi
meo nomine tractanda: ad uocandum quemcumque opus erit in iudicium: & su-
per ipsis negotiis libellos producidos: testes & instrumenta & si ab
aduersario uocatus fueris: ad respondendum: & meo nomine obici-
endum ad lites contestandas: & earum sententias audiendas: ad appellandum &
appellationes persequendas: & generaliter ad omnia peragenda quae merita

causarū exigūt & requirūt. Sup qbus rebus do tibi oēm auctori-
tatē & potestātē: ut eas agere & tractare possis: ac si ego ipse pso-
naliter adessem. iiii. ¶ Promittēs me oīa & singula: quę per te in
his negotiis meis gesta fuerint: grata & rata habiturū: sub obli-
gatiōe oīm bonorū meorū. Tibi igit oēm cām cōmēdo: meq;
ipsum tibi trado & dedo cui uolo oēm operā meā q̄libentissime
esse paratam. Vale. Ex gymnasio atheniensi. Calēdis ianuariis.
olympiadis ducentesimo anno tertio. Ego marcus Tullius cice-
ro propria manu scripsi.

¶ Cōmissiua particularis.

¶ Cōmissiua eplā particularis est illa: quę ad aliquā psonā scribit:
cui particulariter sup aliquo tantū negotio nro peragēdo uices
nras credere uolumus: cuius eplę talis ē regula.

Regula.

¶ Si cōmissiuā eplā particularē ad aliquā personam scribere
uoluerimus: cui particulariter tātū uolumus aliquod simplex
negociū cōmēdare: illam similiter in partes quattuor diuidem⁹.
In quarū prima ut fecimus in superiore: beniuolentiam captabi-
mus ab ea persona ad quam scribimus: demōstrantes nos habe-
re maximā spem & fiduciā in ipā: q̄ ppter amorē & beniuolen-
tiā: qua in nos afficit: ipse bñ & diligēter oīa ptractabit. In secūda
uero exponemus ipm negociū peragēdū si unū fuerit uel plura:
si plura fuerint: seruato suo ordine: & sup quocunq; negotio de-
clarabim⁹ eas pticulares clausulas: q̄uidebunt esse ad eius expe-
ditionē necessarię: uel potius referem⁹ huiuscemodi declaratio-
nē ad singularū causarū pcessus: quos ad ipm amicum dicem⁹
mittere: uel breui esse missuros: sup quibus poterit de rebus ipis
certissime informari. In tertia aut apponemus eā auctoritatem:
sup ipis negotiis pagēdis: quā ei uolum⁹ cōcedere: sicut addendo
omnes clausulas quę ad causas forēses pertinere dicunt. In quar-
ta uero promitemus nos esse omnia approbaturus: quę ipse
amicus super iis negotiis tractauerit: apponēdo similiter bono-
rū nostrorū obligationem: cū tempore: loco: et titulo: ad tales
litteras corroborandas necessariis.

Propositio.

¶ Cōmittat Appius Ciceroni uices suas sup sacerdotio suo in

Cilicia expediendo.

Exemplū.

pars.i.

¶ Fides & integritas tua Marce Tulli qua semper in amicorū negotiis usus es: & quā ego quoq; in rebus meis ad te pfectā cognoui: nō paruā mihi ipresentiarū fiduciā affert: ut preter amorē & beniuolentiā: qua a tenellis annis inter se uterq; nrm deuinctus ē: ex tua humanitate & pbitate: si tibi negotia mea cōmēdauero: illa ac si tua essent: diligētissime expedies. ii. ¶ Vt igitur intelligas: qd mihi nūc potissimū opera tua afferre possit. Scias me hac in puincia tua: dū ei pēssēm: sacerdotiū publicū gessisse: quod oībus magistratibus: qui a romano senatu pro consulari dignitate isthuc proficiscunt aduenire solet: & quia consuetos redditus ex tali sacerdotio adhuc pcipere nō potui: statui hoc tibi negocium demā dare: qui in prouincia p̄sens es: & oīa facilius expedire potes. iii. ¶ Quapropter sup iis pecuniis: quę mihi ex hoc sacerdotio debent: accuratissime exigēdis: per pntes lras te meū pcuratorē ac nunciū speciale cōstituo: ad eas penit⁹ exigēdas & si fortasse ex publicis questorib⁹ resistentē quēpiā inuenires: do tibi plenā auctoritatē: ac si ipe psonaliter adessēm: ad eū in iudiciū uocandū: & cōtra talē aduersariū libellos pducendū: litē cōtestandā: sentētias audiēdas: & si opus fuerit ab eis appellandū: appellatiōesq; psequēdas: ac oīa faciēda: quę forēses huiusmodi causę exigūt & requirūt. Promittēs me oīa cōprobatūrū: quę super hoc negotio per te fuerint expedita: sub obligatione oīum bonorū meorum: tibiq; oēm rem ipam: atq; causam plurimū cōmēdo: cui etiā uolo oēm operā meā tibi esse paratā. Vale. Ex urbe. Idibus quintilibus: ducētissime olimpiadis anno secundo. Ego Appius pulcher propria manu scripsi.

Regium genus.

Caput. xix.

r Egiū genus est illud: qd sit quotienscūq; scribit princeps eplam aliquā: uel publicā: uel priuatā: & hui⁹ quidem generis spēs sunt quinq;. Prima. s. fidei. Secunda familiaritatis. Tertia edictiua. Quarta inhibitoria. Quinta uero promotiua.

Regia.

Fidei. Familiaritatis. Edictiua. Inhibitoria. Promotiuā.

¶ Regia epistola fidei est illa: quā scribit princeps secularis uel spūalis ad aliquam personam: pro fide alicui facienda: cuius epistole talis est regula.

Regula.

¶ Si uoluerit princeps eplām fidei ad aliquā psonā scribere: cui fidē adhiberi cupiat notare debes q̄ talis eplā pōt scribi: aut ad ip̄am psonā quē talē fidē sibi fieri petit: aut ad aliquā aliā priuatā: siue publicā: apud quā tali psonē fidē haberi cōtēdat. Sed utcūq̄ sit talis eplā in tres potissimū ptes diuidet̄. In quarū prima apponet princeps nomē & titulū suū: cū oībus adiectiōibus quē suo uidētur imperio cōuenire. In secunda uero apponet aliqd exordiū in quo demōstret uiros p̄bos esse summa laude afficiēdos: & oībñficio psequēdos. In tertia aut captabit beniuolentiā ab ea psona cui fidē facere cupit. Laudādo ip̄am ab aliqua uirtute p̄ticulari: & ip̄am oīb⁹ cōmēdādo ad quorū manus tales l̄rē deuenierint: adiungēdo sibi fore gratissimū si talis psona fuerit cōmēdata uel benigno fauore ab aliquo affecta. Propositio.

¶ Fidem faciat Venetorū princeps Georgio alexandrino de ea humanitate qua peditus est. Exemplum. pars. i.

¶ Augustinus barbadicus: dei grā dux uenetiarū & cetera. uniuerſis & singulis: ad quorū manus hē nostre l̄rē puenerint: salutem ac dilectiōis affectū. ii. ¶ Sicut dignū est & laudabile: ut qui uitiiis ac sceleribus uallati sunt: eos principū nō tantū uindicta castiget: sed maximo etiā dedecore psequat̄: ita iustū & honestū cēsemus: ut bonos uiros: uirtutiq̄ deditos nō solū bñficiis & meritis cumulemus: sed etiā benigno fauore: & summo laudū preconio psequamur. iii. ¶ Quapropter cū iā per multos ānos georgio alexandrino: uiro sane in utraq̄ lingua doctissimo: uisus sumus: cuius eloquētiā: grauitatē: sapiam: nemo ē qui nō colat nō adamet: nō admiret̄: p̄terea bñficia: quē in ip̄m merito cōtulim⁹ dignū existimaui⁹ ut eū quoq̄ nō obscuro laudū testimonio si bleuemus. Hūc igit̄ uirū oīb⁹ summo pe cōmēdam⁹ ad quos se cōtulerit: quia p̄fecto foelix nō iudicio illa ciuitas existimari

poterit ad quā ipse diuertere uoluerit. Si quid preterea in eū beneficii fauoris grē collatum fuerit illud totum existimabimus in nrā psonā fuisse collatū: & pro tali beneficio uolum⁹ ei ppetuas grās habere. In quorū fidem has publicas lras fieri iussimus ac nostri sigilli appensione muniri. Ex urbe ueneta. kalēdis martiis. anno salutis dñice. M. cccc. lxxxvii.

Regia familiaritatis.

¶ Regia eplā familiaritatis ē illa: quę scribit̃ ab aliquo principe tā seculari q̃ spūali: in fidē q̃ ipse aliquā psonā in suā familiaritatem suscepit: cuius eplę talis est regula.

Regula.

¶ Si uoluerit princeps regiā eplām familiaritatis ad aliquā psonā scribere: hoc duob⁹ mediis facere poterit uno. s. modo. qñ ipā eplā dirigīt ad ppriā psonā: quā uoluerit princeps in familiaritate suā suscipe. altero uero quādo eplā dirigīt ad aliquā uniuersitatem uel locū: ad quē talis persona se cōferre uoluerit: ul' generalr ad oēs ad quos tales littere puenerit: ut apud ipos benigne suscipiāt. Sed quocunq; modo fiat illā s̃l̃r in tres partes diuidemus. In quarum prima s̃m consuetum scribendi modum: apponet princeps nomen & titulos suos cum salutatione. In secunda uero faciet exordium: declarādo qualiter oēs uiri probi nō solum sint in principū familiaritatē suscipiēdi: sed etiā summo fauore & meritis prosequēdi: & tunc subiunget q̃ ppter uirtutes & optimas cōditiones talis uiri: quē ipse cōmēdare intendit: fuerit incitatus ad suscipiendū eum in familiā suam. In tertia autē facta fide istius familiaritatis cōmēdabit eū apud illā uniuersitatē uel locū: ad quē ipse uoluerit se cōferre: dicēs ei fore gratissimū: quicq; in talē personā priuatim siue publice cōferet.

Propositio.

¶ Fidē familiaritatis faciat Cardinalis s̃cti marci loāni ueneto secretario suo: in galliā proficiscēti.

Exemplū. pars. i.

¶ Marc⁹ barbus: diuina fauēte clemētia: sacro scē romane ecclesie titulo s̃cti marci: epus cardinalis: Ludouico xpianissimo gal lorū regi salutē. ii. Nra ē consuetudo xpianissime rex: ut si quos iuenerim⁹ iter familiares nrōs: uirtutis floribus ornatos: & solidissime fidei splēdore decoratos: eos nobis potissimū charissi

mos habeamus: nec unquam illos cessamus meritis & beneficiis subleuare. propter enim illud: quod iustum & honestum existimamus: tales. scilicet viros summa laude afficiendos: accedit & non mediocris quedam utilitas inter ceteros domesticos nostros: quod si uiderint: merita uirtutum suarum premia bonos viros fuisse consecutos: eo libenter ad uirtutem aspirabunt quo se potiora beneficia acquirere sperabunt. **iii.** ¶ Cum igitur Ioannes uenerit familiaris noster uir quod ingenio & doctrina nemini cedens hanc in regionem tuam proficiscatur: sua quod negotia expediturus Tuque primum Serenitati notum facimus ipsum esse ex primis familiaribus nostris unum quem summo amore & beniuolentia persequimur. Cui si nostra gratia in rebus suis a tua serenitate opitulatum fuisse senserimus. erit quod adeo nobis gratum: ac si beneficia ipsa in nosmetipsos collata fuisse letaremur. Tibi igitur eum commendamus tanquam omnium ceterorum nobis gratissimum: charissimumque: tuque serenitati filium offerimus operam nostram in omnibus tuis optatis quamlibetissime patamur. Vale. Regia edictiua.

¶ Regia epistola edictiua est illa que scribitur a principe tam seculari quam spirituali ad aliquam personam: uel publicam uel priuatam pro re aliqua ad publicum bonum pertinente significanda: cuius epistolae talis est regula.

Regula.

¶ Si uoluerimus epistolam edictiuam regiam ad aliquam personam scribere: scire debemus. quod talis epistola scribi potest: uel generaliter ad aliquam uersitatem uel populum: uel particulariter ad aliquam personam publicam: ut faciunt principes ad alios principes: pro edicenda pace: uel bello: foedere uel lege: siue per filios: & tunc ipsa epistola diuiditur in tres partes principales. In quarum prima ponemus nomen principis cum suis titulis omnibus: puta fecimus in aliis epistolis superioribus: cum salutatioe ad eam personam ad quam scribitur epistola. In secunda uero ponemus causam propter quam sumus incitati: ad talem epistolam scribendam: ostendendo causam illam esse iustam & honestam: & quantum poterimus: conabimur: partes nostras approbare: & per oppositum aduersarios deprimere: ut potius uideamur nobis cum iusticia & equitate ostendere: quam cum eo ad quem scribimus. In tertia autem narrabimus id quod scribere intendimus: si de bello personam ipsam ad bellum inuitantes: si de pace: filium ad pacem: & sic de foedere: aut lege pro-

mulgáda: addēdo clausulas illas finales: quę magis uidebunt ad
ppositū facere: & ipam eplam cōcludere: qđ ex supiorib⁹ eplis
fatis supq; colligere possum⁹: si ad eas aduerterim⁹. **Propositio.**
¶ **Edicat cęsar pacem pānonio regi pro sua in eum liberalitate
ac munificentia.** **Exemplum.** **pars. i.**

¶ **Foedericus tertius: diuina fauēte clemētia: romanorū impe-
rator: semp august⁹: Austrię: stirię: carinthię: carniolęq; dux co-
mesq; tirol⁹ & cetera Matthię utriusq; pānonię regi. S. ii.** ¶ **Licet
multę causę inuicē cōcurrāt quę me poti⁹ ad bellū tecū gerendū:
qđ ad pacē firmādā inducāt: quas hic recitare: mihi supuacaneū ui-
dēt: tu enī eas bene optimeq; nosti: ut tibi tñ tuisq; oib⁹ ostendā:
qđ tum potius mea in uos ualeat liberalitas: qđ uia in me ingratitu-
do: deliberaui penitus tecum pacē firmare: ut cum ab armis dis-
cesserimus: possint milites nostri: qui ex utraq; parte sūmo pe cō-
sumpti sunt ad desideratā quietē redire: & dissipatas res suas ali-
qđulū instaurare. iii.** ¶ **Tibi igit⁹ presentiū tenore significo: quod
ab hoc die in posterū: relicta omni penit⁹ discordia ac simultate
quę prius inter nos fuerat. uolo te cū firmissimā pacē hēre: cū his
tamē pactis & cōditiōibus: quę prius fuerant inter nos unanimi
uolūtati conclusi. Teq; hortor: ut hāc a tuis saltē desideratā pa-
cem: uelis & libētissima fronte suscipere: & beneficiorū cōmuni-
catione perpetuā seruare. nos enī ex parte nostra hoc tibi uolu-
mus esse pollicitū & constātissime obseruatum: quod nulla unq;
causa a tua beniuolentia decidemus quod ipam uolueris nobis
ille sam tenere. Vale.** **Regia inhibitoria.**

¶ **Regia epistola inhibitoria ē illa quę scribit⁹ a principe ad ali-
quam personā: uel publicam uel priuatam: cui inhibere intendit
aliquod opus uel iam incoeptum: uel quod prope diem incipiē-
dum suspicetur: cuius eplę talis est regula.** **Regula.**

¶ **Si uoluerit princeps inhibitoriā eplam ad aliquā psonā uel pu-
blicā uel priuatā scribere: cui inhibere uelit aliqd faciendū: uel qđ
iam fieri coeptū sit: illā sūr in ptes tres diuidere debet. In quarū
prima ponet nomen & titulos suos sūm consuetudinem talium**

epistolarū. In secunda uero. qđ erit exordiū eplē: declarabit se intellexisse: qđ talis psona ad quā ipse scribit: uel iā incoeperit uel incipere uelit aliqd opus: quod ipse princeps nullo pacto futurū intēdit: & simul in hoc loco declarabit causam ul' rōnē aliquā uerā aut saltē uerisimilē: ppter quā ipse sit incitat⁹: ad tale opus inhibēdū. In tertia aut inhibitionē ipam ponet uerbis breuib⁹ & dilucidis: quę pprie ad principē attinēt. addēdo regales minas: si a tali opere faciēdo nō destiterit: cū oī tñ modestia & humanitate. ne uideat subito uelle in iram exire qđ ad prudentē & sapientē uirū nō attinet. & sic absolute finiet eplam suam addēdo tñ diem & locum: quo datę fuerint litterę.

Propositio.

¶ Inhibeat pontifex maximus regi Ferdinando edificatiōem cuiusdam castelli: in finitimis.

Exemplum. pars i.

¶ Innocētius eps: seruus seruorū dei. Illustrissimo regi appulię Ferdinādo. S. & aplicā bñdictionē. ii. ¶ Ex lris uenerabil' fratris nrī cardinalis scī petri ad uincula de nrō mādato: totius agri picoeni: gubernatoris & legati: nup' itellexim⁹: te munitissima quędā castella: i finitimis appulię terminis: uersus agrū picoenū: qui nrę ditiōe subiacet: cōtra pacta & cōuētiōes nrās edificare uelle qđ se dicit ex multis nūciis isthinc ueniētib⁹ itellexisse. Et quia ut scit serenitas tua huiusmodi castella quę noua quapiā edificatiōe erigunt: et p̄sertim in illis locis. ubi maior posset dari occasio nocēdi: sp̄ in malū iducit hoīum suspensionē: ideo nō possum⁹ nō satis admirari te cōtra nos talia moliri. iii. ¶ Quapropter rogamus serenitatē tuā: ut penitus a tali edificatiōe desistat: si nobis cū uoluerit ppetuā pacē hēre quod si fortasse neglexeris: coacti erimus oēm iniuriā nrām pro uirib⁹ ppulsare: cū p̄sertim uim ui repellere liceat. Sed bene cōfidimus: te talia esse facturū: quę regiā psonā tuā deceāt: cui etiā nos offerimus oēm operā nrām in oībus optatis libētissime paratam. Datę apud sanctum petrū anno ab incarnatione dñica octogesimo sexto supra millesimū & quadringentesimū. Pontificatus autē nostri: anno primo.

Regia promotiua.

Regia epistola promotiua est illa: quę scribitur a principe ad aliquam personam quam ad dignitatē quāpiā seu gradū pmo- uere intendit: cuius quidē eplę talis est regula. **Regula.**

Si uoluerit princeps p motiuā eplā ad aliquā psonā scribere hoc duplī facere poterit: uno. s. mō: qñ ipā eplā dirigit ad ali- quā tertiā psonā. cui mādatur ut amicū quēpiā uel familiarē ad ali- quam dignitatē pmoueat. altero uero modo qñ ad ipā psonā ppriā scribit quā pmouere intēdit. Sed quocūq; mō fiat: illā in ptes tres diuidet. In q̄rū prima s. m. istarū eplārum consuetudinē apponet nomē & titulos suos: cū breui salutatiōe. In secūda ue- ro captabit beniuolētiā ab illa psona quā pmouere intēdit: ipā s. laudādo ab aliqua uirtute p̄ticulari: que spāliter in ipā refulgeat & dicēs. q̄ ppter uirtutes suas ipsa mereret̄ oīum fauorē acqui- rere. In tertia autē captabit beniuolētiā a psona ppria: dicens. q̄ ppter istam causam ipse sit incitatus: ad porrigendū ei oēm fa- uorem & gratiam: & tunc subiungit: q̄ uacante nunc tali bene- ficio uel dignitate: ipse uoluerit eam tradere ipsi amico: quis nō sit sufficiēs uel equalis ad eius uirtutes & condiciones remunerā- das: offerēdo tñ ei post hac oēm operam suam: ita q̄ facile intel- liget ab eo magni existimari & plurimi fieri. **Propositio.**

Promoueat dux mediolanensis Franciscum uetirium ad ti- cინensem pontificatum. **Exemplum.** **pars. i.**

Ioānes galeaceus maria: dei grā dux mediolani: papie comes ac genuę dñs: Frācisco ueturio: abbati leonēsi reuerēdissimo sa- lutem ac dilectionis affectū. ii. **E**ximie uirtutes ac singulares quēdā animi tui cōditiōes: quę non obscuro nec uario sermone: sed & clarissima & una oīum uoce p̄dicant̄: adeo dieb⁹ istis ad aures n̄ras gratissime aduolarūt: ut merito anim⁹ n̄r iā inclināt⁹ sit: ad eū tibi fauorē in oībus rebus & optatis tuis exhibēdū: quē unicuiq; familiari ac domestico n̄ro exhibēdū existimam⁹. iis. n. mediis duximus uiros bonos ad uirtutē alliciēdos: qui cū uirtu- tum suarū aliqua se uiderint premia cōsecutos: eo facilius ad me- liora semp accedant. iii. **Q**uod ut aperti⁹ ista in te affectio n̄ra

patefcatur vacante nunc ticinenfis pontificatus fede: te p̄ter oēs du-
ximus huic pōtificio muneri p̄ficiēdū: ut hoc fit tibi animi n̄ri fir-
miſſimū monumētū. His igit̄ litteris n̄ris declaramus te hui⁹ ec-
cleſie papienſis ep̄m benemeritū: rogamuſq; ut hoc munuſculū
noſtrum grato animo ſuſcipere uelis q̄uis multo ſit tuis meritis
inferi⁹. ſed poſt hac ſi dabit̄ facultas: ut merita poſſum⁹ uirtutib⁹
tuis p̄mia cōdonare: ſenties p̄fecto: nos tāti ſapientiā & doctri-
nā tuam exiſtimaffe: q̄ti ab oib⁹ exiſtimāda erat: cui etiā uolum⁹
omnem operā noſtrā in oib⁹ optatis tuis eſſe paratā. Datē medi-
olani: in n̄ro ducali palacio. anno ſalutis. m. cccc. lxxxvii.

¶ Mixtum genus.

Caput. xx.

mixtum genus eſt illud: qđ ſit quotienſcunq; ſm diuer-
ſorū negociorū exigentiā: in uno litterarū uolumine
diuerſorū generū ep̄le cōtinent̄: et huius generis ſpēs
ſunt due: nā aut ex duob⁹ generib⁹ eſt mixta ep̄la: aut ex plurib⁹.

Mixta.

Ex duobus.

Ex pluribus.

¶ Mixta ep̄ſtola ex duobus generib⁹ eſt illa: quę duo tantū ge-
nera cōplectit̄: uel etiā duas ſpēs: de iis: quę ſuperi⁹ expoſite ſunt:
cuius ep̄ſtole talis eſt regula.

Regula.

¶ Si mixtā ep̄ſtolā ex duobus generibus uel duabus ſpecieb⁹:
ad aliquē amicum ſcribere uoluerim⁹: illā principaliter in partes
duas diuidem⁹. In quarū p̄ma ponemus eā partē ep̄le ſcribendā
quę magis nobis uidebit̄ eſſe neceſſaria. In ſecūda uero ſubiūge-
mus illā quę minorē in ſe & minus neceſſariā cām habet. Sed tñ
notare debemus: qđ in tali ep̄la mixta ſolem⁹ in principio ſemp
facere exordiū hoc mō. ſ. ſi ep̄la fuerit p̄ncipalis & primo ſcripta
ad amicū: declaram⁹ ei tanq̄ p̄ exordiū qđ cū nobis multa & ua-
ria ad eū ſcribēda occurrāt p̄ has l̄ras uolum⁹ eū de oib⁹ admo-
nere: & tūc particulariter ſeruādo ordinē oīum ſcribēdorū ſingu-
la breuiter & dilucide exponem⁹. Si uero ſecūdaria fuerit ep̄ſto-
la & reſponſiua: dicemus in principio: nos recepiffe ab amico
noſtro litteras: quę nobis gratiffime fuerunt: & qđ ad omnia il-

la particulariter rescribemus: quę uidebuntur responsiōe digna
& tunc similiter per ordinē ad omnia respondebimus. Si uero
aliquid etiā nobis scribēdū acciderit illud in fine eplę scribemus: of
ferendo ipsi amico omnem operā nrām in omnib⁹ paratā: ut in
aliis epistolis fieri consuetum est.

Propositio.

¶ Scribat excusatoriam simul & domesticam epistolam ad Cu
rionem Cicero: ipsum de negotiis suis admonendo.

Exemplum.

Pars. i.

¶ Accepi abs te litteras Curio charissime: quę licet mihi iucun
dissime fuerint: cū ex illis intellexerī: de tua tuorūq; oīum salute.
aliquid tñ molestię attulerūt: cū te uideā me negligētię crimine sus
pectū habere: q̃. s. ut optabas: sepissimas ad te lras nō dederī: &
pfecto q̃q; hoc mihi molestū sit: ga me sentio ab oī penit⁹ culpa
uacare. est tñ aliquātulū ex altera parte iucūdū cū hęc p̃fertim lra
rum mearū expostulatio nō paruum in me amorē tuum oñdit.
Dabo igitur operā: ut quāuis neminē p̃termiserim: quē quidē ad
te peruēturum putauerim: cui litteras nō dederim: te etiam hoc
in scribendi genere expleā: p̃sertim si uidero officium meū abs
te non uilipendi. Sed de litteris haftenus. ii. ¶ Scribis ad me ut
de negotio tuo te certiorē reddam: scias nos die noctuq; labo
rare: ut expediatur sed est tanta aduersariorum tuorum iniquitas:
ut res semper sic ipsis cogentibus: in lōgum protrahat: speram⁹
tamē ut demū infracta ip̃orum iniquitate: tuā sis dignitatem reten
tur⁹. iii. ¶ Quod autē scribis: ut ad te libros iuris ciuilis trāsmittā:
faciā id equidē libentissime: sed quia propter hęc bella intestina:
quę adhuc sedata non sunt: nullus hinc potest nuncius tuto disce
dere: expectabis ad paucos dies: quosq; pax: quę inter partes tra
ctatur: ad conclusionē ueniat: tunc uoto tuo securius & melius
satisfaciet. Si quid est aliud: qđ mea tibi opera prodesse possit: tu
um ē iubere: meū autem mād ata tua q̃libētissime exequi. Vale.

¶ Mixta ex pluribus.

¶ Mixta eplā ex plurib⁹ ē illa: q̃ plura in se genera cōplectī: uel
plures diuersas spēs: cui⁹ eplę tal breuiter ē regula. Regula.

¶ Si uoluerimus mixtā epistolā ex pluribus ad aliquā personā scribere: illā in tot partes diuidem⁹ quot erūt genera uel species eplārū: ex qbus ip̄a erit cōposita: & tunc a maiore semp & maioris momēti incipiemus: p̄ oīa seruando regulā suā: p̄ ut in suo capitulo declaratū est. deinde ad propinquā descendemus: deinde ad minorē: donec omnis rerū scribendarū numerus cōpleatur: semp in omnib⁹ seruādo regulā suā: sicut in suo loco fuit superius diffinitū. Sed illud addere debemus: qđ semp est faciendū aliqd exordiū in tali eplā: p̄ qđ declarem⁹ ea generaliter quę scribere intēdimus: uel saltē ut p̄ ip̄m dem⁹ aliquē introitū ad ipsam eplā cōponendā. In fine p̄terea eplę adiūgimus oblationes cōsuetas: addēdo etiā: si nobis uidebit̄: expositionē alicuius negotii nostri qđ ad ip̄m amicū scribere intēdimus: quę negocia: nisi fuerint alicuius magni momēti: sunt semp postponenda: quia amicorum causę sunt prius recitandę: & expediēdę: q̄ proprię: ut uideamur ip̄orū negotia magis cordi habere q̄ nr̄a. Propositio.

¶ Scribat consolatoriā simul & grauē ac domesticā epistolam ad Pompiliū Marcus curius. Exemplū. Pars. i.

¶ Intellexi Pōpili charissime ex amicorū nr̄orū litteris: quę mihi diebus istis reddite fuerūt: patrē tuū uirū optimū: ex hac uita decessisse: qđ mihi p̄fecto tanto molesti⁹ fuit: quāto mihi tu chariores: cuius ego existimo omnē fortunā mihi esse cōmunē: hac ideo calamitatē tanq̄ propriam existimaui: sed cū ex altera parte cōsidero: quā bñ natus fuerit: q̄ optime educatus: qb⁹ honoribus iter ceteros sui ordinis uiros funct⁹: q̄ facili morbo corrept⁹ & dū tēpus erat ut naturę cōcederet: q̄ sanctissime mortuus: certe nihil ē qđ doleā: imouere potius decet ut deo maxio grām habeam⁹ q̄ prius illū tātis muneribus donauit: deinde placidissima morte non ad tenebras: sed de tenebris ad lucem reuocauit. ii.

¶ Sed his omissis ad ea ueniam⁹: quę ad nos magis attinēt. Scias dieb⁹ istis senatu nr̄o nunciatū fuisse. sannites maximū contra rēp. nr̄am exercitū p̄parasse ac quotidie in agrū nr̄m incurSIONē facere. Vñ cēturiatis comitiis celebratis: decreuerūt patres: ut cō

tra hostes arma sumant: eiq; rei pōpeiū nrm pposuere: q cōsilio:
sapiētia & auctoritate nemini cedēs facillime possit rē istā cōfice
re. Tu si me audies ex cumano tuo q̄primū in urbē uenies: ne tu/
multuario bello ingruēte aliqd dāni patiaris. iii. ¶ Qd scribis: ut
a debitorib⁹ tuis pecunias exigā: p̄ficere illud p̄fecto libētissime:
sed in hoc tā graui tumultu: neq; forensiū causarū: neq; senatorie
actiōis amplius locus ē: quousq; res ad aliqd melius tendāt. Sed
hoc unū tibi audeo scribere: qd si te ad nos q̄primū cōtuleris: nō
solum poteris priuatis: sed etiā publicis fortasse rebus nō medio
cre subsidiū ferre: qd ut facias te hortor: rogo & moneo. tibi tñ
nunq̄ de futuram operam meā polliceor. Vale.

¶ Elegantię diffinitio ac regulę: quę ad superiores
epistolas faciunt. Libellus secundus.

e Legantia est uenusta uerborum concinitas: dul/
cem auribus afferens sonum: cuius quidē gene/
rales regulę sunt triginta. Regula. i.

¶ Laudabitur illa oō: quę obliqua dicitur: & a
posteriorib⁹ incipiēs dictiōibus: in uerbū sepius:
q̄ in aliā oōnis partē finiat: ut Cēsar adeptus ē monarchiā iperū
summis uirib⁹: quod elegantius dicitur: summis uiribus imperii
monarchiā cesar adeptus est. Regula. ii.

¶ Cōmedabit⁹ quoq; oō quę dictionē habeat uniuersalē affir/
matiuā uel negatiuā in fine uel aliquod insigne nomen uel aduer/
biū. Exemplū primi. Omnes laudāt ea: quę uir bon⁹ facit: qd ue/
nustius dicit⁹. Quę uir bonus facit laudāt omnes. Exēplum secū/
di. Ego neminem habeo: quē magis diligā te: quod pulchrius
dicitur. Quē te magis diligā: habeo neminē. Exemplum tertii.
Egregia sunt ea quę scribis ad me: quod concinuis est. Quę ad
me scribis: sunt egregia. Exemplū quarti. Ego omnia diligēter
p̄feci: quę iussisti mihi: quod eloquētius dicit⁹. Quę mihi iussisti:
p̄feci omnia diligenter. Regula. iii.

¶ Nomē adiectiuū elegātius substātiuo p̄ponit⁹: ut uirtus sum/
ma: iperū magnū: consiliū utile. melius enim dicit⁹: summa uirt⁹:

magnū imperiū:utile consiliū & huiusmodi. Regula.iiii.
¶ Inter adiectiuū & substantiuū semper aliquid est interponen-
dum:ut maxima uirtus cęsaris summa laude semper extollēda
est:quod elegantius dicitur maxima cęsaris uirtus summa sem-
per laude extollenda est.

Regula.v.
¶ Quotiescūq; ab appposito alicui⁹ uerbi secūdariū oīo incipi-
at:qd subito relatiuū sequat^r:elegātius iter relatiuū & antecedēs
secundariū uerbū ponit^r:ut Aeneū pōpeiū:qui romanorū auxit
imperiū:summopere diligo. Venustius enī dicit^r. Aeneum pom-
peiū summopere diligo:q romanū iperū auxit. Regula.vi.

¶ Si fuerit relatiuū in obliquo casu positū:uenustius antecedēs:
in relatiui casu positū postponet^r:ut uirtutes quibus ab ineunte
ętate studuisti:imortalitati nomē tuū cōmendabūt:quod elegā-
tius dicitur. Quibus uirtutibus ab ineunte ętate studuisti:imor-
talitati nomen tuum cōmendabunt. Regula.vii.

¶ Quando est aliqd substantiuū cū prepositiōe aliqua iunctū:qd
sit de natura precedētis uel subsequētis clausule:ppositionē in re-
latiuū uertimus:& uerbū substantiuū adiungimus:ut pro tua hu-
manitate multa in me bñficia cōtulisti qd elegātius dicitur. Que
tua humanitas est:multa in me beneficia contulisti:& sic in ce-
teris. Regula.viii.

¶ Sępius relatiuū:qd uerbo primario additū ē ad secūdariū trās-
ferem⁹:ut cicero:qui eloquētissim⁹ fuit:ceteris oratorib⁹ in dicē-
do pstitit:qd elegātius dicemus. Cicero eloquētissimus fuit:qui
ceteris oratoribus in dicendo prestitit. Regula.ix.

¶ Si aliquod habuerimus uel nomē uel aduerbiū insigne:elegā-
tius illud cū quidē uel idem pro noīe postponem⁹. Exēplum pri-
mi. Marcus tullius orator singularis fuit:qd uenustius dicit^r. Mar-
cus tullius orator fuit:& quidem singularis. Exemplum secundi.
Quę mihi iussisti:omnia libenter perfecī:quod eloquētius dicit^r.
Quę mihi iussisti oīa perfecī:& quidē libēter. Decima regula.

¶ Sicut in mediocri stilo dicēdi: a re nuda pri⁹ incipere oportet:
deinde illā exornare. Sic in stilo graui: ab exornatu initiū sumere

debem⁹. Exemplū primi. Pōpeius omniū romanorū: tū armis: tū concilio facile princeps fuit. Exemplū secundi. Omniū romanorū: tū armis tū consilio facile princeps magnus. Pōpeius fuit.

Regula undecima.

¶ Genitiuus casus semp ceteris pponit^r: ut cōsiliū optimi uiri: qđ elegātius dicitur. Optimi uiri cōsiliū. Regula. xii.

¶ Si gerūdiū uerbū habuerim⁹ cū suo appposito: appositū illud in gerūdiū casu ponemus: ac ambo inuicē cōcordabimus: ut ueni gratia amandi uirtutem: quod uenustius dicitur. ueni amandę uirtutis gratia. Regula. xiii.

¶ Si fuerit aliquod relatiuū inter duo substantiua: illud poti⁹ cū sequenti q̄cum precedenti cōcordamus: ut Est locus in carcere: quod tullianum appellatur. Regula. xiiii.

¶ Si dictiōis alicui⁹ significatiōē augere uolumus positiuo p: aut per q̄: cōparatiuo longe: suplatiuo autē q̄ iungere debemus. Exemplū omniū perbeatus uel per q̄beatus fuit Cēsar: sed lōge beatior augustus: q̄beatissimus aut traianus. Regula. xv.

¶ Nomina gręca tercię declinatiōis: si p itto syllabica fuerint ad secūdā declinatiōē referunt^r: ut delphin delphinis: delphin⁹ delphini: elephas elephātis: elephātus elephāti. Regula. xvi.

¶ Si aliqd adiectiuū habuerimus: significās laudē uel uituperiū: utile uel inutile: illud poti⁹ in datiuū substantiui uertem⁹ cū sum es est. Vt uirtutes sunt mihi iucunditati. Regula. xvii.

¶ In rebus paribus: tum uel & geminatum ponimus in imparibus uero: cum & tum: sed leuius preponitur. Exemplum primi: Cicero tum laude: tum rerum scientia ualet. Vel eneas & fortis & pius fuit. Exemplū secundi: Cēsarem plurimum ualuisse: cū populus tum senatus affirmat. Regula. xviii.

¶ Si aliquā psonā aut laudare aut uituperare uoluerim⁹: id trisariā facere poterimus: aut cum genitiuo: qđ magis poeticū est: ut marcus cato uir est magne uirtutis: aut cū nominatiuo & ablatiuo: ut marcus cato uir est magnus uirtute. aut cū ablatiuo solo: ut marcus cato uir ē magna uirtute. Regula. xix.

¶ Sæpenumero uerbū infinitū uertetur in p̄ticipiū tā ablatiui q̄
accusatiui casus: si uerbū aliqd̄ p̄cedat. Exemplū primi. Mihi op̄
ē cōsulere: qd̄ melius dicit̄: mihi cōsulto opus ē. Exemplū secūdi.
Bonā tibi fortunā inuenire curabo: quod uenustius dicit̄. Bonā
tibi fortunā inuentā curabo.

Regula.xx.

¶ Cū adiectiuū & substantiuū i eodē casu posita acciderit: substantiuū i ḡtō casu ponem⁹. adiectiuū uero i eo casu: in quo poni debet: sed in numero singulari & genere neutro locam⁹. ut multa pecunia: parua sapiētia: aliq̄s l̄ras: qd̄ melius dicit̄: multū pecunię paruū sapiētie: aliquid litterarum.

Regula.xxi.

¶ Cū duobus substantiuis idē adiectiuū adiūci debeat: adiectiuū in principio orōnis collocamus: & substantiuo cū & uel tū geminato postponimus. ut Cēsar fuit magn⁹ uir & magnus ip̄ator: qd̄ ornati⁹ dicit̄ cēsar fuit magn⁹ et uir et ip̄ator.

Regula.xxii.

¶ Cū adiectiuū & substantiuū simul fuerint: quorū substantiuū ab adiectiuo formatū fuerit diuersę significatiōis a primo substantiuo: in duo sunt potius substantiua transferenda: ut cauendū est: ab honestate naturali discedamus: qd̄ melius dicit̄. Cauendū est ab honestate natura q̄ discedamus.

Regula.xxiii.

¶ Cū gerundiū accusatiue uocis habuerimus: potius illud in supinū ablatiue uocis trāsferemus: ut Hoc est mirabile ad uidēdū: qd̄ elegantius dicit̄: hoc est mirabile dictū.

Regula.xxiiii.

¶ Si aliqd̄ superlatiuū durius acciderit: p̄ eo positiuū ponemus: ac ei aduerbiū suplatiuū addemus: ut necessariissimus qd̄ elegantius dicimus: maxime necessarius.

Regula.xxv.

¶ Si aliquē maxim opere laudare uel uituperare uoluerim⁹: laudationis uel uituperatiōis causam in ḡtō cōstituem⁹. ac huiusce modi nomina: splendorē: fulgorem: gloriā: uel laudē: uitiū: facinus: crimen aut scelus: addemus. Exemplū primi. M. Antonius plurimū eloquentia ualuit. quod melius dicit̄. Marcus antonins plurimū eloquētie gloria ualuit. Exēplū secūdi. Lucius catilina cōiuratiōe dānatus est: qd̄ elegantius dicit̄. Lucius catilina coniu ratiōis scelere dānatus est.

Regula.xxvi.

¶ Quotiens nomina singularis uel pluralis & singularis numeri connectuntur: uiciniori semper respondendum est. Si uero pluralis numeri fuerint: ad nobilius transeundum erit. Exemplū primi. Cēsār resq; publica romana merito pōpeio infesta fuit. Exemplū secundi. Exercitus nostri romanorumq; turme turpiter fugati sunt. Regula. xxvii.

¶ Nonnunq̃ cōparatiua propositiuis ponunt: ut uehementius puehementer. & sepius pro sepe. Regula. xxviii.

¶ Subiunctiuus modus elegantius p̄ indicatio ponitur: ut uelim pro uolo: fecerim pro feci. Regula. xxix.

¶ Si uerbū subiunctiuū habuerimus: cū qđ coniunctione: ea remota: elegātius illud ad infinitum reducemus: ut gaudeo: quod tribunitiam potestatē cōsecutus fueris: quod melius dicitur. Te tribunitiā potestatē cōsecutū fuisse gaudeo. Regula. xxx.

¶ Cū aliquod adiectiuū exornare uoluerimus: pferemus illud p suū oppositū: addita negatione. ut Cicero fuit litterarū peritus quod elegantius dicitur: Cicero fuit haud nescius litterarū.

¶ Tituli: unicuiq; personarum ordini tribuendi: s̄m earum conditionem. Libellus tertius.

Itulus est epithetum unum uel plura: quę tam in epistolarum fronte q̃ in tergo: unicuiq; personarum conditioni accommodari solent: quorū regule sunt decem & octo.

Ad summū pontificē. Regula prima.

¶ Pōtificē maximū summū romanum dominici gregis pastore: sacrorū antistitē christiani cultus moderatōrē: christiani nominis uexilliferū: patrem: diuum: clementissimum: sanctissimū: tutissimum: beatissimū: amplissimū: piētissimūq; dicemus. Cui talē in litterarū tergo titulū dari licebit. Diuo paulo secundo: dominici gregis pastori piētissimo: romanēq; basilicę pontifici maximo optimoq;. In epistole autē medio. eius clemētiā: sanctitatē beatitudinē: amplitudinē: pietatemq; appellabimus.

¶ Sumus aut pontifex minores quo scūq; pōtīfices fratres: reli-
quos aut filios per litteras publicas appellabit. Vnde ad pontifi-
ces scribens inferiores: sic in litterarū frōte pfatur. Paulus secūd⁹
diuino dei nutu: ouilis dominici custos designatus: dilectis fratri-
bus germanis episcopis: salutē & apostolicā benedictionem.

¶ Cēsarem uero sic aggrediet. Paul⁹ secūdus: diuina dispositio-
ne. christiani cultus moderator. dilecto filio frederico tertio: ro-
manorū impatori: augusto faustoq; salutē & apl. cā bñdictionē.

¶ Scismaticos autē gētilesq; huiusmodi titulo salutabit. Pau-
lus secundus dei gratia christiane plebis antistes: mahumeto tur-
corū regi maxio: sanioris mētis spūm: rectiusq; cōsiliū exoptat.

Ad minores pontifices secunda regula.

¶ Pontifices minores: cardinalē: patriarchā: archiepiscopū epif-
copū: protonotariū: abbatemq; appellabimus quibus hos titu-
los adiciemus. Pontificē nāq; minorē: in partē dominici gregis
ascitū: amplissimū: uenerādisimū: obseruādisimū: piētissimūq;
dicentes: talē in eplārū tergo. Si cardinali scribēdū erit: titulū assi-
gnam⁹. Petro fuscaro: titulo diuini coleo: cardinali pōtīfici: patri
piētissimo obseruādisimo q;. In eplē aut medio: eius amplitudi-
nē: obseruantia: prēstatiā: pietatemq; appellabimus.

¶ Si patriarchē aut: aut archiepiscopo: uel episcopo scribere uo-
luerim⁹. Sic in līarū tergo dicem⁹. Laurētio Zani: anthiocheno
patriarche obseruādisimo: patri nō minus piētissimo q; uenerā-
do. In eplē aut medio: eisdē ferme & supiorib⁹ titulis utemur.

Protonotarium uero in litterarū tergo sic aggrediemur: Petro
Dandulo: Romanē basilicē protonotario: nō minus accuratis-
simo: q; fideli: domino singulari.

¶ Abbates prēterea & reliqui sacerdotes tali in eplārum tergo
sunt titulo decorandi. Petro Cornelio diui Frācisico enobitarū
antistiti: & religioso & optimo. Itē Petro nigro: diuo iuliano
dicatēdis antistiti: flamine piētissimo: optimoq;. In epistole au-
tem medio reuerentiam: dignitatem: paternitatemq; appella-
bimus.

Ad Cēsarem.

Regula.iii.

Romanorū imperatorē: diuū cesarē: cesareā maiestātē: xp̄ia-
nē reipu. tutorē: vexilliferūq; triūphatorē patrē patrię: augustū:
inuietissimū: faustissimū: pientissimūq; dicemus. Cui tales in epi-
stolarū tergo tituli tribuūtur. Federico tertio: diuino afflātē spū:
romanorū īperatori cesariq; augustissimo faustissimoq;. In epi-
stolę uero medio maiestatem: serenitatem: amplitudinem pote-
statem: celsitudinemq; appellabimus.

Ad regem uel minorem principē. Regula. iiii.

Regem: ducem: principem quoq; ac comitem: regię uel du-
calis celsitudinis siue dignitatis decus: heroicarū cultorem uirtu-
tum: principatus ornamentū: regii culminis splendorē: & unicū
firmamentū: xp̄ianissimum: potentissimū: magnificentissimū:
magnanimū: fortissimū: inclitū foelicissimū: serenissimum: illu-
strissimūq; appellabimus. Cui tales in epistolarū tergo titulos
adiiciem⁹: karolo triplicis gallię regi xp̄ianissimo: regiūq; culmi-
nis splēdori serenissimo: illustrissimoq;. In eplę uero medio ma-
iestatē serenitatē celsitudinē: potētia: amplitudinē: magnanimita-
tē: foelicitatēq; dicemus. Ad equitē aureatū. Regula. v.

Equitem equestris ordinis uirū: militię decus: reipu. columnen
patrię spē amplissimā: fidissimāq; splēdidissimū: generosum: ex-
cellentissimū: clarissimū: inclitū: magnanimū: potētem: fortem:
strennuissimumq; dicem⁹. Cui in literarū tergo hos titulos tri-
buemus. Bernardo Iustiniano splendidissimo equestris ordinis
uiro: patricio ueneto: militię decori: reiūq; publice firmamento.
In epistolę uero medio splendorem: generositatem: excellenti-
am: claritatem: strennuitatemq; appellabimus.

Ad patricium.

Regula. vi.

Patricium senatorii ordinis uirum: senatorem: magnificum:
spectatissimum: mobilem: generosum: ornatissimum: clarissimū
insignem: spectabilem: integerrimum: prudentissimum: sapien-
tissimumq; dicemus. cui in epistolarum tergo: hos titulos dare
licebit. Ioanni Fuscarenō patricio ueneto senatoriūq; ordinis ui-
ro integerrimo optimoq;. In epistolę uero medio magnificen

tiā spectabilitatē: nobilitatē: generositatē: claritudinē: integritatem: prudentiā: sapiamq; dicemus. ¶ Illud quoq; annotatione dignū cēsemus: nō tantū patricios: uerū & consulares quoscunq; uiros urbiū prefēctos: consules: procōsules: prētores honoratis fascibus decoratus necnō & cēteros magistratus: his plerunq; titulis nō absurde salutandos: ut superius diximus.

Ad plebeios.

Regula. vii.

¶ Plebeios uiros tripartitos reperimus: aut enim maiores sunt aut medioximi: aut minores.

¶ Maiorē plebeiū: spectabilē sapientē: prestantē: precipuū singularem: officiosum: consumatum uirum: integerrimū: ornatiſsimū: beneficentiſsimū: spectatiſsimūq; dicemus. Cui in epistolarū tergo tales titulos adiiciemus. Iacobo philetio. plebei ordinis uiro precipuo ac singulari. In epistolę uero medio: spectabilitatē. sapiam: prestantiā integritatē: bñficiāq; appellam⁹

¶ Medioximū plebeium: egregium: prudentē: humaniſsimū: benigniſsimū: probiſsimūq; dicemus. Cui in litterarū tergo tales titulos dabimus. Hieronymo malatheno. plebei ordinis uiro humaniſſimo: probiſſimoq;. In epistolę uero medio: prudentiā: humanitatē: benignitatem: probitatemq; appellabimus.

¶ Minorem aut plebeium: discretū moratū: industriū: solertem expertū: diligētissimūq; uirum: obsequētē: accuratū: fidelissimūq; dicemus. Cui in eplārum tergo tales titulos tribuemus. Antonio pecino: architecto. uiro tam industrio q̃ accurato. In eplę uero medio: industriā: solertiā diligentiā fidemq; dicemus.

¶ Ad studiosos uiros: & primo ad theologū. Regula. viii.

¶ Studiosos uiros oēs appellamus: quos cuicunq; sciētię dedito ſcimus. quorū titulos per ordinē suisq; locis ordinabim⁹. Et primo de theologis. Theologū igitur diuinarum humanarūq; rerum interpretē. sacrarum litterarū cultorem. sacrę pagine professorē. diuini cultus moderatorē. diuine uoluntatis expositorē: sapiētissimū: eximium: excellentissimū. diuinumq; dicemus. Cui tales in litterarum tergo titulos dabimus. Paulo pet

gulensi. sacre pagine professori. tam sapientissimo q̄ diuinissimo.
In epistole uero medio: sapientiam excellentiaq̄ dicemus

Ad iureconsultum.

Regula. ix.

¶ Iureconsultū diuinarū humanarūq̄ rerū interpretē: pōtificiū ul'
cesarei iuris doctore uel loritā: diuini uel humani iuris modera/
torē: utriusq̄ iuris p̄fessorē: iurecōsultorū cōsultissimū: sapientissi/
mū optimū eximium: excellentissimū: equissimū: integerrimū
q̄ dicemus. Cui in eplārū tergo tales titulos dabimus. Alexan/
dro neuo. diuinarū humanarūq̄ legū interpreti: tā excellētissimo
q̄ equissimo. In eplē autē medio: sapiam: p̄bitatē: excellētiā: equi/
tatē: integritatēq̄ dicemus.

Ad medicum.

Regula. x.

¶ Medicum: humane salutis moderatorē: auxiliatorē: tutorem
cōseruatorē: remediumq̄ medicę artis professorē: morborum
curatorem: egritudinū ppulsatorē: accuratissimū: prōptissimū
exptissimū: diligētissimūq̄ dicem⁹. Cui tales ī eplārū tergo titu/
li assignātur. Gerardo ueronensi medicę artis professori: tā accu/
ratissimo q̄ doctissimo. Sed in epistole medio: sapientiā: excellē/
tiam: doctrinamq̄ dicemus.

Ad philosophum dialecticumq̄.

Regula. xi.

¶ Philosophum sophię filium nature exploratorē: causarū spe/
culatorē: sapiētię: amatorē: filiumq̄ sapientissimū: modestissimū:
excellētissimū: grauissimū: acutissimū: speculatissimūq̄ dicem⁹.
Cui in eplārum tergo tales titulos trademus. Antonio Corne/
liophospho excellentissimo: natureq̄ exploratori nō minus
accurato q̄ acutissimo. In epistole autem medio sapiam: mode/
stiam: excellentiā: grauitatem: speculationē: acumēq̄ dicemus.

Ad mathematicum.

Regula. xii.

¶ Mathematicū arithmetice uel geometricę uel sideralis scien/
tię professorē: fatorū expositorē diuini numinis cōscium: siderū
speculatorē: phetonteī cursus exploratorē: uel immobilis magni/
tudinis metitorē: uel discrete quātitatis supputatorē accuratissi/
mum: subtilissimū: acutissimū: prudentissimū: perspicacem: ex/
cellētissimū: diuinū: sapientissimūq̄ dicem⁹. Cui tales in eplārū

tergo tituli assignatur. Dñico baragadeno mathematicę artis
p̃fessori nō minus acuratissimo q̃ doctissimo. In eplę uero me/
dio acumē: subtilitatē: prudētiam: sapiam: excellētiā: perspicaci/
tatēq; dicemus.

¶ Ad musicū uatēq;

Regula. xiii.

¶ Musicū uatemq; eisdem ferme titulis decoramus celestis ar/
monię imitatorē appellantes: pieridum filium: musarū alumnū:
appollini sacratum: thespiadū choro dicatum: hippocrenidum
choro sacratum: pegasidū amicum: libetridū cultorē: pegaseo
liquore saturatū: lauro insignem: pallida decoratū hēdera pire/
neō fonte potum: castalii fontis domesticum: parnassii fluminis
nō ignarum: cephisi gurgitis uel fluminis nō exptem: heliconię
rupis accolam. parnassii nemoris exploratorē: cyrrheī iugi nō ali/
enum: aonii montis habitatorē: phoebei numinis interpretem
testudineę lyre moderatorē: nouenarū sororum decantatorem
parnasie ēdis ciuem: sacrum: diuinum: elegantissimū: facundissi/
mū: suauissimū: iucundissimū: ornatissimū canorum: sonorum:
argutum: decentissimū: celebratissimū: expolitissimū: altisonū:
dulcisonum: mellifluumq; dicemus. Cui in epistolarū tergotā/
les merito titulos tribuemus. Ioanni mario philelpho: musarū
cultori: tam ornatissimo: q̃ eleganti. In epistole uero medio diui/
nitatem: elegantiā: facundiam: suauitatem: ornatum: integritatē
nobilitatē: excellentiāq; dicemus.

¶ Ad oratorem.

Regula. xiiii.

¶ Oratorem forensium causarū tutorem. latini eloqui mode/
ratorē: pedestris orationis decus: patrię lingue unicum splendo/
rem. reip. consultorē: sanctarū legum asseruatorē: canoram uir/
tutis tubam: romanę lingue decus: facundissimū: disertissimū:
eloquentissimū: elegantissimū: limatissimū: expolitissimū: amā/
tissimū: copiosissimū: grauissimūq; dicemus. Cui in epistolarū
tergo tales titulos dabimus. Benedicto Brognolo oratori facū/
dissimo. romanęq; lingue moderatori: disertissimo: eloquētissi/
moq;. In eplę uero medio: facundiā: elegantia: eloquentiā: graui/
tatē: nobilitatē: prestantiā: excellentiam: integritatēq; dicemus.

Ad grāmaticum.

Regula. xv.

¶ Grāmaticum reipublice litterarie columē: latini sermonis exploratorem: humani studii principem: litterarie discipline moderatorē: auctorem poetarumq; interpretem humani codicis expositorē: latine originis exploratorē: humanissimū: accuratissimū: disertissimū: ornatissimū: copiosissimū: doctissimumq; dicemus. Cui tales in litterarum tergo titulos dabimus. Pomponio romano: utriusq; lingue moderatori: tam humanissimo: q̄ornatissimo. In epistole autē medio: humanitatē: elegantiam: eloquentiam: doctrinam: excellentiam: nobilitatem: prestantiā: integritatemq; dicemus seu appellabimus.

Ad scolasticum.

Regula. xvi.

¶ Scolasticū quemq; de uirtute benemeritū litterarie discipline dicatū: utriusq; uirtutis floribus ornatū litterarū haud exptē: bonarum artium studiosissimū eruditum: doctū: studiiq; decus humani dicemus. Cui tales i epistolarū tergo titulos dabimus. Iacobo contareno utriusq; uirtutis cultori: tam studiosissimo q̄ accuratissimo. In epistole uero medio: humanitatē: elegantiam: eloquentiā: doctrinam: excellentiā: nobilitatem: prestantiā: integritatemq; dicemus.

Ad cognatos.

Regula. xvii.

¶ Pater filium uel nepotem: charissimū: dulcissimū: pientissimū dilectissimū: lepidissimū: suauissimūq; appellat. Filius aut patre: uel patruū: honorādū: obseruandū: pientissimū: probissimum: humanissimum: uenerandum: colendumq; dicit. Quibus tales in epistolarum tergo tituli tribuuntur. Filius ad patrem. Petro Cornelio patri suauissimo pientissimoq;. Pater uero ad filium Ioanni Cornelio filio charissimo suauissimoq;. In epistolarum autem medio pater ad filium: pietatem: charitatem: amorē: beniuolentiamq; appellabit. Itidem filius ad patrem: sed paternitatem: obseruantiam: dignitatem: probitatēq; dicere solet.

Ad foeminas.

Regula. xviii.

¶ Foeminā: castitatis decus: pudicitie exēplū: honestitatis speculū pudicissimā: castissimā: integerrimā: honestissimā: primariāq;

dicemus. Cui in eplārum tergo tales titulos dabimus. Lucretiē corneliē foemine primariē integerrimeq;. In eplē uero medio honestatē: pudicitia: castitatē: integritatēq; appellabimus. Illud autē sciendū est. q; foemine uirorū suorū titulis decorandę sunt. Proinde ex superiorib; secundū rei psonęq; exigentiā: nō tantū in hoc sexu uerum etiā in altero: uir accuratissimus quisq; ex se poterit cōdecētes titulos assignare: & maxime quia multi sunt: quibus diuersi sunt attribuendi tituli: propter uariam eorum conditionem.

Peroratio.

Clam annuente deo: magnifice Iacobe: ad peroptatū finē deductū est opus nīm: qd eo libētius perfecī: quod & illud magnificentiā tuā maxime per optare intelligebā: & plerosq; etiā hui; nouę artis meę percipidos uidebā: quib; oībus satisfaciendum esse duxi: & tibi p̄cipue: quē ego & amo & mirifice obseruo. Nā cum tua in me beneficia memori mēte reuoluo: quib; me nō solum exacto tpe assidue affecisti: sed etiā quotidie afficere nō desinis: semper cōsidero quonā potissimū pacto tuę possim uolūtati morē gerere. Et mihi p̄fecto gratissimū iucundissimūq; semp accidit: quicquid pro tua dignitate etiā cū maximo labore meo reddere possim. Nec id quidem iniuria quū enī magis magisq; indies emolior: ut tecū beneficiis certare possim. tu magis magisq; adeo respōdes. ut me semper benignitate ac liberalitate & munificētia a te uictum esse fatear necesse sit. Et merito illud poeti cū figmentū in te cōpleri uideo. quod illi simplicē dicunt charitatē. duplices semper sorores remittere solitā. Tu enī nunq; unicame euphrosinē meam recepisti. quin illi eglen thaliāq; cum summa beneficētissime remiseras. Hinc ortum est. ut nō ego solum. qui inter ceteros oratores siue poetas minimus sum appellandus. sed & ceteri quoq; omnes. qui tuam hanc liberalitatem agnoscunt. quotidie meditētur quibus potissimū sis muneribus afficiēdus. Suscipe igitur leto uultu ex hilariq; facie quę tibi munera damus. Et fac ut nostri memor sis: qui maximo cupim; ardore: ut aliquando intelligas: hanc tibi etiam animam nostram

perpetua seruitute dicatam esse. Vale.

¶ Iacobus geroldus styrius: Cnitsfendensis: bonarum artium doctor: ac patauine academie moderator: excellentissimo doctori: Francisco nigro: Veneto tam oratori quam poetarum principis felicitatem.

¶ Excogitabam mecum ipse diebus istis: Francisce charissime: quonam potissimum pacto tibi possem: si non maiores: pares tamen pro tantis in me beneficiis tuis gratias referre. Nam agere quidem satis posse confidebam: sed non in uerbis consistit humane societatis conseruatio: aut potius in beneficiorum multorum uicissitudine. Et profecto nihil reperire poteram prestantia dignum: ex quo intelligeres animum meum tibi esse gratissimum. Sed cum in hac diutius dubitatione manerem: superuenit etiam prestantissimum opus tuum: mihi nuperime dedicatum: in quo tam facundissime: tamque copiosissime nouam epistolarum componendarum artem inuenisti: ut nequeam profecto illam uel satis mirari: uel etiam satis commendare. Vnde si prius mens mea dubia erat: quo pacto possem pro tantis in me beneficiis tuis tibi pares gratias reddere: nunc multo magis dubia relinquitur: nec penitus scio: quemadmodum possim tanta beneficia etiam summa animi mei gratitudine consequi. nam non est ad diuine huius beneficentie tue laudem: a mea remuneratione aliqua uel par uel similis comparatio. Hec enim fluxa & uana. illa uero stabilis & immortalis: & ideo non nisi ab immortalis corpore exequenda. Proinde hoc est ad animum deferendum quod suum erat corporis perficere. Animus igitur qui per se immortalis est & diuinus: quod corpus tibi nec agere nec referre potest: illud perpetua ac memori mente semper habere pollicetur. Tibi igitur Francisce charissime: preter hanc mortalem apud me tui memoriam: si quid est quod mea opera ut uolueris tuum est precipere: meum autem iussa tua quamlibetissime exequi. Vale.

¶ Opusculum hoc de scribendi epistolas ratione quam diligentissime emendatum. Impressum Salmantice per Ioannem gysser alemanum de Silgenstat. Anno salutis. M. cccc. ii. die uero. xxii. Septembris

